

ADVOCATENBLAD SINDS 1918

REPORTAGE

Zaak neerleggen, ingrijpend voor cliënt én advocaat

ACTUEEL

Kruistocht rechtsbijstand nog lang niet voorbij

INTERVIEW

Casey Flaherty over noodzaak kostenbeheersing

Regel nú jouw scheiding!

Online uit elkaar

Thema-nummer
Innovatie

cClaw

Uw zaken
op orde

“Er wordt altijd tijd voor je gemaakt.
Je bent absoluut geen nummer.”

Jorinde Klomp, Van Odijk Advocaten

CCLaw is een compleet softwarepakket voor de advocatenpraktijk.
Door jarenlange ervaring in de advocatuur combineert CCLaw gemak met
kwaliteit. Inmiddels zijn ruim 450 kantoren enthousiaste gebruikers!

Bezoek onze website voor meer informatie.

Bel: 0413 - 34 88 88

Bezoek: www.clipconsultants.nl

Clip Consultants

Oktober 2016

96e jaargang

Het *Advocatenblad*, het blad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 8 keer per jaar en wordt uitgegeven door Boom juridisch. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen.

Hoofdredacteur

Kees Pijnappels

Redactie

Sabine Droogleevers Fortuyn, Nathalie Gloudemans-Voogd, Francisca Mebius

Advocaat-redactieleden

Leonard Böhmer, Halime Celik, Jack Linssen, Martijn Maathuis, Robert Malewicz, Coline Norde, Christiaan Oberman, Marc Padberg, Theo van Schagen, Christiane Verfuurden, Paulien Willemsen

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Textcetera, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Wilco, Amersfoort

Citeerwijze

Adv.bl. 2016-6, p.

Aan dit nummer werkten mee

Erik Jan Bolsius, Ronald Brokke, Jiri Büller, Steven Groen, Chris van Houts, Jean-Pierre Jans, Caspar Janssens, Michel Knapen, Lars Kuipers, Theo Pouw, Robert Sanders, Niels van Schaik, Tatiana Scheltema, Elmer Spaargaren, Bart van Tongeren, Harry Veenendaal, Rinke Verkerk, Flos Vingerhoets, Jaap-Jelle Vollaard, Paul van Wijngaarden

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl.

Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op.

De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

De redactie is telefonisch bereikbaar op nummer 070 - 335 35 70.

Boom juridisch

Selma Soetenhorst-Hoedt (uitgever)

Bureau van de orde

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag, postbus 30851, 2500 GW Den Haag, info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35, helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070 - 335 35 54.

Abonnementen

De abonnementsprijs bedraagt € 240 per jaar (excl. btw, incl. verzendkosten). Een abonnement biedt u naast de gedrukte nummers tevens het online-archief vanaf 2001 én een e-mailaantendering. Kijk op www.advocatenblad.nl voor meer informatie en het afsluiten van een abonnement. Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Valt de aanvang van een abonnement niet samen met het kalenderjaar, dan wordt over het resterende gedeelte van dat jaar een evenredig deel van de abonnementsprijs in rekening gebracht. Het abonnement kan alleen schriftelijk tot uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar worden opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd. Voor vragen over uw abonnement kunt u contact opnemen met Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl.

Adreswijzigingen

Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl. Adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl.

Media-advies

Maarten Schuttél

Advertentiedeelname

Capital Media Services B.V., Staringstraat 11, 6521 AE Nijmegen
Tel. 024-360 77 10, mail@capitalmediaservices.nl.

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en veeleenvoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

ISSN 0165-1331

Omslagillustratie: Flos Vingerhoets

© Sjoerd van der Hucht

REDACTIONEEL

UIT ELKAAR

DOOR / KEES PIJNAPPELS

Mensen verbinden zich tijdens hun leven aan andere mensen, maar ontbinden zich ook. Zowel in persoonlijke als in zakelijke relaties. Goedbeschouwd is dat gegeven een belangrijke economische pijler onder de advocatuur. Al dat ver- en ontbinden vereist immers een boel juridische documenten – en soms de tussenkomst van een rechter. Advocaten verbinden zich ook, aan cliënten bijvoorbeeld. Dat gaat meestal goed, maar niet altijd. Het komt voor dat één van beiden afhaakt voordat de eindstreep wordt gehaald. De advocaat in kwestie ziet zich gedwongen tot onttrekking of het neerleggen van de zaak. Een aantal raadslieden vertelt in dit nummer (pagina 26) wat een dergelijk besluit met zich meebrengt. En met name welke moeilijke afwegingen daaraan voorafgaan.

Echtelieden scheiden ook. Daar zijn ook advocaten bij nodig, maar de vraag is hoelang nog. Een initiatief als Rechtwijzer uit elkaar ondersteunt consumenten bij hun doe-het-zelfscheiding en beperkt de rol van de advocatuur. Goed nieuws voor de prijsbewuste consument, minder positief voor de advocatenomzet. Maar goed, innovatie hou je niet tegen en zolang de zorgvuldigheid niet in het geding is, kan Rechtwijzer alleen maar worden toegejuicht. Die zorgvuldigheid is nu de inzet van een discussie tussen de orde, initiatiefnemers en deelnemende advocaten. Onze *coverstory* (pagina 12) is een bijdrage aan die discussie en aan de objectieve meningsvorming binnen de beroepsgroep.

Innovatie is in sommige opzichten ook een vorm van scheiden. Verlaat het oude, omarm het nieuwe. In het themadossier Innovatie (pagina 31 en verder) proberen we het spanningsveld tussen oud en nieuw enigszins te overbruggen. We hebben aan vernieuwers van buiten de balie gevraagd wat voor hen de essentie is. En we bieden een overzicht van *legal tech start-ups* van vaderlandse bodem. Wie durft nog te beweren dat vernieuwing altijd van buiten komt?

Innovatie betekent niet altijd dat oude schoenen in één keer moeten worden vervangen door een nieuw paar. Een reeks van geleidelijke aanpassingen kan zeker zo effectief zijn, zo niet verstandiger. Zie ter inspiratie het verhaal *Net iets anders*. Ook de Amerikaanse consultant Casey Flaherty geeft bruikbare tips. Hij is 11 oktober te gast bij PLEIT, de jaarlijkse ICT-dag voor juridisch Nederland. Misschien gaat u daarheen. Zo niet, dan kunt u in dit *Advocatenblad* toch zijn visie lezen. Die is vooral gebaseerd op kostenbeheersing. Opdat advocatenkantoren en cliënten bij elkaar blijven.

PS: is uw informatiebehoefte nog niet gestild na het lezen van dit nummer? Ga dan naar onze website en meld u aan voor de wekelijkse nieuwsbrief.

DEZE EDITIE

De zaak neerleggen
'Je hebt het
gevoel dat je
iemand in de
steek laat'

31 Themanummer Innovatie Overzicht van alle Nederlandse legal tech start-ups

VOORAF

3 Redactioneel, Colofon

INTERACTIE

6 Het Dilemma, Tweets, Poll

ACTUEEL

7 Cijfers, Citaat
Column Harry Veenendaal
11 Ter Zitting, Agenda
18 Gezien
21 In Beeld
23 Lawyers for Lawyers
24 Frisse Neus: Janneke Mulder

THEMA INNOVATIE

31 Leren van vernieuwers
34 Legal tech,
made in Holland
40 Interview Casey Flaherty
44 Net iets anders

PRAKTIJK

48 Een goed
verhaal hebben

CANON

51 Hoeder der moraal

JURIDISCHE ANALYSE

52 Het onvoldoende
belang-criterium

WETGEVING

57 Ondertussen op
het Binnenhof

JURIDISCHE OPINIE

59 Volstrekt kansloos

EVEN OPFRISSEN

63 De proceskosten-
veroordeling in IE-zaken

VAN DE NOVA

65 Ordeberichten
72 Transfers
79 Van de tuchtrechter
82 Ten slotte: column
Bart van Tongeren

Kruistocht tegen de rechtsbijstand

Reportage
Klik door om
te scheiden

legal power &
sector knowhow

Advocaat medewerker Mededingingsrecht en regulatory praktijk

Voor ons Mededingingsrecht team zijn we op zoek naar een enthousiaste nieuwe collega, die bij voorkeur affiniteit heeft met de energiesector. We werken met grote (inter)nationale cliënten aan spraakmakende zaken. Spreekt dit je aan? Kijk voor het volledige profiel op onze website.

Meer weten? Ga naar werkenbijbirdenbird.nl

Bird & Bird

Aarhus & Abu Dhabi & Beijing & Bratislava & Brussels & Budapest & Copenhagen & Dubai & Düsseldorf & Frankfurt & The Hague & Hamburg & Helsinki & Hong Kong & London & Luxembourg & Lyon & Madrid & Milan & Munich & Paris & Prague & Rome & Shanghai & Singapore & Stockholm & Sydney & Warsaw

HET DILEMMA

'Ach, kun je even meekijken? Jij bent toch advocaat?'
Hoe gaat u om met dergelijke vriendendienstverzoeken?
Drie advocaten vertellen hun oplossing.

DOOR / NATHALIE GLOUDEMANS-VOOGD

Ingrid Vledder, familierechtadvocaat bij
 Neijenhof Luyt Advocaten in Amsterdam

'Ik verwijs ze door'

'De eerste schil is niet zo'n probleem. Een goede vriend, naaste familie: dat is een eindige hoeveelheid mensen. Maar die tweede en derde schil; dat is potentieel de halve wereld. Als je niet uitkijkt, geef je elke week gratis een uur je kennis weg aan de vriend van een neef van je man of de fysio van een oud-collega. Tegenwoordig zeg ik: "Een arts kan ook niet op basis van tien minuten aan de telefoon een diagnose stellen. Ik kan niet op basis van een paar plukjes informatie advies geven en een strategie bepalen." Dan verwijs ik ze door. Dat is ook een stap voorwaarts.'

Johan Mühren, strafrechtadvocaat bij Hendriksen &
 Mühren Strafrecht Advocaten in Purmerend

'Geef me zaterdag maar een biertje'

'Ik woon in Volendam en daar weten ze me makkelijk te vinden. "Wat krijg je van me?" vragen ze dan. Ik zeg bij gesprekjes van tien minuten dat het wel goed is.

Omgekeerd zouden zij hetzelfde doen. Als een goede vriend voor mij schildert, zegt hij ook: "Geef me zaterdag maar een biertje." Maar als ze na zo'n gesprek vragen of ze me iets toe mogen sturen en het is meer dan tien kantjes, of als het een zaak wordt en ze vragen mij als hun advocaat, laat ik wel weten dat ik iets moet factureren. Dan reken ik een vriendenprijs.'

Kicky Hamer, arbeidsrechtadvocaat bij
 Kicky Hamer Advocaten in Bussum

'Ik doe geen vriendendiensten meer'

'Vriendendiensten, daar krijg je alleen maar ellende van. Ik doe het niet meer. Je rekeningen kun je ook niet kwijt. Bij de professionelen wel, maar niet bij de moeders op het schoolplein. Die verwachten dat je antwoord geeft en gebruiken het later ook: "Maar jij hebt dat en dat gezegd!". Sommigen worden ook echt boos als je ze niet wilt bijstaan. Dan komen ze er op terug tijdens een diner en verpesten het etentje. "Zullen we het ergens anders over hebben?" vraag ik dan. Als iemand me in de winkel een vraag stelt, zeg ik nu dat ik het te ingewikkeld vind.'

@ADVOCATENBLAD

Een, voor mij, inspirerend stukje van @uwadvocate Lindsey de Bode in het @Advocatenblad @nemo_cognitur

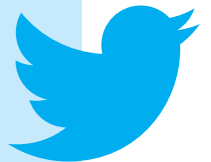
@Advocatenblad pakkende tekening bij arrest doorwerking billijkheidscorrectie regresnemer @GerbenJanson

Kijk nu toch: onze eigen @linsuchun staat op de voorpagina van het @Advocatenblad! @HockerAdvocaten

Mooie recensie in @Advocatenblad over het boek dat mijn broer @ksagoes schreef over identiteitsfraude. Trots! @IngeHustings

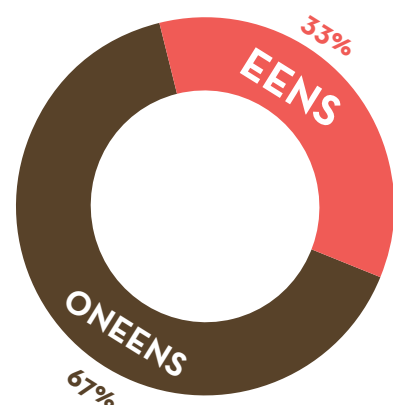
Helder stuk in @Advocatenblad over waarom bezuinigingen rechtsbijstand slecht zijn voor de toegang tot het recht: advocatenblad.nl/p=89381 @AdvocaatKlaas

Mooi interview van @SabineDF met @Kinderombudsvrw Margrite Kalverboer in @Advocatenblad Belang van kinderen voorop! @TekstCom

POLL

Dekens zouden meer op kantoorbezoek moeten, vindt het college van toezicht. De dekens bezoeken nu tien procent van de kantoren in hun arrondissement. Moeten bij dat percentage nog opgeteld worden de bezoeken aan kantoren naar aanleiding van een signaal, zoals het college van toezicht voorstelt?

CIJFERS

3

Voor 2017 heeft ABN AMRO de prognose wat betreft de omzetgroei van de advocatuur naar beneden bijgesteld. Met name door de *Brexit*-uitslag groeit de Nederlandse economie komend jaar minder dan verwacht. De prognose is dat de omzet van de branche met **3 procent** groeit in 2017, in plaats van de eerdere prognose van 3,5 procent. Over 2016 verwacht ABN AMRO een omzetgroei van 4 procent.

Bron: *Brancherapport advocatenkantoren*, ABN AMRO Insights, september 2016.

CITAAT

‘Het is een illusie om te denken dat je vaardigheden leert in een klasje.’

Brechje van der Velden, voorzitter van de Law Firm School (LFS), vindt dat het vaardighedenonderwijs voor advocaten geen onderdeel meer moet zijn van een algemene beroepsopleiding. Als het aan de LFS ligt, hevelt de Nederlandse orde van advocaten het onderwijs in vaardigheden in de toekomst over naar advocatenkantoren (*Het Financieele Dagblad*, 15 september 2016).

COLUMN

DOOR / HARRY VEENENDAAL

VERKIEZINGEN 2017

De Nederlandse democratie is helaas een geëxalteerde rechtsstaat. Het zijn op de keper beschouwd onzekere tijden: terreurdreiging, vluchtelingenproblematiek, instabiele uitkomst van de Amerikaanse verkiezingen, Europese trammelant en onze eigen stembusgang in 2017. Om gewapend te zijn tegen de kolderieke waan van de dag moet de rechtsstaat bij de verkiezingen in 2017 worden opgefrist. Niet met geharnaste taal, maar met een canon van contemporaine maatregelen.

Dankzij de enorme vlucht van de wetenschap kan het NFI steeds nauwkeuriger daders na soms lange tijd alsnog aanwijzen. Dat is waardevol voor slachtoffer, nabestaanden en daarmee voor de rechtsstaat. Het is billijk en humaan voor slachtoffer en nabestaanden dat *ne bis in idem* verminderd geldt voor ernstige misdrijven zoals pedofilie of moord. Ondanks de verharding en toename van de criminaliteit met als gevolg een afnemend veiligheidsgevoel, wordt ‘vergelding’ in met name de meervoudige kamer vaak getemperd. Hierdoor wordt de kloof tussen rechterlijke macht en burger onnodig voortgezet. Dit wordt veroorzaakt doordat – formeel gesteld – de scheiding der machten door de wetgever is verwaarloosd. Daarom moet evenwichtig en frugaal toezicht op de rechtelijke macht worden gerepareerd om haar onafhankelijkheid blijvend te garanderen en te beschermen tegen populisme.

Het Nederlandse strafrechtstelsel is gebaseerd op de onschuldpresumptie. Dit rechtsbeginsel is sacrosanct en verankerd in internationale verdragen. Om balans te houden in het strafproces, blijft een verdergaande actieve participatie van slachtoffers of nabestaanden tijdens de inhoudelijke behandeling essentieel.

Vanwege de sterk groeiende digitale technieken ontstaan dagelijks nieuwe

vormen van (ernstige) criminaliteit. Benoemen we de roze olifant in de kamer dan is slechts één conclusie mogelijk: het wetgevingsproces werkt per definitie te langzaam. Daardoor is *cybercrime* zo lastig aan te pakken. Voor sommige zware *cybercrimes* moet de *nulla poena*-regel terzijde worden geschoven. Het is raadzaam aansluiting te zoeken bij het *ius non scriptum*.

Het vertrouwen in de Nederlandse advocatuur is groot. Van de balie wordt niets minder verwacht dan een onvoorwaardelijke verdediging van de cliënt. Het malle externe toezicht op de advocatuur komt per direct te vervallen. Openbaar Ministerie, advocatuur en de magistratuur zullen intensiever en efficiënter samenwerken met inachtneming van hun staatsrechtelijk gewaarborgde positie. Dit waarborgt onder andere het evidente rechtsbeginsel *habeas corpus* doordat uitzicht- en eindeloze beroepsprocedures bij internationale rechtscollages niet langer nodig zijn. Het bevordert bovendien de rechtsdoelmatigheid.

Participerend burgerschap ‘bruist’ in de samenleving. Aan de basis staat vrije en vreedzame participatie die is gebaseerd op de rentmeesterschapsgedachte. De burgerschapspresumptie die hieraan ten grondslag ligt, is gewaarborgd door universele mensenrechten zoals vastgelegd in het EVRM, IVBPR en het IVESCR. Om hiervan optimaal te kunnen genieten, moet het rechtssubject zich bekwaamen in zijn/haar wettelijk gewaarborgde vrijheden. Bij (structurele) gebreke hieraan hebben sommige mensenrechten een opschortend karakter. Dit geldt alleen in zéér uitzonderlijke gevallen en enkel bij notoir participierend burgerschap versturende rechtssubjecten. Hebt u bij het bovenstaande lezende instemmend geknikt? Gefeliciteerd, u hebt de rechtsstaat om zeep geholpen. Ga niet langs start maar direct door naar een Noord-Koreaanse partijfunctie.

KRUISTOCHT TEGEN DE RECHTSBIJSTAND

DOOR / KEES PIJNAPPELS

De verlaging van de 900-puntengrens is door de Tweede Kamer geblokkeerd. Een overwinning voor de advocatuur die massaal protesteerde. Een gewonnen slag is echter nog geen gewonnen strijd. De drang om te bezuinigen op de gesubsidieerde rechtsbijstand is hardnekkig.

Is het plan om de puntengrens te verlagen van 2000 naar 900 nu een ordinaire bezuinigingsmaatregel of niet? Overduidelijk, roepen tegenstanders in koor. Nee hoor, het gaat eerder om verbetering van het stelsel, zeggen voorstanders. Ook VVD-minister Ard van der Steur probeerde de Tweede Kamer ervan te overtuigen dat het om kwaliteitsverbetering gaat. Om een duurzaam en toekomstbestendig stelsel. Om een eerlijker verdeling van het geld ook, zodat een minderheid in de advocatuur niet langer het merendeel van het geld verdient. Volgens Van der Steur gaat immers circa een kwart van de subsidie naar vijf procent van de advocaten die bij de Raad voor Rechtsbijstand zijn ingeschreven. Verlaging van de 900-puntengrens is slechts een onderdeel van een veelomvattend plan om de rechtsbijstand te 'herijken'. Fundament onder het plan vormt het rapport van de commissie-Wolfsen, daterend van november vorig jaar. Overigens luidt de formele naam van Wolfsen:

Commissie onderzoek oorzaken kostenstijgingen stelsel gesubsidieerde bijstand en vernieuwing van het stelsel. Weliswaar geen fraaie benaming, maar er zit geen woord Spaans bij. Als je de oorzaken van kostenstijgingen gaat onderzoeken, is dat niet met de bedoeling er extra geld voor uit te trekken. Dat blijkt ook uit de opdracht van het kabinet aan Wolfsen: 'De commissie heeft tot taak het doen van onderzoek naar de oorzaken van de kostenstijging van gesubsidieerde rechtsbijstand en het doen van aanbevelingen voor vernieuwing van het stelsel met het oog op een betere budgettaire beheersbaarheid van het stelsel waarbij de toegang tot het recht voor min- en onvermogenen gegarandeerd blijft.' Niet verwonderlijk dus dat Wolfsen scherp op de centen let. De kosten van de rechtsbijstand blijken (inclusief inflatie) te zijn gestegen van 287 miljoen euro in 2002 tot 392 miljoen euro in 2014, constateert de commissie in haar eindrapport. Het totale stelsel, inclusief het Juridisch

Loket en de Raad voor Rechtsbijstand, kostte de schatkist in 2014 440 miljoen euro. Een stijging van ruim 36 procent in twaalf jaar tijd. Bovendien zit er geen rem op de kosten. De rechtsbijstand is immers een openeinderegeling – het kost wat het kost – die elk jaar net wat duurder uitpakt dan begroot. Het aantal toevoegingen neemt elk jaar toe. Wolfsen presenteert een heel pakket aan maatregelen, die nagenoeg ongewijzigd worden overgenomen door minister Van der Steur. Bij elkaar opgeteld leiden ze – op papier – tot een besparing van tientallen miljoenen op jaarbasis. Procentueel gaat het naar schatting om 7 tot 18 procent kostenverlaging. Invoering van de 900-puntengrens levert alleen al 10 tot 20 miljoen euro op, voorspelt Wolfsen. Verbetering van de eerstelijns hulp via het Juridisch Loket brengt ongeveer hetzelfde bedrag in het laatje. Ondanks de veronderstelde miljoenenbesparing noemt Van der Steur verlaging van de puntengrens 'een

kwaliteitsmaatregel'. In antwoord op Kamervragen schrijft hij begin september dat advocaten die 2000 punten of meer declareren, niet meer toekomen aan andere werkzaamheden zoals scholing en acquisitie. Dat kan ten koste gaan van de kwaliteit, stelt de bewindsman. Hij voegt daar aan toe dat de nieuwe puntengrens hooguit 2 miljoen euro aan besparing brengt en waarschijnlijk leidt tot hogere uitvoeringskosten.

De minister baseert zich daarbij ongetwijfeld op Wolfsen, die ook stelt dat de rechtshulp niet altijd optimaal is. De kwaliteit van een grote groep strafrechtadvocaten laat te wensen over, constateert de commissie op grond van gesprekken met onder meer de branche zelf. En ook de 'soms ontoereikende kwaliteit van de echtscheidingsadvocaat' wordt genoemd als 'pijnpoint'.

In het debat met de Tweede Kamer enkele dagen later is Van der Steur nog stilliger. Van een bezuiniging is 'absoluut geen sprake', zegt hij. Integendeel, het kabinet heeft voor 2017 458 miljoen euro gereserveerd voor rechtsbijstand, 6 miljoen euro meer dan dit jaar. Alleen de fracties van PvdA en VVD gaan mee in de redenering van de minister. De oppositie laat zich niet overtuigen. SP'er Michiel van Nispen verwijt de

'Het gaat steeds over geld, niet over rechtstoegang'

VVD zelfs 'een kruistocht tegen de rechtsbijstand te voeren'.

Al met al blijft het gissen naar de werkelijke beweegredenen van het kabinet om de rechtsbijstand op andere leest te schoeien. De spagaat – rechtstoegang voor iedereen en budgettaire beheersbaarheid – blijkt in elk geval een lastige. Vast staat wel dat de politiek minder rechtszaken wil en meer schikkingen. Vandaar ook de maatregelen om de eerstelijns hulp bij

© Peter Hiltz / HH

het Juridisch Loket te verbeteren. Zeker is ook dat de rechtsbijstand al vele jaren onder het vergrootglas van de Haagse politiek ligt. Achtereenvolgende justitieministers hebben een reeks van onderzoeken gelast naar het stelsel. Het WODC heeft in de afgelopen tien jaar 31 rapporten over de rechtsbijstand geproduceerd, waarvan dertien rapporten onderzoek en analyse naar de kosten betroffen. Een eerder plan van VVD-staatssecretaris Teeven om 85 miljoen euro te besparen, werd begin vorig jaar tegengehouden door de Eerste Kamer. Desondanks werd de vergoeding per toevoegingspunt wel verlaagd tot 105,61 euro.

Inmiddels heeft het WODC weer een nieuw onderzoek in voorbereiding. Het kabinet wil dat het documentatiecentrum een internationale verkenning doet van de uitgaven per toevoeging. Over nut en noodzaak van dat onderzoek valt het nodige te zeggen. Het is niet de eerste keer dat het Nederlandse stelsel is vergeleken met dat van andere landen. Zo ligt er nog een vrij recent rapport van HiiL Innovating Justice uit 2014 over de juridische bijstand in Europa. Dan is daar ook nog de commissie Van der Meer die onderzoek doet naar de evaluatie van de toekenning van punten. Daarbij staat de vraag

centraal of het aantal uren dat een advocaat besteedt aan een zaak in overeenstemming is met het aantal punten dat hij daarvoor krijgt. Van der Meer krijgt alle vrijheid om met voorstellen te komen ter verbetering, maar er geldt één harde voorwaarde: het mag niet meer geld gaan kosten. Tot ongenoegen van in elk geval een deel van de Kamer dat ook hierin het bewijs ziet dat het kabinet alleen maar om geld te doen is. Of zoals Van Nispen het verwoordt: 'Het gaat steeds over geld, niet over rechtstoegang. Ze maken de samenleving ingewikkelder en de burger moet het zelf maar uitzoeken.'

Uiteraard zijn er verkiezingen op komst en kan een nieuw kabinet tot andere inzichten komen. Het is ook allerminst zeker dat de VVD-vlag blijft wapperen op het ministerie van Veiligheid en Justitie. Maar het departement rekt er hoe dan ook op dat de uitgaven voor rechtsbijstand de komende jaren dalen. In de begroting die met Prinsjesdag is gepresenteerd, valt te lezen dat de uitgaven voor volgend jaar inderdaad omhooggaan, zoals de minister de Tweede Kamer heeft gezegd. Daarna treedt een scherpe daling in van 462,3 miljoen euro in 2017 naar 402,9 miljoen euro in 2021.

ONS VERTAALTEAM STAAT VOOR U KLAAR

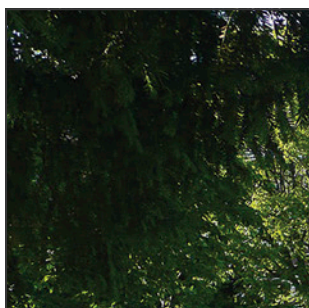
Juridisch vertalen, een vak apart!

Er zijn genoeg redenen te bedenken waarom u 's avonds om 21.00 uur een juridisch vertaalbureau nodig heeft. JMS Textservice is altijd bereikbaar en beschikbaar om

direct met uw vertaalopdracht aan de slag te gaan en ook binnen korte deadlines de juiste kwaliteit te leveren.

Zo wordt uw deadline onze zorg.

T 0299-351851 | E info@jmstext.nl | W www.jmstext.nl

vacature | www.equrius.com

Hoog juridisch niveau

Samenwerken

Praktisch adviseren

EQURIUS komt graag in gesprek met ervaren klantgerichte advocaten (5 – 10 jaar) die houden van korte lijnen, samenwerken, hoog juridisch niveau en praktisch adviseren zonder urentarget.

Het advocatenkantoor is met name gespecialiseerd in ondernemingsrecht, financiering, zekerheden en insolventierecht, huurrecht en intellectueel eigendomsrecht.

Geboden wordt een informele werkomgeving waar snel en hoogwaardig wordt geadviseerd. Waar men graag samenwerkt in dossiers. Omzettafgetarget spelen geen rol. Kwaliteit verdient zich vanzelf terug is het adagium.

Wegens de groei van de ondernemingsrechtelijke praktijk is er ruimte voor versterking. Het profiel in hoofdlijnen:

- Advocaat medewerker (5 – 15 jaar)
- Combinatie van specialist en brede kennis
- Rechtsgebieden zijn financiering en zekerheden, contractenrecht, rechtspersonenrecht
- Inhoudelijk gedreven en ondernemend
- Regio Den Bosch / Eindhoven

Aanvullende informatie en sollicitatie:

Hans Voorhoeve
06-14-525652
voorhoeve@equrius.com

TER ZITTING

VAN GOEDE WIL

Door / Lars Kuipers

Burgerarrest of vrijheidsberoving? Het is maar net hoe je het bekijkt.

‘W e hebben hier te maken met een bizarre situatie,’ zegt de politierechter in Den Bosch, kijkend naar de drie verdachten tegenover hem. Ze staan terecht voor wederrechtelijke vrijheidsberoving.

De drie bedoelden het nog goed toen op 17 maart van dit jaar verkoopmedewerksters, ingehuurd door Eneco, de deuren langsgingen om nieuwe klanten te werven.

Een dag eerder hadden de beide dames aangebeld bij ome Jan, een man van in de tachtig. Ergens in de 24 uur daarna ontstond het idee dat de salesmedewerksters in werkelijkheid oplichters waren, die zich meester hadden gemaakt van de pinpas en portemonnee van ome Jan. Dus toen ze een dag later weer in de wijk opdoken, besloten meneer C. en mevrouw O. de dames binnen te vragen en hen aan de tand te voelen.

Aanvankelijk verliep het gesprek gemoedelijk. De verkoopsters rookten een sigaretje mee, en een van hem beaamde het verhaal dat er inderdaad oplichters rondlopen die zich uitgeven als medewerkers van een energiebedrijf. De stemming sloeg om toen ze wilden vertrekken. ‘Julie zijn oplichters!’ kregen de twee te horen, en meneer B., op visite bij de andere twee verdachten, belde de politie. De aangifte vertelt hoe de mannen door het lint gingen. ‘Ik heb tbs gehad!’ zou een van hen hebben geroepen, en: ‘Hier wil ik wel tien jaar voor zitten!’ Een gealarmeerde buurvrouw zag twee meisjes, bibberend van angst, die om hulp vroegen. Uiteindelijk wisten twee collega’s de verkoopsters te ontzetten en te vluchten, bekoeld met jeu-de-boulesballen en bierblikjes.

Voor de officier van justitie is het een uitgemaakte zaak. Er was geen sprake van op heterdaad betrappen, dus van een burgerarrest kan geen sprake zijn. Ze eist honderdtwintig uur werkstraf en een week voorwaardelijk voor meneer C. en meneer B., en honderdtwintig uur werkstraf voor mevrouw O.

De advocaat ziet het totaal anders. ‘Wat doe je in godsnaam verkeerd als je de politie belt en zegt: “Hier is iets aan de hand!”

We zien het wekelijks in het televisieprogramma van meneer Stegeman: op het moment dat ze worden gepakt, willen oplichters weg van de plaats delict. Dat gebeurde ook hier.’ Hij vraagt om vrijspraak.

De politierechter laat weinig over van dat verweer. Zijn vonnis: een werkstraf van zestig uur voorwaardelijk voor de twee mannen, veertig uur voorwaardelijk voor de vrouw.

👉 *Meer weten? Lees een langere versie van dit rechtbankverslag op advocatenblad.nl.*

AGENDA

‘INTERNATIONALE HANDHAVING VAN FUNDAMENTELE ARBEIDSRECHTEN’

Fundamentele arbeidsrechten maken meer en meer onderdeel uit van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Tijdens het seminar ‘Internationale Handhaving van Fundamentele Arbeidsrechten’ wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste internationale normen die te maken hebben met fundamentele arbeidsrechten, de handavings- en toezichtsmechanismen en de jurisprudentie daarover.

Datum: 3 november 2016 vanaf 16.00 tot 21.15 uur.

Plaats: Universiteit Leiden.

Ga naar leidenlawconference.nl voor meer informatie en aanmelding.

JONGE BALIE CONGRES 2016

‘Meesterlijk gesproken’ is het thema van het Jonge Balie Congres 2016. Jonge advocaten kunnen lezingen en workshops over de mogelijkheden en onmogelijkheden van taal en communicatie in de advocatuur bijwonen. Er is aandacht voor retoriek, het effect van *framing* en succesvolle communicatiestrategieën richting de cliënt, de rechter en de wederpartij.

Datum: 3 en 4 november 2016.

Plaats: Philharmonie Haarlem, Lange Begijnestraat 11, Haarlem.

Ga naar jongebaliecongres.nl voor meer informatie en aanmelding.

LUNCHBIJENKOMST: DE WAARSCHUWINGSPLICHT

De werkzaamheden van de aannemer en de ontwerpende partijen houden in praktisch opzicht nauw verband met elkaar. Voor de aannemer vertaalt dat zich juridisch gezien in de verplichting om te waarschuwen indien hij tekortkomingen in het ontwerp redelijkerwijs behoort op te merken. Hoever moet zijn analyse gaan? En hoe zit het met de kennis aan de kant van de opdrachtgever bij de waarschuwingsplicht?

Deze lunchbijeenkomst wordt georganiseerd door het Instituut voor Bouwrecht. Inleider is mr. J.M. Henriquez, advocaat bij Habraken Rutten Advocaten te Rotterdam.

Datum: 9 november 2016 vanaf 10.45 tot 13.00 uur.

Plaats: Jaarbeurs MeetUp, Beatrixgebouw Jaarbeursplein 6, Utrecht.

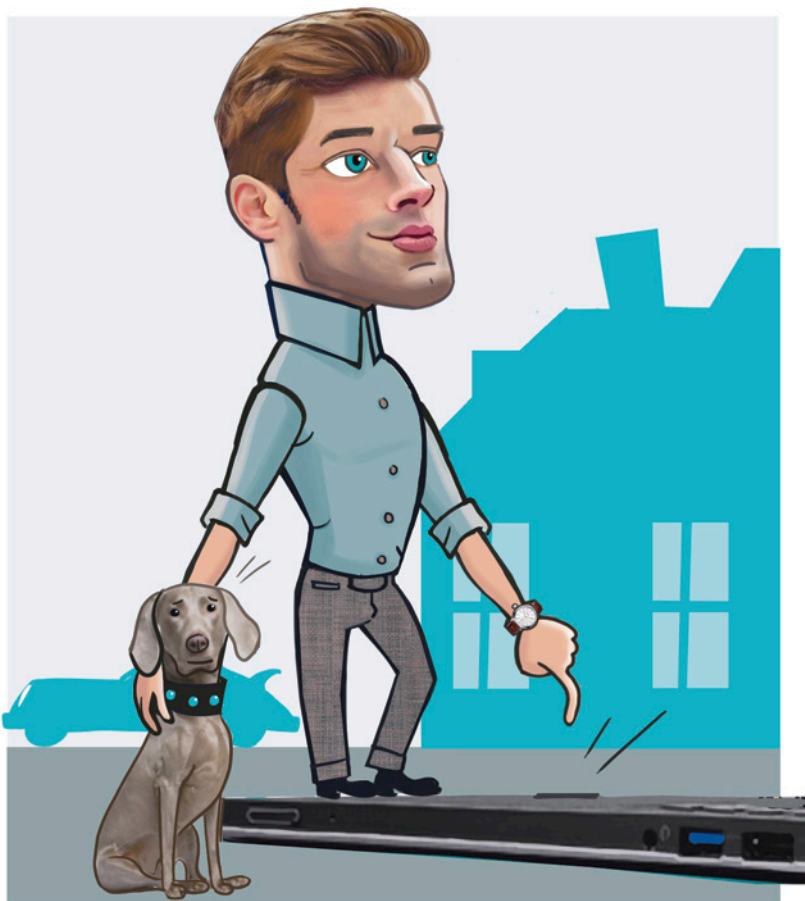
Ga naar ibr.nl/activiteiten/agenda/ voor meer informatie en aanmelding.

KLIK DOOR OM TE SCHEIDEN

RECHTWIJZER UIT ELKAAR VRAAGT OM HARMONIEUZE AANPAK

DOOR / TATIANA SCHELTEMA
ILLUSTRATIES / FLOS VINGERHOETS

Op het online platform 'Rechtwijzer uit elkaar' kunnen echtelieden die willen scheiden een scheidingsplan maken dat vervolgens door een advocaat wordt gereviseerd. Volgens de initiatiefnemers helpt Rechtwijzer mensen hun scheiding zo harmonieus mogelijk te laten verlopen. Maar wat voegt het programma eigenlijk toe? Journaliste Tatiana Scheltema neemt zelf de proef op de som.

Jacky en Piet waren 31 jaar samen en toen was het op, althans voor Jacky. 'Ik was 18 toen we gingen samenwonen, 25 toen we trouwden,' vertelt de 49-jarige receptioniste uit het Westland. 'We settelden en kregen kindjes. Dan ga je door in je ontwikkeling en merk je dat je uit elkaar groeit, tegen dingen aanloopt. Ik werd niet door hem gestimuleerd, maar hij accepteerde ook niet dat ik door anderen werd gestimuleerd.' Afgelopen april had ze eindelijk de moed verzameld om te zeggen: ik wil niet meer. 'Dat kwam hard aan, hij wilde niet scheiden, maar uiteindelijk kwam wel het begrip en de bevestiging. Hoe mooi is dát, als je ex dat ook zegt?' Ze werden het snel eens over hoe ze het wilden regelen – liefst tegen zo laag mogelijke kosten. Heel ingewikkeld hoefde het ook niet te zijn: ze woonden in een huurwoning, hadden allebei een baan, nauwelijks schulden, geen eigen bedrijf en de

kinderen waren al groot: 14 en 20.

Jacky: 'Dan ga je googelen op internet op termen als flitsscheiding, goedkoop en snel scheiden. Het online scheidingsaanbod was enorm. Uiteindelijk hebben we er maar eentje gekozen en dat was Rechtwijzer uit elkaar. Een overheidsorganisatie en ik dacht: dat is wel goed. We klikten erop en merkten dat het niet te moeilijk was.'

Wat Jacky óók enorm aansprak, was dat ze dit samen konden doen. 'Mijn moeder is twee keer gescheiden en aan het gedoe met rechters, advocaten en geruzie over de omgang heb ik best een tic overgehouden.' Rechtwijzer gaf een heel ander gevoel. 'We zagen dat je na inloggen met DigiD meteen een plan kon opstarten. Zo konden we zelf proeven wat scheiden eigenlijk betekent, rustig en in ons eigen tempo. Het bijzondere was dat we het naast elkaar zaten te doen, op één laptop. Best hilarisch eigenlijk. We hebben de vragen tegelijkertijd, om en om beantwoord én geaccordeerd, in een heel kort tijdsbestek.'

Rechtwijzer uit elkaar is scheiden anno 2016: online, gemakkelijk en goedkoop. Het platform werd in opdracht van de Raad voor Rechtsbijstand ontwikkeld door Hiil Innovating Justice en het Amerikaanse IT-bedrijf Modria, dat eerder ook online geschillenmodules voor eBay en PayPal bouwde. Het is het geesteskind van Maurits Barendrecht, hoogleraar privaatrecht aan de Tilburg University en directeur van Hiil. Rechtwijzer wordt voor 300.000 euro gefinancierd door het ministerie van Veiligheid en Justitie in het kader van de Innovatieagenda Rechtsbestel, laat de Raad voor Rechtsbijstand desgevraagd weten. Daarnaast heeft de raad naar eigen zeggen 'een bedrag van enkele tonnen in de ontwikkeling door Hiil geïnvesteerd in ruil

voor een korting op gebruikersfees (die de raad aan Hiil betaalt, red.) bij hogere volumes.'

GEZAMENLIJK

Rechtwijzer gaat er vanuit dat de echtgenoten een gezamenlijk verzoek tot scheiding indienen bij de rechter. De module voert aspirant-exen langs uiteenlopende onderwerpen waarover afspraken moeten worden gemaakt: kinderen, wonen, bezittingen en inkomen. De gemaakte afspraken – het 'scheidingsplan' – worden vervolgens door een advocaat ('reviewer') gecontroleerd op de juridische en praktische houdbaarheid. Doemt er onderweg toch een conflict op, dan kan tegen extra kosten een mediator ('bemiddelaar') of arbiter ('beslisser') worden ingehuurd.

Dat vonden Jacky en Piet niet nodig. Hun scheidingsplan werd begin juni goedgekeurd door de advocaat/reviewer, en in de week van 20 juli ging ook de rechtbank akkoord. Jacky: 'Het enige minpuntje was dat de chat-

functie niet goed werkte. Onze advocaat-reviewer kreeg geen melding van de vragen die ik stelde in de chat. (Dit lijkt inmiddels gerepareerd, red.) Dat heb ik later, bij hem op kantoor, wel ter sprake gebracht.'

Dat was overigens ná de mediaophef over Rechtwijzer, vertelt ze. 'Toen pas heeft de advocaat ons uitgenodigd op zijn kantoor om ons te komen identificeren, maar als dat niet was gebeurd, had ik het ook niet schokkend gevonden.'

In juni verscheen een nieuwsbericht op *Advocatenblad.nl*: 'Advocaten Rechtwijzer uit elkaar op matje bij lokale dekens'. Daarin stelde lid van de algemene raad Leonard Böhmer dat Rechtwijzer weliswaar 'nuttig' was maar dat het voor advocaten die eraan meewerkten 'onmogelijk was om online aan de gehele zorgplicht

te voldoen'.

Aan dat artikel – vooral de kop – heeft Noor Geraads, familierechtadvocate en reviewer bij Rechtwijzer uit elkaar, zich flink geërgerd. Van 'op het matje komen' was helemaal geen sprake, zegt ze, en van klachtwaardig gedrag al helemaal niet. 'Ik heb een uitgebreid, plezierig gesprek gehad met de deken en hem op de laptop aan de hand van dossiers laten zien hoe ik in Rechtwijzer werk. Dat is echt héél iets anders.'

Haar werk als reviewer begint als de mensen hun scheidingsplan en de bijbehorende stukken bij Rechtwijzer hebben ingediend. 'Dan krijg ik een mailtje met het verzoek binnen drie werkdagen te reageren. Ik log in, controleer de gegevens en of er iets aan in de weg staat dat ik die zaak doe, bijvoorbeeld een tegenstrijdig belang. Vervolgens meld ik me bij de mensen en zeg: Ik ben uw reviewer, ik zit op dat en dat kantoor. Ik ga uw scheidingsplan bekijken en hoe u tot die afspraken bent gekomen. Als reviewer zie je én het echtscheidingsplan, én de standpunten die eerder zijn ingenomen.'

REVIEWS

De ervaring leert dat er soms wel drie of vier reviews nodig zijn, zegt Geraads. 'Dus ik vertel mensen dat ze de tijd moeten nemen, dat *goed* scheiden tijd kost. De afspraken die ze maken, moeten duurzaam zijn, anders heb je er niks aan.' Daarbij doet Geraads veel aan verwachtingsmanagement. 'Ik leg uit dat zij 24/7 op het online platform terecht kunnen, maar dat ik als advocaat gewoon vier dagen per week werk en ze dus 's avonds en in het weekend geen reactie van mij kunnen verwachten. Ik leg ook uit dat het belangrijk is dat we elkaar een keer zien, zodat ik als advocaat kan controleren dat mensen de afspraken die ze maken écht begrijpen en op de hoogte zijn van alternatieven, en dat er geen sprake is van druk of angst. Ik weet dat sommige reviewers dat online doen, via Skype. Maar ik wil ►

'Het bijzondere was dat we het naast elkaar zaten te doen, op één laptop'

de mensen echt meemaken, en de sfeer tussen hen proeven.’ Geraads ging met Rechtwijzer in zee om één simpele reden: ‘Het is 2016! En het is van belang dat wij, als beroepsgroep, gaan werken met innovatieve instrumenten die aansluiten bij de huidige gedigitaliseerde wereld. De advocatuur is daarin erg behoudend en afwachtend.’ Die afwachtende houding geldt niet voor de héle advocatuur; op de online-scheidingsmarkt zijn tientallen, zo niet honderden advocaten actief. Daarbij is het lastig het kaf van het koren te scheiden, merk ik als ik, net als Jacky, een avondje rondklik. Achter ongeveer een derde tot de helft van de sites zit een advocatenkantoor waar naar wordt doorgelinkt. Of, en welke diensten ook werkelijk online worden verricht, verschilt per site. Bij scheiden-online.nl bijvoorbeeld krijg je, als je je gegevens en een paar vragen over je situatie invult, per kerende mail een voorbeeld-echtscheidingsconvenant, ouderschapsplan en verschillende toelichtingen opgestuurd. De kosten voor een ‘Pluspakket’: 375 euro per persoon. Het convenant en het ouderschapsplan vul je samen thuis in, je stuurt het met de benodigde documenten terug naar de advocaat, waarna hij je uitnodigt op zijn kantoor.

DOCUMENTEN

Het toesturen van die documenten gaat de Amsterdamse advocaat Mark Teurlings eigenlijk al te ver, al staat een concept-ouderschapsplan wel op zijn site. Teurlings was twintig jaar geleden met Echtscheiding Online (tegenwoordig: scheiden.nl, à 337 euro per persoon) de eerste advocaat die scheidingen op gezamenlijk verzoek aanbood via internet en is naar eigen zeggen ‘door schade en schande wijs geworden’. Net als Geraads doet hij geen zaak als hij de mensen niet zelf ziet. ‘Je wil niet weten hoe vaak ik heb meegemaakt dat er misbruik werd gemaakt van het mailadres van de ander. Dat kan

ook makkelijk met DigiD, júst bij partners. Je móét de mensen echt zien, want jij moet de zwakkere in de relatie beschermen. Doe ik dat niet, dan heb ik een nog veel groter probleem.’

Gezien zijn ervaring in deze markt vond Teurlings het ‘gek’ dat hij niet was uitgenodigd om mee te praten toen Rechtwijzer werd ontwikkeld, al mocht hij zes maanden later wel aanschuiven bij een evaluatie. ‘Het viel me op dat er van alles wordt gevraagd wat niet direct relevant is voor de procedure en dat mensen, zeker in de beginfase, vooral contact hebben met de raad en het systeem, maar niet met de advocaat. De informatie die je deelt, belandt ook bij de raad.

Daar zullen ze er wel fatsoenlijk mee omgaan, maar toch. Je weet niet wie die

informatie verder nog bekijkt en wat ermee wordt gedaan.’

In een reactie verwijst de raad naar het onderdeel ‘Wie hebben toegang tot uw gegevens?’ in het Privacyreglement op de site. Daarin staat dat de raad alleen persoonsgegevens opslaat en dat medewerkers een geheimhoudingsverklaring hebben ondertekend. Dossiers wordt versleuteld opgeslagen door het Amerikaanse IT-bedrijf Modria. Bij ‘technische problemen’ kunnen

medewerkers van dit bedrijf dossiers vanuit de Verenigde Staten of India inzien.

PROEFACCOUNT

Hoe werkt de Rechtwijzer nu in de praktijk? Ik besluit zelf de proef op de som te nemen, samen met hoofdredacteur Kees Pijnappels, die als aanstaande ex fungeert. We vragen een proefaccount aan bij de Raad voor Rechtsbijstand en spreken af dat we in 2002 zijn getrouwd. We wonen met Pietje (14) en Leentje (8) in een koophuis dat nog niet is afbetaald en in de dure tijd is gekocht; we zitten met een restschuld van anderhalve ton. Kees is in loondienst, ik heb een eigen bedrijfje, al stelt dat qua

inkomen weinig voor. We zijn in gemeenschap van goederen getrouwd. Het vernieuwen- (en door Hiil

gepatenteerde) aspect aan Rechtwijzer is dat aspirant-divorcées zich op de site in een soort documentvrije, en ook anderszins prikkelarme zone begeven. De kleurstelling is overwegend wit, met grote letters en betrekkelijk weinig tekst; de informatiedichtheid is – vergeleken met andere sites – betrekkelijk laag. Alvorens we aan het scheidingsplan beginnen, breng ik ‘Mijn situatie’ in kaart. Dat is gratis, kost ongeveer tien minuten en mijn antwoorden worden niet opgeslagen. Het is

‘Je weet niet wie die informatie verder nog bekijkt’

geen rooskleurig verhaal, bedenk ik, achter de voordeur is eigenlijk alles mis: slechte communicatie met een afwezige partner, kinderen in meerdere leeftijdscategorieën, psychische en verslavingsproblemen bij mij, partner én kinderen, eigen huis met restschuld, eigen bedrijf, huiselijk geweld, onveilige situatie, niet in staat zelf mijn problemen op te lossen, en o ja: moeite met lezen en schrijven. Bij de vraag hoe ik denk dat de scheiding zal verlopen, beweeg ik het schuifje wég van overleg, tegen ‘vechtscheiding’ aan.

AFSPRAKEN

Het document ‘Hoe Rechtwijzer werkt voor uw situatie’ dat eruit rolt is geruststellend van toon. ‘Rechtwijzer helpt u en uw partner verder met het maken van goede afspraken,’ lees ik. Ten aanzien van mijn problemen word ik verwezen naar sites van organisaties als Villapinedo, de Jellinek, het Juridisch Loket, de Consumentenbond en Vereniging Eigen Huis. De frase ‘Rechtwijzer helpt’ komt in totaal tien keer voor, en de triage eindigt met ‘Rechtwijzer zorgt ervoor dat er goede afspraken zijn tussen uw en uw partner. In de meeste gevallen zorgt Rechtwijzer ervoor dat uw scheiding uiteindelijk officieel kan worden.’ De volgende knop is: ‘Start scheidingsplan.’

Pardon?

Is het, gezien alle problemen die ik heb aangevinkt, wel verstandig dit traject voort te zetten? Het antwoord is volgens reviewer Noor Geraads simpel: nee. ‘In de door jou gefingerde situatie gaan er diverse “rode vlaggen”, huiselijk geweld, verslaving, eigen bedrijf enzovoort, op die tot de conclusie moeten leiden dat jij geen gebruik zou moeten maken van Rechtwijzer. Al heel vaak is door de dienstverleners, de advocaten, aangegeven dat deze mensen überhaupt niet moeten worden toegelaten tot Rechtwijzer. Kennelijk is dit probleem technisch nog steeds niet verholpen. Dat leidt tot een situatie

waarin jij inderdaad op geen enkele manier te horen krijgt dat je niet met Rechtwijzer kunt scheiden en gewoon wordt toegelaten tot Rechtwijzer. Je mag best van mij weten dat het mij bijzonder stoort dat dit nog niet is geregeld. Een zaak als deze zou ik, en waarschijnlijk iedere reviewer, al vóór de eerste review weigeren. Mensen krijgen dan gewoon hun geld terug.’ Ik leg dezelfde vraag voor aan Maurits Barendrecht, de bedenker van Rechtwijzer. Volgens hem is de module ook in deze gevallen bruikbaar. Hij wil alleen per mail reageren en schrijft: ‘We maken Rechtwijzer voor tachtig procent van Nederlanders in een echtscheidingssituatie. Gemiddelde taalvaardigheid en gemiddeld aantal complicaties in een scheiding. Er is altijd ook wel

iets bijzonders aan de hand natuurlijk. Ook als er een keer geweld is geweest, als er schulden zijn, of als één van de partijen minder assertief is dan de andere; ja, juist dan hebben partijen het nodig om in rust, en goed geïnformeerd aan evenwichtige oplossingen te kunnen werken.’ De Raad voor Rechtsbijstand erkent het probleem echter wel en verkent nu de mogelijkheid om na de intake een korte, gerichte screening te laten doen door een advocaat. Die beslist of de zaak geschikt is voor Rechtwijzer of dat de gebruiker eerst voor aanvullende expertise langs moet, bij bijvoorbeeld een notaris, schuldhulpverlener of het Juridisch Loket. Voorlopig kan ik gewoon door. Ik druk op de knop ‘Start scheidingsplan.’ Ik krijg een schermpje ‘gebruikersovereenkomst en privacyregeling’, waar alleen ‘de belangrijkste punten’ worden vermeld. Ik wil weten wat ik teken, maar als ik de gebruikersovereenkomst of het privacyreglement aanklik kom ik op ‘Pagina niet gevonden’ terecht. Ik zet

toch maar een vinkje, anders kom ik niet verder.

Kan ik hierover een klacht indienen? Na wat zoeken vind ik een documentje genaamd ‘Klachtenregeling Rechtwijzer’, maar dat lijkt eerder de neerslag van een soort brainstormpje dan een serieuze klachtenregeling.

RESPECTVOL

Na de inlog met DigiD krijg ik in een zachtgroene omgeving een reeks vragen met een naar mijn smaak nogal dwingend karakter (‘Wat zou u kunnen doen om te zorgen dat u goed naar elkaar luistert en respectvol met elkaar communiceert?’). Ik heb ooit

gelezen dat een dergelijke vraagstelling ons gedrag ‘in een positieve spin zet’. Die spin leidt in elk geval tot de

‘Het gaat vooral
óver de kinderen,
zelf komen ze
nergens aan bod’

afpraak dat we steeds respectvol, en via Rechtwijzer met elkaar zullen communiceren, ook als het even niet lekker loopt. Daarna peilt de site mijn ideeën over de scheiding zélf: wat doen we met de kinderen en hoe gaan we het huis, het geld en de spullen verdelen?

Kees krijgt bij zijn intake voortdurend foutmeldingen en moet vragen soms meerdere malen beantwoorden. Maar uiteindelijk kunnen we toch naar het volgende niveau: ‘Samenwerken’. Elk onderwerp wordt ingeleid met een zinnetje als ‘We vinden het belangrijk dat onze kinderen een goed en stabiel huis hebben. Daarom spreken we af dat...’ waarop een tekstsjabloon verschijnt, zo te zien uit een standaard-ouderschapsconvenant. Dit is wat Rechtwijzer in essentie doet: het presenteert de documenten die straks naar de rechter moeten in een zo min mogelijk juridische sfeer.

In het document ‘Mijn situatie’ en de intake stond dat Rechtwijzer zou helpen met het ontwikkelen van een ►

“De toegang tot de enquêteprocedure wordt steeds meer verruimd. Hoe ver kan of mag de Ondernemingskamer daarin gaan?”

Prof. mr. Gerard van Solinge

Hoogleraar Ondernemingsrecht en advocaat

Verder denken over ondernemingsrecht

Gerard van Solinge is docent bij de CPO-cursus ‘Geschillen in het Venootschapsrecht’. Geschillen binnen de vennootschap leiden steeds vaker tot gerechtelijke procedures. Het rechtsgebied *corporate litigation* is niet meer weg te denken uit het arsenaal van de moderne ondernemingsrechtjurist. Het aantal procedures over geschillen in de vennootschap is aanzienlijk toegenomen. Een veel gebruikte procedure is de enquêteprocedure. Deze cursus biedt cursisten een verdiepend overzicht van een aantal belangrijke onderwerpen op het gebied van *corporate litigation*.

U kunt zich ook aanmelden voor onder meer de cursussen:

- «JOR» Actueel Ondernemingsrecht
- Verdieping jaarrekeningenlezen voor de jurist

Kijk voor meer informatie en ons volledige cursusaanbod ondernemingsrecht op www.cpo.nl. Voor scherpe denkers.

Verder denken • Scherper zijn

Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

goed ouderschapsplan. Maar tijdens het traject dat we afleggen gaat het vooral óver de kinderen, zelf komen ze nergens aan bod.

Het is één van de belangrijkste bezwaren die Dianne Kroezen, advocaat/scheidingsmediator en voorzitter van de vereniging voor familierechtadvocaten vFAS, tegen Rechtwijzer heeft. 'Waar is het kind? Kinderen hebben het recht om door de rechter te worden gehoord. In de wet staat: vanaf hun twaalfde, in Amsterdam al vanaf acht jaar. Maar dat zit niet in Rechtwijzer.'

Ondertussen is Kees ook druk aan de slag. We merken dat als ik iets geaccordeerd heb, en hij ook, we er niet meer aan moeten tornen. Bij elke wijziging moeten we terug om opnieuw te accorderen. Op zich een goede zaak, vindt Kees, ook al valt het niet altijd mee de betreffende passage terug te vinden. Hij merkt ook iets anders. 'Scheiden is ingrijpend, emotioneel én zakelijk, maar op een bepaald moment kreeg ik toch iets van: ik wil dóór! Ik klik op akkoord, dan ben ik ervan af.'

Als we klaar zijn met ons scheidingsplan – dat we niet integraal te zien krijgen, en ook niet kunnen printen – gaat ons verhaal naar de reviewer en kunnen we niet meer in het systeem. Alles overziend geeft Rechtwijzer mij een onprettig gevoel. Wat heb ik nu eigenlijk gedaan? Wat krijgt de reviewer te zien? Ik heb mijn meest persoonlijke gegevens gedeeld met de overheid. Wil ik dat wel?

DUIZEND

Volgens recente cijfers van de Raad voor Rechtsbijstand zijn al duizend stellen via Rechtwijzer gescheiden, en wordt het systeem tot dusver op een dikke 7 gewaardeerd. Van de bemiddelaars en beslissers kwam te weinig respons om een waarderingcijfer te bepalen, wat suggereert dat weinig mensen er gebruik van maken. Wellicht is dat om kosten uit te sparen, want de bemiddelaar kost 360 euro, 240 euro voor de beslisser, bovenop

de 265 euro per persoon. Zo bezien is Rechtwijzer alleen voordelig voor mensen die weten waar ze mee bezig zijn, écht als vrienden uit elkaar gaan en elkaar blind vertrouwen. Of het veel toevoegt aan wat er verder in de markt te koop is? Dat is een kwestie van smaak, en afhankelijk van de vraag aan wie je je meest persoonlijke gegevens wil toevertrouwen. Jacky en Piet wonen nu een paar straten van elkaar vandaan en spreken elkaar nog bijna dagelijks, al dan niet via de familie-WhatsApp-groep. 'Wij hadden een positieve ervaring met Rechtwijzer,' zegt Jacky, drie maanden na haar scheiding. 'Ik ben blij dat we als vrienden uit elkaar zijn. Vooral voor de kinderen, dat was voor ons het allerbelangrijkst. En we gunnen het elkaar ook écht.' Hoe duurzaam de gemaakte afspraken zijn, valt niet te zeggen.

Daarvoor is Rechtwijzer nog te kort in de lucht. De ontwikkeling gaat gewoon door, voorspelt Barendrecht. 'Er is nu de verplichting van inschakelen van een reviewer ter bescherming. Bemiddeling en beslissing kunnen ook al. We zien ook graag verbindingen met coachende individuele begeleiding, therapeutisch-juridische en juridisch-financiële interventies. De branche is die volop aan het ontwikkelen, maar dat is nog niet uitgekristalliseerd. De kwaliteit zal in de toekomst worden geborgd door een behandelrichtlijn voor scheiding, verwachten we. We kunnen niet alles tegelijk, zoals de orde ook nog niet kan borgen dat iedere advocaat bij een complexe scheiding adequate andere hulp inschakelt. Maar iedere Nederlander heeft nu toegang tot een objectief platform dat degelijke scheidingsafspraken ondersteunt.' ■

GEZIEN

SPONG STUURT SPINNING WEER OP PAD

Drie jaar na *De breuk* komt strafrechtadvocaat Gerard Spong opnieuw met een boek over zijn alter ego Charles Fitzroy Spinning. Dit keer schiet de held een doodgraver te hulp.

De *uitvaartverzorgers* (Balans, 2016) draait om Ralph Bergveld die zowel door de rechtbank als het hof wordt veroordeeld voor moord op zijn vrouw. Beide rechters achten het bewezen dat Bergveld zijn auto, met op de achterbank zijn echtgenote, in de haven van Maassluis heeft laten rijden. De vrouw kwam daarbij om het leven. De auteur heeft zijn boek gebaseerd op een zaak die twintig jaar geleden daadwerkelijk is gebeurd. Fitzroy Spinning heette toen nog gewoon Gerard Spong. De Amsterdamse advocaat komt bijna halverwege het boek in beeld als de veroordeelde zijn hulp inroept voor een cassatieprocedure bij de Hoge Raad. In die procedure richt Spinning zijn pijlen op een van de bewijzen waarop Bergveld is veroordeeld: een verklaring van een ooggetuige, onder hypnose afgenomen. Onbetrouwbaar, vindt de advocaat, die zich baseert op wetenschappelijk onderzoek en internationale rechtspraak. De Hoge Raad vernietigt het bewijs en verwijst de zaak terug naar het gerechtshof. Auteur Spong hijst advocaat Spinning op het schild. 'In het Nederlands strafrechtproces zou deze uitspraak (...) tot op de dag van vandaag hét juridisch ijkpunt blijven voor de vraag of een

onder hypnose afgelegde getuigenverklaring voor het bewijs in strafzaken mag worden gebruikt.'

Dat Spinning vervolgens in hoger beroep de overige bewijsvoering haarfijn fileert, mag geen verrassing zijn. Zijn toga is waarschijnlijk van hetzelfde garen gesponnen als de pakjes van andere superhelden zoals Batman. Spong schrijft zijn boek voor een breed publiek. Het is te hopen dat die de breed uitgesponnen details in de zaak weten te waarderen. De ellenlange passages over bijvoorbeeld de versnellingspook van de auto vragen het nodige doorzettingsvermogen. Niettemin is het boek een aanrader voor iedereen met belangstelling voor het strafrecht. Het is fascinerend te lezen hoe een schijnbaar ijzersterke zaak langzaam maar zeker onderuit wordt gehaald. Waarmee overigens niet gezegd is dat het recht zegeviert. Dat heeft Spinning misschien niet gemeen met Batman. De talrijke persoonlijke verzuchtingen van de auteur over het procesrecht en bureaucratie vormen de slagroom op het toetje. Bijvoorbeeld die over de advocatenpas, die justitie niet accepteert als identiteitsbewijs bij bezoeken aan penitentiaire inrichtingen. 'Nog even en alle advocaten moeten gechipt worden.'

Kees Pijnappels

DE LIEGENDE RECHTER

Een partijdig boek over een van de grootste schandalen in de Nederlandse rechterlijke macht. Voer voor zowel rechters als advocaten.

Al vele jaren vechten de Rotterdamse advocaat Hugo Smit en oud-rechter Hans Westenberg een bittere strijd uit, waarbij ze over en weer tegen elkaar procederen. De reeks van rechtszaken begon in 2004 en vloeide voort uit de zogeheten Chipshol-affaire – een zaak die handelde om onroerend goed bij Schiphol. Advocaat Smit beschuldigde rechter Westenberg destijds ervan te hebben gebeld met Chipshol-advocaten terwijl de zaak nog in behandeling was. Daarmee zou zijn onpartijdigheid zijn geschonden. Westenberg ontken- de deze rechterlijke doodzonde en sleepte Smit voor de rechter. Westenberg won in eerste instantie, maar

in hoger beroep kreeg Smit gelijk. Sindsdien bestoken beide partijen elkaar met procedures. Nu heeft Smit een boek gewijd aan de kwestie, uitgegeven door Prometheus. Daarin trekt hij met name ten aanval tegen de Raad voor de rechtspraak, die al jarenlang voor Westenberg de proceskosten draagt. Met het lijvige boek van 464 pagina's hoopt Smit, inmiddels 68, de Rechtspraak te bewegen tot een publiekelijk excuus en schadeloosstelling. De kans op succes lijkt bij voorbaat klein, maar dat gegeven heeft geen van beide partijen tot dusver weerhouden.

Kees Pijnappels

HET ONZICHTBARE ZICHTBAAR

De burger geeft privacy geen echte prioriteit en dat is onterecht, vinden onderzoeksjournalisten Maurits Martijn en Dimitri Tokmetzis. We hebben namelijk wel degelijk iets te verbergen.

Veelvuldig Facebook- en Google-gebruik, klakkeloos op 'ja ik ga akkoord' klikken als er privacyvoorwaarden verschijnen of gezondheidsdata afstaan in ruil voor premiekorting. In *Je hebt wél iets te verbergen* (De Correspondent, 2016) wordt het levensbelang van privacy aangetoond. Aan de hand van voorbeelden leert de lezer wat er dagelijks met onze persoonlijke informatie gebeurt. Winkelketen de Bijenkorf bijvoorbeeld krijgt na installatie van de app

toegang tot onder meer camera, agenda en gps-locatie van de smartphone. En neem de app AntiVirus Security FREE die meer dan honderd miljoen keer gedownload is op Android-apparaten. De app houdt virussen tegen, maar volgens de auteurs wordt de deur daarnaast wagenwijd opengezet voor andere binnendringers: de ene na de andere adverteerder stormt de smartphone binnen. Bedrijven van over de hele wereld gluren mee op onze laptops en smartphones.

KLAAR VOOR KEI

Wie zonder de wetsvoorstellen doorspitten wil weten hoe het zit met de vereenvoudiging en digitalisering van het burgerlijk procesrecht, bestudeert het best *Kort begrip van KEI* (Convoy, 2016).

De precieze start van het digitaal procederen blijft onzeker, maar duidelijk is dat het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) zorgt voor belangrijke wijzigingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Willem Heemskerk, Karlijn Teuben en Renee Wieringa zetten in *Kort begrip van KEI* op overzichtelijke wijze uiteen welke dat zijn. De advocaten van Pels Rijcken & Droogleevoer Fortuijn leiden de lezer langs de procesinleiding en oproeping via verweer en mondelinge behandeling naar uitspraak, hoger beroep en cassatie. In het laatste, tiende hoofdstuk komt het digitaal procederen aan de orde. De auteurs verwijzen regelmatig naar de huidige regeling en maken de opvallendste verschillen zo duidelijk. Onmisbaar voor iedereen die weleens de civiele gang naar de rechter maakt.

Nathalie Gloudemans-Voogd

Volgens de auteurs, die somberder zijn geworden door dit onderzoek, is er een omwenteling nodig. We moeten fundamenteel anders over data en privacy gaan praten. Een noodkreet dus, die ervoor moet zorgen dat er vruchtbare grond ontstaat waar 'echte duurzame tegenmacht georganiseerd kan worden'. De auteurs maken op een toegankelijke manier het onzichtbare zichtbaar.

Francisca Mebius

instituut voor bouwrecht

Opleidingen voor advocaten in het Bouw-, Vastgoed- of Omgevingsrecht:

Het Grote Omgevingswet Symposium 2016
Locatie: Utrecht

**Studiedag Kernonderwerpen Bouw-
contractenrecht: prijs van het werk en
aansprakelijkheid na oplevering (I en II)**
Locatie: Den Haag

Actualiteiten college Aanbestedingsrecht
Locatie: Utrecht

Voor meer informatie over deze en andere
bijeenkomsten alsmede aanmelden, zie
www.ibr.nl/agenda

CASSATIE
IN CIVIELE ZAKEN

Mr. K. Aantjes
aantjes@ aantjeszevenberg.nl

Mr. F.I. van Dorsser
vandorsser@ aantjeszevenberg.nl

070-3906260 | www.azcassatie.nl

Tilburg Maastricht Arbeidsrecht TMA

een samenwerkingsproject van

Na een tweede succesvolle leergang bieden de universiteiten van Tilburg en Maastricht met ingang van **januari 2017** opnieuw in 10 cursusdagen een derde leergang arbeidsrecht aan onder de naam

Tilburg Maastricht Arbeidsrecht (TMA)

De kosten van TMA bedragen € 5.450-
(incl. lunch, cursusmateriaal, afsluitend
diner). Tot 1 november ontvangt u bij
inschrijving een vroegboekorting van
€350.-

Als docenten zullen optreden: *Mw.Mr. H. Bogaard, Prof.Mr. G.C. Boot, Mr.Dr. J. van Drongelen, Mr.Dr. R.A.A. Duk, Mw.Mr.Dr. M.Y.H.G. Erkens, Mr.Dr. P. Fluit, Prof. Mr. F.B.J. Grapperhaus, Drs. P. van der Heijden, Prof.Mr. A.R. Houweling, Mw. Prof.Mr. M.S. Houwerzijl, Mr.Dr. S.F.H. Jellinghaus, Mw.Mr. A.A. de Jong, Mw.Prof.Mr. S. Klosse, Mr.Dr. W. Plessen, Mw.Prof.Mr. W. Roozendaal, Mr.Dr. L.C.J. Sprengers, Mr. P. Vestering, Mw.Mr.Dr. D.J.B. de Wolff.*

TMA richt zich op de gevorderde arbeidsrechtjuristen, met name uit de regio Brabant, Limburg en Zeeland, en wordt gehouden in Hotel Pullman Cocagne te Eindhoven.

De docenten zijn geselecteerd op academische kwaliteit en kennis van die praktijk en zijn veelal in de rechtspraktijk werkzaam. Alle kernonderwerpen van het arbeidsrecht komen aan de orde.

Deze leergang is erkend als specialisatienopleiding door de VAAN. TMA levert 60 PO-NOVA-studiepunten op.

Voor meer informatie: marlie.sprengers@maastrichtuniversity.nl

IN BEELD

NAAR DE FINISH

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN BEELD / JEAN-PIERRE JANS

En symbolische dag was het voor Mahmoud Bakkar. Op de plaats waar hij een jaar geleden met andere Syrische vluchtelingen in een tentenkamp verbleef, ging hij 18 september over de finish van de Dam tot Damloop. Bakkar (29) is al vier jaar weg uit Syrië. Toen hij in 2012 werd opgeroepen voor het leger van het Syrische regime vertrok hij naar Libanon. Daar vervolgde hij zijn rechtenstudie.

Vervolgens vluchtte hij in september 2015 naar Nederland. Jurist en oud-advocaat Sonja Ortmans nam hem en drie andere Syrische vluchtelingen onder haar hoede. Inmiddels heeft Bakkar een verblijfsvergunning en een eigen woning, in Zaandam. In Nederland wil hij internationaal recht studeren, zegt hij. Via Ortmans kwam Bakkar in contact met Lawyers for Lawyers. Meelopen met het L4L-team was een

logisch gevolg. 'Na het onrecht dat ik in Syrië heb gezien, wilde ik Lawyers for Lawyers helpen bij het opkomen voor advocaten die vervolgd worden voor het uitvoeren van hun functie.' De Dam tot Damloop voert van Amsterdam naar Zaandam, over een afstand van 16,09 kilometer. Bakkar: 'Het voelde als een overwinning om mee te doen.' Zijn tijd: een uur drieëndertig.

professional partner
in foreign and
international law

✉ info@iji.nl

☎ 070 - 346 09 74

🐦 in

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert
sinds 1918 rechters, advocaten en notarissen over
internationaal privaatrecht en buitenlands recht

- ✓ Vermogensrecht
- ✓ Familierecht
- ✓ Internationaal procesrecht
- ✓ Uitwinning zekerheden
- ✓ Faillissementsrecht
- ✓ Aansprakelijkheidsrecht

Kijk voor een compleet overzicht van onze diensten op www.iji.nl

• De kracht van feiten •

Casus

Niets is zo frustrerend voor een eiser als die in zijn recht staat, maar geen voldoening kan vinden. Naast moreel gelijk gaat het dan veelal om financiële voldoening. Met feitelijke informatie kan een weloverwogen volgende stap worden genomen.

Feitenonderzoek

Iedereen kan zoeken, maar bruikbare gegevens vinden en efficiënt interpreteren is ons vakgebied. Wij presenteren u de achtergrond, de omstandigheden, de inkomensbronnen en het vermogen van de tegenpartij.

Interesse?

Neem dan geheel vrijblijvend telefonisch contact op met Jako van Slooten (0186-618377) of stuur een e-mail naar info@nobelinf.nl

Nobel

Van Koetsveldlaan 15 • 3273 AL Westmaas

Kantoor: Informatiebureau Nobel B.V.
Oprichting: 1978
Doelgroep: notariaat en advocatuur
Rechtsgebieden: alle rechtsgebieden

‘IK WIL EEN DUURZAME OPLOSSING BIEDEN’

TEKST / ERIK JAN BOLSIUS BEELD / RONALD BROKKE

Het familierechtkantoor van advocaat en mediator Janneke Mulder (36) ligt op een steenworp afstand van de Kralingse Plas in Rotterdam. Tijdens een rondje rond de plas vertelt ze hoe ze haar werk anders aanpakt dan andere advocaten.

Ambitie heeft ze wel, Janneke Mulder. Haar kantoor bestaat pas ruim een jaar, maar als het aan de Rotterdamse familierechtadvocate ligt, denkt over vijf jaar iedereen in Nederland aan haar kantoor als ze een oplossing willen voor hun scheiding. ‘Dat kan zeker, ook zonder extra vestigingen in het land. Ik doe aan Skype-mediations en klanten stappen best een uur in de trein voor een goed gesprek. Als je je ex kapot wilt procederen, moet je niet bij mij zijn. Ik wil een duurzame oplossing bieden. Daarom werk ik samen met andere experts, zoals een fiscalist en gespecialiseerde psychologen.’

Sinds Mulder in juni 2015 Uiteen – Kantoor voor Familierecht begon, heeft ze een secretaresse en een advocaat-stagiaire aangenomen. In oktober is familierechtadvocate Fleur Oirbans (35) begonnen als tweede partner. Mulder bedacht in haar jaren bij andere kantoren hoe ze het zou aanpakken als ze voor zichzelf begon. ‘Niets moest vanuit vanzelfsprekendheid gaan. Mijn mobiele nummer staat op de site, dus als er nieuwe klanten bellen, krijgen ze mij aan de lijn. Je bent toch bezig met een sales-gesprek, dat moet je niet aan een telefoniste overlaten. Mensen bedenken direct of ze jou hun probleem in handen

kunnen geven. Ik wil laagdrempelig zijn, vraag niet direct een hoog voorschot en ik schrijf mijn cliënten in begrijpelijke taal.’

‘Klanten zeggen bij een intake-gesprek dat ze ook bij twee andere kantoren zijn geweest,’ vertelt Mulder over de toenemende concurrentie. ‘Als je naam ergens genoemd wordt, googelen mensen je direct. Dus moet je een goede site hebben en moeten je sociale media op orde zijn. Ik ben vrijwel altijd online, ik blog zakelijk, twitter, ben actief op LinkedIn en ben ook via WhatsApp bereikbaar voor cliënten.’ Mulder krijgt regelmatig klanten via andere advocaten en er komen steeds meer klanten via Miss Legal, een netwerk van vrouwelijke juristen waar ze bij is aangesloten. ‘De Miss Legal-juristen zijn actief op Facebook en bloggen veel op de site. Als onze volgers zelf een probleem hebben, bellen ze Miss Legal. Zo creëren we een community waar *leads* uit komen voor de aangesloten juristen.’

Mulder is trots op haar vak, dat volgens haar dusdanig veel specialis-tische kennis vergt dat je het er niet naast kunt doen in een algemene

Wie is Janneke Mulder?

2015-heden:	oprichter, advocaat en scheidingsmediator Uiteen – Kantoor voor Familierecht Rotterdam
2013-2015:	advocaat en scheidingsmediator Verhoeff Advocaten Den Haag
2005-2013:	advocaat en scheidingsmediator Ouwendijk Advocaten Rotterdam
	Samenwonend, één kind

‘Ik word bij de les gehouden door mijn eigen cliënten’

praktijk. ‘Toen ik de specialisatieopleiding van de vFAS volgde, was ik met terugwerkende kracht blij dat het de jaren ervoor altijd goed is gegaan. Nog los van fiscale, financiële en juridische kennis heb je in het familierecht meer nodig dan advocatenskills. Je hebt communicatieskills nodig tijdens de onderhandelingen, mensenkennis en coachingskills om je cliënt voor te bereiden op de zitting. Als je niet met de emoties van klanten uit de voeten kunt, voelen ze dat, denken ze dat hun advocaat ze niet begrijpt en gaan ze nog bozer en verdrietiger doen. Mensen in een echtscheiding zijn boos en strijdbaar, het is een soort rouwproces, en dan moet je doorvragen om te ontdekken wat ze echt willen. Meestal willen ze zo snel mogelijk van die scheiding af, ze willen rust.’

Ruimte bieden aan emoties betekent

vaak lange gesprekken voeren, die zeker in toevoegingszaken niet vergoed worden. Ongeveer de helft van haar praktijk bestaat uit toevoegingen. ‘In sommige zaken kom je dan op een uurtarief van 35 euro uit. Minister Van der Steur wil de vergoedingen nog verder terugschroeven, terwijl er wel steeds meer van ons wordt verwacht. We moeten een ouderschapsplan opstellen, een viergesprek houden met beide partners en beide advocaten, een echtscheiding voorkomen. Ik snap die wens maar al te goed, want van een echtscheiding worden maar twee mensen beter, de advocaat van de ene partij en de advocaat van de andere partij. Maar al dat extra werk kan echt niet meer. Ik wil mij daar hard voor maken.’

Met uitzicht op de Kralingse Plas, waar het op deze zonnige dag wemelt

van de spelende kinderen en vrolijke mensen, mijmert Mulder over de voor- en nadelen van haar zelfgekozen niche. Een nadeel: ‘Het gaat altijd over problemen.’ Haar remedie: ‘Een leuk leven ernaast. Ik word bij de les gehouden door mijn eigen cliënten. In mediation hoor je vaak dat stellen geen tijd voor elkaar hadden, dus daar blijf ik wel scherp op.’ Mulder heeft in de ruim tien jaar dat ze dit werk doet, geleerd haar eigen grenzen te stellen. ‘Ik wil mijn klanten zo graag helpen, maar als je heel hard aan de slag gaat om mensen te helpen, worden ze zelf lui, gaan ze in de slachtofferrol.’ Als voordeel schetst ze dat het ook heel bevredigend werk is. ‘Het mooiste compliment kreeg ik laatst van een klant die me na een echtscheidingsprocedure bedankte en zei: “Ik heb mijn leven weer terug, ik kan weer verder.” Dat whatsappje heb ik bewaard.’

Advocaten trekken zich soms noodgedwongen terug uit een proces. Daar gaat een moeilijke afweging aan vooraf. 'Je hebt het gevoel dat je iemand in de steek laat'.

DE ZAAK NEERLEGGEN

DOOR / RINKE VERKERK

ROBERT MALEWICZ

Het is 17 maart 2016. Strafpleiter Christian van Dijk bereidt zich voor. Over twee weken begint het strafproces tegen zijn cliënt, de Tilburgse zedenverdachte Aydin C., beschuldigd van onder andere online aanranding en afpersing van 34 minderjarige slachtoffers in binnen- en buitenland. De zaak krijgt wereldwijd aandacht, en die neemt, met het proces voor de deur, toe. Niet alleen is de zaak omvangrijk, ook heeft de politie voor het eerst aantoonbaar spionagesoftware ingezet om bewijs te verzamelen. Daarnaast veroorzaakt de zelfmoord van het Canadese slachtoffer Amanda Todd veel opschudding. Het duurt ruim twee jaar voordat de zaak van Aydin C. voor de rechtbank verschijnt. Al die tijd is Christian van Dijk zijn raadsman. Maar twee weken voordat het proces begint, legt Van Dijk de zaak neer. Hij en C. zijn het dusdanig oneens over de aanpak van het strafproces dat ze besluiten de samenwerking te beëindigen. Aydin C. vindt een nieuwe raadsman in de Amsterdamse advocaat Robert Malewicz. Maar op 28 april, één dag voor de nieuwe zittingsdatum, trekt ook die zich terug uit het proces. Malewicz is van mening dat de rechtbank hem te weinig tijd geeft om de zaak goed voor te bereiden en ziet zich 'gedwongen tot neerlegging'. Hoeveel zaken jaarlijks door advocaten worden neergelegd, is niet be-

kend. Alleen het aantal neergelegde toevoegingszaken wordt bijgehouden door de Raad voor Rechtsbijstand: in 2013, 2014 en 2015 werden steeds rond de tweeduizend zaken neergelegd, waarvan meer dan de helft wegens het niet betalen van de eigen bijdrage. De andere hoofdreden is onvoldoende medewerking van de cliënt. Van overige neerleggingen is de reden bij de RvR onbekend. Volgens Britta Böhler, advocaat en bijzonder hoogleraar advocatuur aan de Universiteit van Amsterdam, zijn er twee categorieën waarin redenen tot neerlegging kunnen worden onderverdeeld: 'Er is ofwel intern iets aan de hand tussen advocaat en cliënt waardoor zij niet samen verder kunnen, of er zijn externe factoren die het voor een advocaat onmogelijk maken om door te procederen zonder het belang van zijn cliënt te schaden.'

ONREDELIJK

Strafpleiter Christian van Dijk wordt door het naderende strafproces gedwongen zich te onttrekken aan de zaak. Over de zaak zelf wil hij niets zeggen, omdat deze nog onder de rechter is. In algemene zin is het van belang *dominus litis* te blijven, stelt Van Dijk: 'Mensen die lang vastzitten veranderen. In het begin luisteren ze naar jouw tactische voorstellen. Maar dan zien ze dat bijvoorbeeld verzoeken bij de rechtbank afketsen vanwege te veel bewijs, of omdat er bewijs bij komt. Ze krijgen minder vertrouwen. Dan volgen ze liever hun eigen visie. Als je daar niet in meegaat, zeggen ze dat ze wel een andere advocaat zoeken.' Van Dijk wil zich niet laten ondersneeuwen. 'We noemen het maar verschil van inzicht. Ik wil geen kansloze verzoeken indienen of dingen doen waarbij ik me niet zeker voel in de rechtbank.'

Bestuursrechtadvocaat Rob IJsendijk uit Amsterdam, die optrad in de Amsterdamse terrasoorlog en taxioorlog, verwoordt het zo: 'Je moet ten eerste doen wat in overeenstemming is met je eed, en ten tweede met je

geweten.' Laatst moest IJsendijk een zaak omtrent vergunningen neerleggen van een Amsterdamse ondernemer: 'De zaak hield de gemeederen in het stadhuis flink bezig, en ook politiek was er een groot belang. Daar meng ik mij graag in. Maar mijn cliënt had duizend-en-een wensen die mijns inziens schadelijk waren voor het proces. Ik laat mij de regie niet uit handen slaan, dan verlies ik mijn functie als advocaat. Punt.' IJsendijk kan het aantal neerleggingen in zijn loopbaan op één hand tellen. 'Tenminste, als ik een paar wanbetalers niet meetel.' In het geval van toevoegingszaken is wanbetaling de op één na grootste oorzaak voor neerlegging, maar IJsendijk kijkt in de eerste plaats naar de relatie met zijn cliënten. 'Als je met een goede verstandhouding aan een zaak begonnen bent, en de zaak duurt zó lang dat een cliënt jou op een gegeven moment niet meer

kan betalen, dan laat je niet zomaar je loyaliteit los. Maar misschien ben ik daar traditioneel in.'

In de meeste gevallen is neerlegging 'vrij eenvoudig', zoals civiel advocaat Bert van Schaick van het Tilburgse kantoor Linssen cs Advocaten het formuleert: 'Iemand betaalt niet. Of je wordt het niet eens over de aanpak. Of een cliënt beweert dat iets is gebeurd op een bepaalde manier, en je vertrouwt het niet. Of een cliënt vertrouwt mij niet. Dan zijn redenen om te zeggen: we gaan niet met elkaar verder. De advocaat moet de cliënt dan wijzen op de consequenties. En verder is het een kwestie van een formulier invullen. Een voorgedrukt formulier. Ik ben bang dat het niet zo sexy is als u denkt.'

Daar denken sommige cliënten van Job Knoester, een Haagse advocaat met veel tbs'ers in zijn clientèle, anders over. Problemen met seksualiteit komen nogal eens voor. Incidenten in ►

© Jean-Pierre Jans

ROBIJSENDIJK

die categorie maken de keuze voor neerlegging ook eenvoudig: 'Eén collega kreeg laatst nog sms'jes van een tbs-cliënt. Hij werd volgens zijn dossier nogal gauw verliefd op allerlei vrouwelijk flamage. Als zijn avances niet werden beantwoord, leidde dat vaak tot stalkinggedrag of zedendelicten. Ik zeg dan: meteen afscheid nemen.' Soms neemt Knoester zelf de cliënt over, maar meestal is de vertrouwensbreuk te groot en laat hij de cliënt weten dat hij een andere advocaat moet zoeken.

De keuze tot neerlegging wordt moeilijker en pijnlijker naarmate de belangen groter zijn en naarmate het proces verder gevorderd is, zegt Britta Böhrler. 'Neerlegging is altijd de laatste optie voor een advocaat. Je zult het nooit doen als je nog andere kanten op kunt. Soms zorgen externe factoren er voor dat doorgaan het belang van je cliënt schaadt, maar je handen ervan af trekken, schaadt je cliënt ook. Die afweging kan heel lastig zijn, misschien nog lastiger dan interne obstakels.'

In dat parket bevond Robert Malewicz zich. Tussen hem en Aydin C. ging de samenwerking goed, maar toch legde hij neer vanwege onenigheid met de rechtbank: 'Om de zaak goed te kunnen doen, moest ik een technisch ingewikkeld dossier van 115 ordners in een paar weken onder de knie krijgen. Dat was onmogelijk. Ik heb de rechtbank om aanhouding van drie maanden gevraagd middels brieven en een pleidooi, en van tevoren gemotiveerd: u dwingt mij anders tot neerlegging. Ik ga niet die man zijn hand vasthouden en het proces dan niet goed afmaken.'

Tot frustratie van Malewicz komt het ook zover: 'Ik vond dat ik redelijke verzoeken had, iedereen was dat met mij eens, van het OM tot mijn cliënt en collega's in de advocatuur. Neerlegging was de enige beslissing die ik kon nemen, want als ik als een soort kamerplant in de hoek ga zitten, en geen idéé heb van wat ik aan het doen ben, wat heeft een cliënt daar dan aan? Dan kun je beter neerleggen, voordat je de zaak juist schaadt door verkeerd advies.' Hoewel Malewicz zijn ex-cliënt achter de schermen toch zo goed mogelijk bijstaat, zit Aydin C. op dat moment opnieuw zonder advocaat. Strafpleiter Malewicz: 'Het is afschuwelijk. Je hebt het gevoel dat je iemand helemaal alleen, met iedereen tegenover zich, in de steek laat.'

ZELFBEHEERSING

Aydin C. vond Malewicz als advocaat met hulp van de deken van de orde van advocaten in Amsterdam, Pieter van Regteren Altena, omdat C. zelf geen nieuwe kon vinden. Altena noemt de zaak een duidelijk voorbeeld van hoe vervelend het kan zijn wanneer iemand een zaak moet overnemen door neerlegging. 'Dat was een heel grote, omvangrijke zaak, en inlezen neemt veel tijd in beslag. Dat is niet alleen lastig voor advocaat en cliënt, maar ook voor de rechtbank. Hetzelfde speelt nu in de zaak-Holleeder. Het is een kast met dossiers.' Dezelfde deken die betrokken was bij het vinden van een nieuwe advocaat

voor C. adviseerde in de zaak-Holleeder 'dringend' dat strafpleiter Stijn Franken de verdediging zou neerleggen.

De enorme omvang van het dossier is wel de enige overeenkomst tussen beide zaken. Neerlegging door Franken betrof belangenverstrengeling. Jaarlijks adviseert de deken in Amsterdam tussen de tien en twintig keer neerleggingen in verband met belangenverstrengeling. 'Dat gaat bijna altijd om civiele zaken. In strafzaken is belangenverstrengeling zeldzaam. Meer dan de helft van bezwaren over belangenverstrengeling is onterecht of oplosbaar.'

Volgens Altena zat de pijn er in dat Franken de ex van Holleeder enige tijd als cliënte had. Zij maakte bezwaar tegen het optreden van Franken toen zij zich als getuige tegen Holleeder keerde. Franken volgt het advies op, maar dat betekent niet dat hij het eens is met de deken: 'Er is een verschil tussen belangenverstrengeling en de mogelijke schijn daarvan. Veel eerder ben ik voor advies naar de deken gestapt. Ik heb gezegd: ik wil voorkomen dat er op een later moment gezeik komt, dus ik vraag uw oordeel. Dat oordeel was toen: er is geen probleem. Nu is de deken van mening veranderd.'

Altena: 'De zaak was in het geval van Franken en Holleeder grijs. Het was gecompliceerder dan uit publiek beschikbare informatie bleek.'

Franken: 'Als je een beetje normaal en fatsoenlijk kunt nadenken, weet je precies wanneer belangenverstrengeling wel en niet aan de orde zou kunnen zijn, het is geen hogere wiskunde. Dit advies verraste mij, ja, maar daar ga ik niet op reageren want dan ga ik natrappen en dat is niet netjes. Als ik advies vraag dan volg ik dat op, anders wordt het een soort poppenkast.'

De deken: 'Je bent je er altijd zeer van bewust dat zo'n advies voor cliënt en advocaat buitengewoon onprettig is. Je hebt het idee als advocaat dat je een positie hebt die je wordt ontgenomen en dat is heel pijnlijk. In het

bijzonder als men in een zeer late fase pas met bezwaren komt.'

Franken: 'De impact op de advocaat vind ik volstrekt oninteressant. Het gaat om de impact op de verdediging van de concrete klant, en de behandeling van de strafzaak. Als een verdachte denkt dat er geen reden is om de verdediging neer te leggen, is een ander advies van de deken buitengewoon teleurstellend.'

Franken kon destijds in elk programma aanschuiven om over de zaak te praten. 'Ik heb ervoor gekozen dat niet te doen. Je moet jezelf als advocaat soms weten te beheersen. Dat er dan verschil optreedt tussen media en de echte feiten, is dan maar zo.'

Even belangrijk blijkt zelfbeheersing voor Robert Malewicz. Uiteindelijk kan de rechtbank geen vervangende advocaat vinden die de zaak wil aannemen met zo weinig tijd. De rechtbank houdt de zaak daarop aan voor onbepaalde tijd. Malewicz loopt naar beneden, waar Aydin C. verblijft, en vraagt: wil je me weer als advocaat? Zo wordt hij toch weer de advocaat van C. 'Ik ben zeker niet rancuneus naar de rechtbank. Ik moest neerleggen omdat ik er principieel achter stond. Het proces wordt nu in januari inhoudelijk behandeld, en dat geeft mij genoeg tijd. De samenwerking met C. verloopt goed, de relatie is prima, en we zijn eindelijk weer inhoudelijk bezig. Dat wilden alle partijen ook.' ■

JOB KNOESTER

ADVOCAAT CENTRAAL

SOFTWARE VOOR DE ADVOCATUUR

“ AdvocaatCentraal is een prima product en de prijs is zondermeer aantrekkelijk ”

mr. H.W. Bos-Hagens
Advocatenkantoor Bos

Tel. (035) 543 55 66

www.advocaatcentraal.nl

achtergrond onderzoek.nl

Binnen 3 minuten een rapport met alle beschikbare relevante informatie over uw zakelijke relaties, personen of bedrijven, in uw mailbox? Voor verhaalsonderzoeken, contractpartijen etc.? **KAN NIET...WEDDEN VAN WEL?**
AOZ.NL!

www.achtergrondonderzoek.nl

Gezocht

Advocatenkantoor
Visser

advocaat - medewerker voor de algemene praktijk

Advocatenkantoor Visser is een klein kantoor gevestigd aan de rand van het centrum van Breda. Wij richten ons op (jeugd)strafrecht, personen- en familierecht, bestuursrecht, civielrecht en arbeidsrecht.

Wij zoeken een ervaren advocaat-medewerker die:

- Minimaal 5 jaar werkervaring heeft;
- Ambitie heeft om de praktijk verder uit te bouwen;
- Empatisch en communicatief sterk is;
- Gedreven, flexibel en stressbestendig is;
- Fulltime beschikbaar is, doch vier dagen is bespreekbaar.

Wij bieden:

- Goede arbeidsvoorwaarden afhankelijk van ervaring en expertise;
- Goede balans tussen werk en privé;
- Aandacht voor persoonlijke ontwikkeling;
- Ondersteuning door juridische medewerkers;
- Informele en toegankelijke cultuur;
- Mooie kantoorlocatie.

Uw sollicitatie en CV kunt u mailen naar
info@advocatenkantoorvisser.nl

Uw sollicitatie wordt uiteraard vertrouwelijk behandeld.
Voor meer informatie: mr. B.J. Visser 076 – 531 91 21.

INSTITUUT VOOR JURIDISCHE OPLEIDINGEN

Congres 'Procederen in de 21e eeuw'

Over de implementatie van KEI

NBC Congrescentrum Nieuwegein
Dinsdag 8 november 2016
12.30 – 18.15 uur

€ 295,-
voor
4 PO-punten

Het congres 'Procederen in de 21e eeuw' ziet op de opzet, inhoud en implementatie van het programma KEI. Congresdeelnemers zullen zijn gefocust op de vraag 'Wat betekent het voor mij?', 'Waar loop ik tegen aan?' en 'Hoe moet ik dat oplossen?'

- Regeringscommissaris mr. A. Hammerstein zal informatie geven over KEI vanuit het gezichtspunt van de wetgever
- Advocaat mevrouw mr. K. Teuben spreekt vanuit het perspectief van de advocaat
- Rechter mr. S.M.A.M. Venhuizen kijkt vanuit het perspectief van de rechter.

Sprekers evalueren kritisch wat de positieve en negatieve praktische gevolgen kunnen zijn van de nieuwe procedures. Natuurlijk kunt u uitvoerig in discussie met de sprekers van het congres. Dagvoorzitter is mr. T. Huydecoper, voormalig advocaat-generaal bij de Hoge Raad.

Anmelden op onze website www.ivjo.nl of per email info@ivjo.nl

Leren van vernieuwers

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN

Wat kan de advocatuur leren van een bank als Knab, een uitzendbureau als YoungCapital of een andere vernieuwer buiten de balie als de DoeHetZelfNotaris? 'Elk bedrijf wordt een IT-bedrijf, ook elk advocatenkantoor.'

Het was spannend voor internetbank Knab. De bank die in 2012 onder de vleugels van Aegon begon, had aanvankelijk niet veel succes. Halverwege 2013 ging het roer om. Het aantal klanten groeide flink, van 6.000 in 2014 naar 80.000 eind 2015. Op dit moment telt de bank meer dan 100.000 klanten. Toch is Knab er nog niet. Om *break-even* te kunnen draaien, is het dubbel aantal klanten nodig. Met de wind van de afgelopen jaren in de zeilen, lijkt dat CEO René Frijters haalbare kaart. In tijden waarin veel bedrijven moeite hebben om overeind te blijven, veroveren vernieuwers een plekje op de krappe markt. Welke factoren maken nu dat een vernieuwer als Knab, YoungCapital of de DoeHetZelfNotaris steeds groeit? En zijn deze ook te

vertalen naar de advocatuur? Knab richtte zich in het begin op klanten met een inkomen van meer dan twee keer modaal. Voor zijn diensten vroeg de bank 180 euro per jaar. In 2013 bracht de bank, volgens het 'Spotify model', twee goedkopere abonnementsvormen op de markt, om ook mensen met minder geld aan te trekken. Deze strategie wierp vruchten af. Is het voor advocaten ook lonend om te mikken op een bredere, minder vermogende doelgroep? Uitgever en directeur Pablo van Klinken denkt van wel. 'Dat zijn gaten in de markt. Je richt je op grote getallen met kleine marges.'

DREMPEL

Van Klinken richtte in 1996 de juridische uitgeverij KSU met uitgaven als De Adressendisk, De Stand van de

THEMA INNOVATIE

Verandering in de juridische wereld moet van klanten komen, zegt consultant Casey Flaherty in een interview voor deze themaspecial Innovatie. Er zijn ook al kantoren die het anders doen; het *Advocatenblad* brengt voorbeelden in kaart. Welke *legal tech* start-ups van Nederlandse bodem kantoren bij innoveren kunnen helpen, leest u vanaf pagina 34. En: wat kan de advocatuur leren van *innovators* uit andere branches?

Advocatuur en Advocatie op. In 2010 nam uitgever Sdu De Stand van de Advocatuur en Advocatie over. Inmiddels is Van Klinken uitgever van Justitia Omnibus waarvoor hij onder meer overeenkomsten.nl maakt. Twee jaar geleden nam hij de DoeHetZelfNotaris over. Naar het Amerikaanse concept van LegalZoom maken mensen zelf, online, hun notariële akte. Uiteindelijk komt de notaris eraan te pas om de akte officieel te maken. Van Klinken is ervan overtuigd dat de DoeHetZelfNotaris deels mensen aantrekt die anders niet naar de notaris zouden gaan omdat dat te ingewikkeld en te duur zou zijn. Producten en diensten van advocaten zijn volgens Van Klinken moeilijker te standaardiseren dan die van notarissen. Advocaten kunnen volgens hem echter wel een nieuwe markt creëren ►

René Frijters CEO van Knab

door hun drempel te verlagen. 'Zo kunnen advocaten online contracten aanbieden voor overeenkomsten waarvoor ze deze niet wettelijk nodig hebben, zoals voor het kopen van een tweedehandsauto op Marktplaats. Consumenten zouden hiervoor niet snel naar een advocaat gaan, maar ze hebben er wel behoefte aan. Afhankelijk van hun businessmodel zouden kantoren deze contracten gratis, bij wijze van service, of tegen een kleine vergoeding op hun websites kunnen aanbieden.'

Het online aanbieden van content vindt Maarten de Haas, senior consultant bij RaymakersvdBruggen ook een goed idee. 'Zo kunnen advocaten cliënten aan zich binden. De grootste concurrent van de advocatuur de afgelopen jaren is de cliënt. Via internet zoekt hij of zij alle informatie bij elkaar. Pas als het heel ingewikkeld wordt, komt de advocaat in beeld.' Hij ziet al dat kantoren voor hun cliënten een online portal bouwen waar cliënten alle informatie die ze nodig hebben, kunnen vinden. 'Je kunt denken aan algemene informatie over juridische ontwikkelingen, modelcontracten en het elektronische cliëntendossier. Deze content bieden kantoren gratis of tegen een lage vergoeding aan. Voor gespecialiseerde advisering krijgen ze vervolgens betaald.

De grens schuift op. Advocaten zijn er steeds meer voor maatwerk.'

KOP KOFFIE

Bereikbaarheid vindt Van Klinken erg belangrijk. Op de website van de DoeHetZelfNotaris staat het mobiele telefoonnummer van de DoeHetZelfNotaris. Consumenten met vragen kunnen whatsappen, of een tweetje sturen. Dat gebeurt overigens zelden, vertelt hij. 'De mail daarentegen staat elke dag van halfacht 's ochtends tot en met tien uur 's avonds roodgloeiend.'

Bij vragen over de online content zijn korte lijnen met een advocaat ook volgens De Haas essentieel.

'Je moet ervoor zorgen dat je snel op vragen reageert. Als je een dag wacht, vinden cliënten dat al lang. Maar als je binnen een halfuur laat weten dat je er morgen op terugkomt, vinden ze dat prima.'

Ook Knab doet veel aan bereikbaarheid en persoonlijk contact met de klanten. CEO Frijters nodigt klanten die iets dwarszit uit voor een kop koffie. Zijn eigen mobiele telefoonnummer staat ook onderaan de welkomstmail die iedere nieuwe klant ontvangt. En tijdens 'Knab Open' nodigt de bank eens in de maand vijftig klanten uit om over een bepaald onderwerp mee te denken. Uitzendbureau YoungCapital is een ander voorbeeld van een snelgroeiend bedrijf met een persoonlijke aanpak. Drie studenten richtten in 2000 samen het internetbedrijf StudentenWerk op. Zestien jaar later heet het bedrijf YoungCapital, telt het 35 vestigingen en in-house-locaties in Nederland en heeft het 550 medewerkers. YoungCapital opereert in acht Europese landen. Het bedrijf spendeert veel zorg aan *recruitment*

en *People management*, vertelt CEO Ineke Kooistra. 'Dat is natuurlijk ook de branche waarin we werken, maar ook voor onszelf besteden we daar relatief veel zorg aan.'

Bij de selectie van nieuwe medewerkers zoekt YoungCapital uitdrukkelijk naar de perfecte match, zegt Kooistra. 'Waar dat in zit? Je ziet het, je voelt het. Het is een bepaalde *drive*, nieuwsgierigheid, twinkeling in de ogen, doeners die niet bang zijn om dingen

'Maak je medewerkers verantwoordelijk, dan ontstaan creativiteit en innovatie'

uit te proberen en ervoor te gaan.' Investeren in mensen, hen stimuleren in hun ontwikkeling is essentieel, onderstreept ze. 'Ik ben voorstander van persoonlijk leiderschap en een organisatie met weinig hiërarchie. Verdiep je in je mensen. Sta open voor hun ideeën. Maak je medewerkers verantwoordelijk, dan ontstaan creativiteit en innovatie.'

Ineke Kooistra CEO van YoungCapital

AUTOMATISERING

Vernieuwers als Knab, de DoeHet-ZelfNotaris en YoungCapital kennen belangrijke overeenkomsten. Ze werken digitaal en maken gebruik van geautomatiseerde werkprocessen. Volgens Mathieu Weggeman, hoogleraar Organisatiekunde, in het bijzonder Innovatie Management aan de Faculteit Industrial Engineering & Innovation Sciences van de Technische Universiteit Eindhoven, kan ook de advocatuur sterk innoveren door het werk te automatiseren.

‘Bij het schrijven van brieven, dagvaardingen of het opstellen van een contract of pleidooi kan een expertsysteem een advocaat een heel eind op weg helpen. Misschien dat een contract of een pleidooi vervolgens nog moet worden *gefinetuned*, maar het standaardwerk kan door computers worden gedaan.’

Of de advocatuur wil of niet, trendwatchers waarschuwen ervoor dat digitalisering de advocatuur ingrijpend zal veranderen. Vanaf 2020 ontkomen advocaten niet meer aan de gevolgen van technologische vernieuwing, schrijft Richard Susskind in zijn boek *The Future of the Professions*. Trendwatcher en internationaal spreker Richard van Hooijdonk adviseert dan ook: ‘Ga samenwerken met technologie, kijk hoe je machines kunt leren denken zoals jij denkt. Veel advocaten denken dat hun data heterogeen zijn. Maar de *data scientist* is de jurist van de toekomst. Elk bedrijf wordt een technologiebedrijf, ook elk advocatenkantoor.’ Over dertig jaar wordt tachtig procent van het huidige werk van advocaten volgens Van Hooijdonk door algoritmes uitgevoerd.

Tegelijkertijd klinkt er scepsis over dit soort toekomstvoorspellingen. Consultant Maarten de Haas was voordat hij zelfstandig organisatieadviseur werd acht jaar directeur bij Boekel De Nerée. ‘In de jaren tachtig hadden ze het al over intelligente systemen. Kijk wat er in dertig jaar

Pablo van Klinken
Uitgever en directeur

is bereikt, niet heel veel. Watson zal voorlopig hooguit een rol in de marge spelen.’ Robots leren denken zoals advocaten denken, lijkt De Haas dan ook niet efficiënt, zonde van tijd en aandacht. ‘Maar aan de onderkant van het werk valt er nog heel wat

‘Ga samenwerken met technologie, kijk hoe je machines kunt leren denken zoals jij denkt’

te winnen met relatief eenvoudige toepassingen en standaardisering. Het werk dat dan wegvalt wordt ruimschoots gecompenseerd door de toenemende vraag naar gespecialiseerd maatwerk.’

PARTNERSTRUCTUUR

‘De urgentie voor vernieuwen is niet zo groot,’ constateert De Haas. ‘De actuele vraag van de cliënt heeft voorrang. Innoveren wordt op de lange baan geschoven.’ Daarbij is een conservatieve houding tekenend voor advocaten, zegt De Haas. ‘Een advocaat wordt ingehuurd om risico’s te ontdekken en te adviseren hoe je die zo goed mogelijk kunt vermijden. Dat is de aard van het beestje. Dat kan ervoor zorgen dat advocaten de boot missen. Aan de andere kant zie je dat er in veel andere branches en ook binnen de overheid investeringen worden gedaan in allerlei IT-pro-

jecten, waarvan het soms compleet onduidelijk is wat de opbrengst is.’ Hoogleraar Organisatiekunde Weggeman denkt dat de partnerstructuur eraan bijdraagt dat beslissingen voorzichtig en conservatief worden genomen. In de wereld van organisatieadvies ziet hij dat deze op zijn retour is. Op de lange termijn is de partnerstructuur volgens hem dan ook niet houdbaar voor de advocatuur. Deze past eenvoudigweg niet bij de mentaliteit van huidige generatie millennials en de generatie Z, die daarop volgt. ‘Ze willen hard werken, maar niet zoveel geld hoeven in leggen om zich in te kopen.’ Een platte structuur waarbij de verantwoordelijkheid voor het bedrijf door alle medewerkers wordt gedragen, werkt volgens Weggeman veel beter.

CEO van YoungCapital Ineke Kooistra denkt ook dat de partnerstructuur innovatie binnen advocatenkantoren in de weg zit. ‘Hoog in de top hebben advocaten de beste voorwaarden. Maar pas als bestuurders in staat zijn hun eigen belang ondergeschikt te maken aan het belang van de organisatie, groeit deze. Wij geven al onze medewerkers een nieuwe iPhone en zeggen: “Jullie zijn belangrijk.”’ ■

CEO van YoungCapital Ineke Kooistra denkt ook dat de partnerstructuur innovatie binnen advocatenkantoren in de weg zit. ‘Hoog in de top hebben advocaten de beste voorwaarden. Maar pas als bestuurders in staat zijn hun eigen belang ondergeschikt te maken aan het belang van de organisatie, groeit deze. Wij geven al onze medewerkers een nieuwe iPhone en zeggen: “Jullie zijn belangrijk.”’ ■

Richard van Hooijdonk
Trendwatcher

Legal tech

made in Holland

DOOR / NATHALIE GLOUDEMANS-VOOGD

- 'Doe het zelf'-platform
- Marktplaats voor advocaten
- Software voor advocaten
- Eigenaren / personeel

Beroering in de Nederlandse *legal tech* start-up wereld: het Amerikaanse platform Rocket Lawyer komt hierheen. Maar ook in Nederland gebeurt het nodige op dit gebied. Een overzicht van de Nederlandse *legal tech* start-ups van dit moment.

LEGAL TECH START-UPS

In dit artikel is een onderscheid gemaakt tussen de 'doe-het-zelf'-platforms, met standaard juridische documenten die advocaten anders zouden opstellen, de marktplaatsen voor advocaten en de aanbieders van software die het werk van advocaten makkelijker moeten maken. Sommige start-ups vallen in meerdere categorieën. De term 'start-up' is gereserveerd voor ondernemingen die in of na 2013 zijn opgericht en waarin enige bedrijfsactiviteit plaatsheeft. Gegevens over omzet maakten niet alle start-ups openbaar en zijn daarom niet opgenomen in dit overzicht.

De Advocatenwijzer

12

Voormalig Allen & Overy advocaat Mechteld van den Oord richtte in 2014 De Advocatenwijzer op. In een database met naar eigen zeggen meer dan 16.000 advocaten en juristen, kan de rechtzoekende de gewenste expert vinden. Aangesloten advocaten betalen een abonnement, dus geen provisie per opdracht, en er is ook een gratis instapmodule. Rechtzoekenden kunnen vragen stellen via WhatsApp of via de chatfunctie. Daarnaast biedt De Advocatenwijzer een aantal standaard 'doe-het-zelf'-documenten en algemene juridische informatie. Populair is bijvoorbeeld de Alimentatiecheck, waarbij gebruikers gratis kunnen controleren hoeveel betaald moet worden. Eind 2015 kreeg De Advocatenwijzer nog een investeringsinjectie van 250.000 euro.

Appjection

3

Drie Leidse studenten bedrijfsrecht vonden dat het instellen van beroep tegen boetes en andere besluiten gemakkelijker kon. Hun idee: Appjection, een bezwaar-maakapplicatie. Via de app en WhatsApp kan in vier stappen bezwaar worden gemaakt. De verse start-up (anno 2016) werkt via het 'no cure, no pay'-principe: als het beroep niet slaagt, hoeft de gebruiker niet te betalen. Bij een succesvol beroep strijkt Appjection de procesvergoeding op. De studenten wonnen dit jaar de eerste innovatiewedstrijd van De Brauw. Naast 25.000 euro kreeg Appjection juridisch advies van De Brauw-specialisten.

Clocktimizer

3

De winnaar van de eerste Dutch Legal Tech Startup Award vorig jaar was Clocktimizer. Het bedrijf, in 2014 opgericht door oud-DLA-advocaat Pieter van der Hoeven, helpt advocaten met big data analyses. Zo leest Clocktimizer de *narratives* uit het tijdschrijfsysteem en berekent hoeveel tijd per taak is geschreven om het afgeven van *fee quotes* te vergemakkelijken. Ook is de tool te gebruiken voor projectmanagement en geven de analyses inzicht in mogelijke efficiëntieverbeteringen. Behalve in Nederland is Clocktimizer inmiddels ook in Engeland actief.

DigiTrage

20

Dit volledig online scheidsgerecht startte in 2013 om digitale arbitrage in incassozaken mogelijk te maken. Volgens de website hebben 42 bedrijven het DigiTrage-arbitragebeding in hun algemene voorwaarden staan. Het online scheidsgerecht richt zich op bedrijven (zowel grote ondernemingen als het mkb) met betalingsgeschillen. Bedrijven kunnen zelf de incassoprocedure voeren, maar ook een incasso-intermediair daarvoor inschakelen. Eind 2014 won Stichting DigiTrage een innovatieprijs van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het juryrapport prijst de lagere kosten en de eenvoud van de DigiTrage-arbitrageprocedure als 'uitstekend alternatief' voor ingewikkeld en tijdrovend procederen.

FASTPORTAL

FastPortal

5

Binnen dertig minuten kan elk advocatenkantoor een geautomatiseerde online klantomgeving opgezet hebben met FastPortal, beweren de initiatiefnemers. De applicatie zorgt voor online documentbeheer, inzicht in werkprocessen, online dossiers en *client dashboards* met alles over een klant in een overzicht. Ook maakt FastPortal online factureren mogelijk. 'Self-service portals geven de klant een gevoel van controle over het proces dat ze anders niet hebben,' maakt FastPortal op uit onderzoek. 'Die helderheid zorgt ervoor dat ze bij jou terug blijven komen.' De start-up, opgericht in 2014, was een van de finalisten bij de Dutch Legal Tech Startup Awards 2015.

Gregor Samsa

Gregor Samsa

3

Tien maanden kostte het om de zeventigduizend contracten die Uitgeverij Springer had te beoordelen op de vraag of digitale exploitatie was toegestaan. Dat moet slimmer, dacht onder meer media-advocaat Hans Bousie van bureau Brandeis. Die gedachte leidde in 2015 tot de oprichting van Gregor Samsa. De software is eigenlijk een *due diligence tool*, die nu nog vooral wordt ingezet in de uitgeverijwereld, maar ook gebruikt zou kunnen worden voor andere doelgroepen.

juriblox

JuriBlox

5

De juristen van ICTRecht willen voor 2020 marktleider binnen Europa zijn op het gebied van documentgeneratie. Daarvoor is in 2015 een aparte bv opgericht: JuriBlox. Juridische documenten die regelmatig opgesteld moeten worden binnen bedrijven, zoals geheimhoudingsovereenkomsten of een bewerkersovereenkomst, rollen eenvoudig uit de sjablonen van JuriBlox. Afhankelijk van de abonnementskeuze biedt de applicatie ook documentbeheer, een alertservice bij deadlines en de mogelijkheid om een eigen juridische database met bepalingen te maken. JuriBlox richt zich niet alleen op juristen en inkoopafdelingen, maar expliciet ook op advocatenkantoren die behoefte hebben aan standaardisatie.

JOUW ADVOCaat

JouwAdvocaat.nl

1

Advocaat Carla Engels wil 'de advocatuur de digitale tijd in helpen' en leken helpen met juridische informatie. JouwAdvocaat.nl, opgericht in 2015, is een nieuwssite en marktplaats voor advocaten. Engels hoop zo vraag en aanbod rond juridische informatie beter op elkaar aan te laten sluiten. Klanten vinden op de website standaardbrieven en documenten die zijn opgesteld door advocaten. Ook kunnen ze zoeken in de database waarin meer dan veertienduizend advocaten zijn opgenomen. In september 2016 lanceerde de start-up het concept 'Togatelefoon'; voor een vast bedrag kan een particulier of ondernemer een advocaat bellen voor advies.

Lawspot.nl

Lawspot

4

Lawspot.nl is een van de jongste marktplaatsen (geboren in 2016) waar klanten een advocaat kunnen vinden. Binnen een gratis account hebben advocaat een profiel op de website en kunnen ze twee keer per maand pitchen op een opdracht van particuliere cliënten. Voor een vast bedrag per maand wordt het aantal pitches onbeperkt en kunnen ook zakelijke cliënten benaderd worden.

LawyerlinQ

3

De vraag van cliënten fluctueert soms; af en toe vallen gaten in teams door detacheringen. Advocatenkantoren vragen dan niet zelden een van de alumni om bij te springen. Met het in 2014 opgerichte LawyerlinQ bouwen deze kantoren eenvoudig een eigen, besloten flexpool voor dit soort contacten. Zo creëert een kantoor een eigen community met bekende krachten. Het platform kan ook dienen als virtueel, *on demand* wetenschappelijk bureau. En in plaats van doorverwijzen houden kantoren de opdracht zelf en schakelen ze specialisten in. LawyerlinQ zorgt voor de facturatie van het werk dat verdeeld wordt.

LegalDutch

3

Rechtzoekenden plaatsen sinds begin 2013 op legaldutch.nl gratis een pitch; aangesloten advocaten kunnen daarop tegen betaling reageren. De klant maakt een vergelijking en kiest de advocaat die bij hen past. De site biedt daarnaast voorbeelddocumenten aan en benoemt het platform als marketingtool voor advocaten.

LegalMatters.com

23

Bij LegalMatters.com kunnen ondernemers zelf contracten opstellen. Een eigen jurist is beschikbaar voor 47 euro per maand. Een van de op dit moment gratis producten is de Legal Fitheidstest, waarbij de juristen van LegalMatters.com risico's in kaart brengen. 'LegalMatters.com heeft de missie om wereldwijd het beste online juridisch platform voor ondernemers te worden,' verwoordt de website de ambities. Eind 2015 haalde de Amsterdamse start-up nog zes ton financiering op. LegalMatters.com werd eind 2014 opgericht door Albert Oegema en Piet-Hein Boekel, partners bij Certa Legal.

LegalSpot

6

LegalSpot is een online bemiddelaar voor onder meer advocaten. Klanten kunnen zoeken op postcode en rechtsgebied. Adviseurs betalen een euro per klik op hun profielpagina en een advertentietarief van 25 euro voor 'elke succesvol afgeronde campagne'. De site startte in 2014 en heeft ook een juridisch forum waar iedereen gratis toegang krijgt tot juridische vragen en antwoorden.

LegalThings

24

LegalThings vergelijkt zichzelf met Amerikaanse platforms Rocket Lawyer en LegalZoom, maar deze Nederlandse start-up richt zich op advocatenkantoren en niet op rechtzoekenden. De applicatie van LegalThings dekt 'de volledige levensloop van een contract'. Een kantoor importeert een contract – template of maatwerk – en vervolgens wordt alles online geregeld: versiebeheer, het ondertekenen, het bewaren. Ook zijn er notificaties in te stellen bij belangrijke deadlines. Er bestaan meer van dit soort platforms, maar volgens de oprichters is het verschil dat LegalThings alle losse stukjes die door verschillende partijen worden ontwikkeld in één product heeft geïntegreerd. 'Met LegalThings bouwt elk mkb-kantoor met een druk op de knop een portal die het anders nooit zou hebben.' LegalThings werd opgericht in 2014 en is een van de finalisten van de Dutch Legal Tech Startup Awards 2016.

leggle

Leggle

 2 1/2

Online marktplaats Leggle (live sinds 2015) vergelijkt zich met de Ubers, Booking.coms en Airbnbs van deze wereld: handige platforms waar mensen gemakkelijk hun doel kunnen bereiken. Naast gemak adverteert Leggle met zekerheid voor de klant. Aan elke rechtsvraag koppelt Leggle een aantal punten, waarbij een punt net als in de gefinancierde rechtsbijstand staat voor een uur. Advocaten bepalen zelf hun uurtarief (inclusief btw en kantoorkosten) en hebben zo invloed op de kosten die ze rekenen, terwijl klanten vooraf weten hoeveel ze kwijt zijn. Het door DAS gesponsorde platform verstuurt de rekeningen en draagt zo het debiteurenrisico. Bij advocaten gaat tien procent van het gefactureerde bedrag naar Leggle voor administratieve ontzorging en betalingsgarantie. Daarnaast betalen advocaten een vaste vergoeding per maand als advertentietarief.

LexIQ

LexIQ

 3

Binnen een advocatenkantoor is elke zaak goed gedocumenteerd, maar is niet alles goed terug te vinden, constateerden een student *business information management* en twee studenten *electrical engineering*. Om dat vinden beter te laten verlopen, bieden zij sinds begin 2016 een interne zoekmachine aan die is aangesloten op de database van een kantoor. De applicatie zet *machine learning* in op deze ongestructureerde data; het systeem wordt uit zichzelf steeds slimmer. Ook is het de bedoeling dat de oplossing *natural language processing* zal bevatten: deze 'mini-Watson' zou dan woorden, zinsconstructies en sentiment kunnen herkennen en bijvoorbeeld begrijpen of een paragraaf in een tekst bevestigend of ontkennend is.

Ligo

Ligo

 7

'Ondernemers ervaren vaak een drempel om een advocaat in te schakelen,' zegt Ligo-oprichter en oud-advocaat bij Baker & McKenzie Wendy Bogers. 'De teller begint meteen al te lopen.' Ligo zag het licht in 2015 en biedt een online platform voor ondernemers waar ze hun juridische zaken kunnen regelen voor een vast bedrag per maand. Bij vragen kunnen ze zich wenden tot de aangesloten advocaten. Bogers wil zo bereiken dat ondernemers in een vroeg stadium gewend raken aan het inschakelen van een derde partij. Ligo biedt behalve standaardcontracten opgesteld door advocaten ook *workflows*, notificaties bij contracten voor ondernemers en een gratis *legal check-up*. Ook kunnen ondernemers eenvoudig een bv oprichten via de site.

Mailgarant

Mailgarant

 3

Een aangetekende mail versturen? Het kan sinds 2014 met Mailgarant en de prijs is minder dan die van een postzegel. Mailgarant handelt als vertrouwde derde partij tussen de verzender van de e-mail en de ontvanger. E-mails met bijlagen die bij Mailgarant binnenkomen worden 'digitaal gegarandeerd': de verzender krijgt ook een garantiebewijs. Volgens de oprichters is het document hierdoor te gebruiken als rechtsgeldig bewijs. Mailgarant bewaart de e-mails zeven jaar; al die tijd zijn de mails beschikbaar in de Mailgarant-account van de gebruiker.

RECHTS ZAAK PLAATS

Rechtszaakplaats

 3

Bij Rechtszaakplaats, in 2015 opgericht door advocaat Oscar van Oorschot, pitchten advocaten op een probleem van een potentiële cliënt. Dat kan voor twee euro via e-mail, voor vier euro met een ingesproken tekst en voor zes euro door middel van video. De klant kiest uit vijf pitches van advocaten.

SignRequest

SignRequest

 5

SignRequest is een tool voor digitale handtekeningen. De Amsterdamse start-up, opgericht in 2014, levert geavanceerde elektronische handtekeningen door bijvoorbeeld gebruik te maken van e-mail- of sms-verificatie, of een overschrijving van een cent. Met een partner kan SignRequest zorgen voor een gekwalificeerde elektronische handtekening. SignRequest is niet de eerste speler op deze markt, maar, zegt een van de oprichters: 'Onze applicatie is simpeler dan die van de concurrenten, tegen een derde van de prijs.' Tijdens PLEIT op 11 oktober staat SignRequest in de finale van de Dutch Legal Tech Startup Awards 2016.

TiQ

 5

Tijdschrijven is niet de meest geliefde bezigheid voor veel advocaten. TiQ wil advocaten slimmer en efficiënter laten werken door de urenregistratie te automatiseren. De software houdt op de achtergrond bij welke activiteiten een advocaat verricht. Het grootste gedeelte van het werk haalt TiQ uit de Microsoft Office suite. Aan het eind van de dag krijgt de advocaat een urenstaatje voor zich. Volgens de oprichters kost het dan nog maar één minuut om de activiteiten te bevestigen. Manuele aanvullingen zijn dan nog mogelijk. TiQ is niet het enige bedrijf dat een dergelijke oplossing aanbiedt, maar wel het enige dat zich op tijdschrijven alleen richt; dit product is geen onderdeel van een groter systeem dat meer problemen probeert op te lossen, zeggen de mannen die het bedrijf in 2014 oprichtten.

vantage.

Vantage

 3

We gaan te snel naar de rechter, vinden de oprichters van Vantage (2013), bovendien: 'Een rechterlijke uitspraak brengt een beslissing, maar niet altijd een oplossing.' Volgens Vantage zijn conflicten altijd te voorkomen door inhoudelijke meningsverschillen te scheiden van emoties. Op de website krijgen gebruikers meer zicht op conflicthanteringstijlen en -strategieën en dat zorgt uiteindelijk voor 'ontflicten'. Vantage ontwikkelde onder meer een tool voor arbeidsconflicten en scheidingen.

vraaghugo

VraagHugo

 10

Advocatenkantoor SOLV stond begin 2016 aan de wieg van VraagHugo. Op deze website kunnen ondernemers aan de hand van een beslisboom zelf het document opstellen dat ze nodig hebben. Bij elke keuze in het proces volgt ook een korte juridische uitleg. Voor 79 euro ex btw koopt de gebruiker eenmalig een document; voor 149 euro ex btw is een jaarabonnement te bestellen met onbeperkte toegang. Volgens de oprichters zijn veel van hun concurrenten 'slechts door technologie gefaciliteerde *lead generators*'. Een standaarddocument moet dan toch aangevuld worden met aanvullend, duur advies. Dat is bij VraagHugo niet het geval, claimen de initiatiefnemers.

Your Legal Match.

Your Legal Match

 10

In 2015 startte Your Legal Match, een marktplaats waar ondernemers en particulieren opdrachten kunnen plaatsen om een advocaat te vinden. Advocaten met een profiel dat past bij de opdracht kunnen tegen betaling pitchen. De klant vergelijkt en kiest. Met de *Lead Generator App* kunnen advocaten sneller reageren op vragen die passen bij hun expertise.

‘Verandering moet komen van klanten’

DOOR / NATHALIE GLOUDEMANS-VOOGD

Consultant Casey Flaherty leert bedrijven hun advocaatkosten te beteugelen. Er moet iets veranderen aan de kostenkant en als je er niet om vraagt, gaat er niks gebeuren, houdt hij zijn klanten voor.

Partners voor wie je eerst werkte, werken nu voor jou; een bekend fenomeen voor advocaten die bedrijfsjurist worden. De Amerikaanse advocaat en consultant D. Casey Flaherty maakte het ook mee. Van advocaat bij een groot kantoor in Los Angeles werd hij *legal counsel* bij automerk Kia. Dit moet efficiënter kunnen, dacht hij vaak over de dienstverlening van ‘zijn’ advocatenkantoren. Hij liet het er niet bij zitten. Zo ontwikkelde hij de *service delivery review* (SDR), waarin hij statistiek en benchmarks gebruikte om te communiceren met zijn advocaten in plaats van klagen over inefficiëntie en vragen om korting. Onderdeel van de SDR is de *legal tech assessment*

(LTA): een test bestaande uit een set opdrachten om na te gaan hoe goed advocaten en staf basistechnologie gebruiken. Denk aan: wat clausules wijzigen in een contract, cijfers uit Excel erin verwerken en een processtuk digitaal indienen. Flaherty zelf heeft het in 25 minuten voor elkaar; er staat een uur voor. Gemiddeld kost de test advocaten vijf uur. Daar is een wereld te winnen, meent Flaherty. Hij verhuurt zich sinds 2015 als consultant aan bedrijven die met advocaten te maken hebben en publiceerde onlangs het gratis e-book *Unless You Ask. A Guide For Law Departments To Get More From External Relationships*, een gids voor een gestructureerde dialoog, gevoed door data.

Hoe kwam u erbij om producten als de LTA en SDR te ontwikkelen?

‘Ik had een wezenlijk probleem toen ik bedrijfsjurist werd: ik zag namelijk een heleboel dingen waar ik niet voor wilde betalen. Veel daarvan had weinig te maken met juridische spitsvondigheid. Aan de andere kant had ik veel respect voor briljante advocaten. Ik kon me niet voorstellen wat ik zonder hen zou moeten. Het was zoeken naar de balans tussen die twee. Want je zegt niet: advocatenkantoren zijn waardeloos. Je zegt: advocatenkantoren zijn niet goed in wat ze niet hoofdzakelijk doen. Alleen wat ze niet hoofdzakelijk doen, wordt steeds belangrijker.’

D. Casey Flaherty (36)

Werkervaring

- 2006-2011 Associate bij Holland & Knight LLP
- 2011-2015 Corporate counsel bij Kia Motors USA
- 2014-heden Consultant bij Procteras
- 2015-heden Advisory Board Member bij NextLaw Labs
- 2016-heden Of counsel en director client value bij Haight Brown & Bonesteel

Opleiding

- 1998-2002 Bachelor in oosterse studies/geesteswetenschappen
- 2003-2006 Juris Doctor
- 2015 Lean Six Sigma Black Belt

Flaherty is getrouwd en heeft twee kinderen. Hij woont in Austin, Texas.

omhooggaan. Elke hervormingsactie, van links of van rechts, is een manier om de kosten te beteugelen; het idee dat het niet altijd omhoog kan gaan. We moeten ervoor zorgen dat de kosten afvlakken, terwijl we nog steeds de mate van zorg verlenen die nodig is.

Je ziet iets vergelijkbaars, zij het minder dramatisch, in de juridische sector. Waar in de jaren zeventig de uitgaven aan *legal* een half procent van het bbp was, is dat mid-jaren 2000 opgelopen tot twee procent. Het stijgt spectaculair in korte tijd; tegelijkertijd kan het financieel ge-

‘Is de status-quo houdbaar?’

zien voor advocatenkantoren niet op. Ze zetten alsmear meer mensen in en worden rijk. Als je een succesvolle partner bent bij een groot kantoor, heb je nog nooit echt een slecht jaar ►

Want?

‘Advocaten worden belangrijker in de brede economie. De wereld wordt complexer en dus stijgt de vraag naar advocaten. Kennis neemt absoluut gezien een belangrijkere rol in, maar die expertise krijgt een relatiever gewicht in de juridische dienstverlening zelf. Systemen worden steeds belangrijker. Dat is de enige manier om de kosten van juridische dienstverlening onder controle te krijgen. Je kunt niet steeds meer mensen tegen

een probleem aangooien. We moeten systemen bedenken voor juridische dienstverlening: processen en technologie om kennis te exploiteren.’

U heeft het dan over de ‘cost curb’, het beteugelen van de kosten.

Wat bedoelt u daarmee?

‘Ik leerde die term “cost curb” kennen in het debat over de gezondheidszorg hier in de Verenigde Staten. Als je kijkt naar de uitgaven in de gezondheidszorg, dan zie je dat die alsmear

gehad, misschien één. Dus je hebt decennia van empirisch bewijs dat je als bekwaam advocaat meer en meer geld verdient. Dat kan natuurlijk niet voor eeuwig doorgaan. Er moet een *reset* komen; er moet een andere manier zijn. Die gaat er niet komen doordat de vraag minder wordt. We moeten andere manieren vinden om juridische diensten te verlenen. We kunnen niet zomaar meer mensen inzetten. We moeten snappen dat het recht een systeem is en dat we subsystemen hebben om juridische diensten te verlenen. Hoe we die ontwerpen, is ontzettend belangrijk voor de uitkomsten die we krijgen en hoeveel die gaan kosten.'

Uw boek 'Unless You Ask' leert bedrijfsjuristen hierover te praten met advocaten.

'Ja, hoe vertel je advocaten: je bent heel belangrijk, en je wordt ook steeds belangrijker, maar tegelijkertijd word je steeds minder belangrijker, zonder hen te beledigen? Klanten vallen dan meestal terug op prijs, in de vorm van korting. Dit is inefficiënt geweest, geef me korting. Dit duurde te lang, geef me korting. Dit kostte meer dan ik verwachtte, geef me korting. Je uurtarief is te hoog, geef me korting. En er is niks mis met korting, maar kortingen veranderen gedrag niet. Ze doen niets om kosten te beteugelen. Dus ik verzamelde verschillende manieren om te praten met mijn kantoren. Niet over de vakbekwaamheid, want dat is een gegeven, anders zou ik ze niet inhuren. Maar over dat andere, over hoe expertise geëxploiteerd wordt met processen en technologie. En wat bleek: dat was helemaal niet zoveel anders dan met hen praten over hun deskundigheid.'

Als je het niet vraagt, gaat er geen verandering komen in de dienstverlening van advocatenkantoren, is de

premissen van uw boek. Is verandering echt nodig dan?

'Als klanten tevreden zijn met de status-quo, dan is het antwoord nee. Maar als je het vraagt, blijken ze niet tevreden te zijn met de status-quo. Een andere vraag is: is de status-quo houdbaar? Als je vraag als juridische afdeling groter wordt, gaat je budget dan ook omhoog zodat je op de oude voet door kunt gaan? Het antwoord is dan meestal nee. Meer met minder, dat geldt voor juridische afdelingen. Dus moet er dan iets veranderen? Ja.'

De vraag stijgt, zegt u. Maar *The American Lawyer* berichtte onlangs dat de vraag naar advocaten in de VS juist minder is, terwijl de uurtarieven wel omhooggaan. Hoe verklaart u dat?

'Er zijn een paar dingen aan de hand. Ten eerste, advocatenkantoren vragen om hogere uurtarieven, omdat ze die altijd gekregen hebben, uitzonderingen daargelaten. Ten tweede, spelen die tariefverhogingen het "kortingspel" in de kaart. Wat klanten in feite doen, is de verhoging van het uurtarief omlaag onderhandelen. Maar het kan wel 75 jaar duren voor je dat spel wint. We hebben een obsessie met kortingen en sommige klanten winkelen erop, omdat ze meten hoeveel ze besparen aan de hand van de korting die ze krijgen. Dus natuurlijk wil je als kantoor je uurtarieven verhogen in een wereld waarin het kantoor met de hoogste korting de klussen krijgt. Het is een stom spelletje en ik heb er een hekel aan.'

U bent meer voorstander van *alternative fee arrangements* (AFA's). Waarom?

'Als ze goed gestructureerd zijn, kunnen AFA's de *incentive* veranderen. Het stimuleringsmechanisme in de

juridische wereld is problematisch: je krijgt wat je beloont. Als je afgerekend wordt op het aantal uren dat je maakt, ga je meer uren maken. Maar AFA's zijn moeilijk. Het vraagt veel

'Ik heb een hekel aan het kortingspel'

inzet om het goed te doen: je moet goed oplettend, gedisciplineerd zijn, gedreven zijn door data;

dat zijn juristen meestal niet. Het is makkelijk om uren te verspillen met uurtje-factuurkje, maar moeilijk te bewijzen dat je geld hebt verspild. Het is ook gemakkelijk geld te verspillen met AFA's, maar veel eenvoudiger te zien dat je dat gedaan hebt. Het zorgt voor een verantwoordelijkheidsgevoel dat de meesten van ons eerlijk gezegd niet willen hebben.'

U eindigt uw boek met de hoop dat degenen die dit over vijf jaar lezen, zeggen: 'Dit is belachelijk, dit doen we allang.' Klinkt als een korte tijd, vijf jaar, voor zulke veranderingen.

'In vijf jaar gaat het niet lukken, maar ik denk dat het heel goed mogelijk is in tien jaar. Verandering in de juridische wereld moet komen van klanten. Wat doen klanten als ze niet tevreden zijn? Ze gaan ergens anders heen of ze gaan praten met de manager. Ergens anders heen gaan is moeilijk vanwege *lock-in*. Klanten hebben goede redenen om te blijven bij hun huidige kantoren: er zijn hoge kosten verbonden aan nieuwe advocaten zoeken en overstappen, we kunnen kwaliteit niet zo goed meten, dus wil je blijven bij iemand met bewezen ervaring. Omdat er dus geen grote uittocht gaat zijn, moeten klanten hun stem gebruiken. Ga praten met de manager.' ■

 Casey Flaherty is keynote speaker bij PLEIT 2016 op 11 oktober. Zijn e-book Unless You Ask is gratis te downloaden via acc.com.

DÉ VERZEKERINGSPECIALIST VOOR NOTARIAAT EN ADVOCATUUR

Ron Borgdorff is verzekeringspecialist voor notarissen, advocaten en vrijgevestigde juristen. Ron kent de specifieke risico's van deze juridische beroepsgroepen. Met ruim 25 jaar ervaring staat hij borg voor een persoonlijk, gedegen advies op maat en korte lijnen.

U wilt een financieel adviseur met verstand van uw zaken?

Neem contact op voor een afspraak.
Bel 033-20 35 000 of mail naar
ron@ronborgdorff.nl

WWW.RONBORGdorff.NL
van Boetzelaerlaan 24H
3828 NS Hoogland

RON BORGdorff
FINANCIËEL ADVISEUR VOOR
NOTARIAAT & ADVOCATUUR

ADVISEUR
RUIM
25
JAAR
NOTARIAAT & ADVOCATUUR

VERZEKERINGEN ZOWEL ZAKELIJK ALS PARTICULIER OA:
BEROEPS- EN BEDRIJFSAANSPRAKELIJKHEID • GELD- EN FRAUDE
• ARBEIDSONGESCHIKTHEID • RECHTSBIJSTAND • RECONSTRUCTIE

DE ROOS & PEN

De Roos & Pen bestaat al meer dan 30 jaar en is één van de oudste strafrechtkantoren van Nederland. Het kantoor is gespecialiseerd in financieel-economisch strafrecht en geldt binnen en buiten Nederland als autoriteit op dit gebied. Daarnaast is de commune strafpraktijk nooit helemaal verdwenen op het kantoor. Voor uitbreiding van deze praktijk zijn wij op zoek naar:

EEN (GEVORDERD) ADVOCaat-STAGIAIR

Noodzakelijk is (ruime) ervaring in het strafrecht en affiniteit met het financieel-economisch strafrecht.

**CRIMINAL
DEFENCE
LAWYERS**

(Digitale) Reacties kunt u tot uiterlijk
31 oktober 2016 richten aan:
Inge Jongeneel
Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
jongeneel@deroospen.nl

duik in de diepte

 VITAE VALLEY

Vraag nu uw CV-i aan:
uw persoonlijkheidsprofiel
binnen 3 minuten via

www.vitaevalley.nl

kosteloos met de code
#legal#

Stelt u zichzelf de vraag?

- sluit mijn profiel aan bij mijn huidige functie
- wat is mijn volgende carrièrestap
- wat zijn mijn verborgen talenten

Bezoek www.vitaevalley.nl en vraag uw CV-i aan | duizend juristen gingen u voor...

Net iets anders

DOOR / MICHEL KNAPEN

DE CEO

Bij de kleinere kantoren zijn het de partners die als een collectief leidinggeven, bij grotere kantoren is dat de managing partner. Bij BOEKEL (ruim zestig advocaten en notarissen) staat een CEO aan het roer die zelf geen advocaat of notaris is. Marien Glerum werd in 2013 general manager, trad een jaar later toe tot het bestuur en sinds een jaar is hij de Chief Executive Officer. Beetje overtrokken term, vindt hij zelf. 'Dan denk je aan grote beursgenoteerde bedrijven en niet zo snel aan een advocatenkantoor met een omzet van 20 miljoen en zo'n honderd medewerkers.' Het gaat echter meer om het model van besturing. Overigens moet, wettelijk gezien, ook een advocaat in het bestuur zitten. Die tweede bestuurder in de raad van bestuur van BOEKEL is Wendela Raas. Zij richt zich met name op de praktijkuitoefening van advocaten

Advocatenkantoren blinken uit in eenvormigheid. Qua bestuur, qua organisatie, qua aanbod van diensten en qua communicatie met hun cliënten. Een enkele keer durven ze te experimenteren met iets nieuws. Het *Advocatenblad* zet vijf kleine innovaties op een rij die recent werden geïntroduceerd. Werkt het?

en notarissen. Vorig jaar ging bij BOEKEL de klassieke bestuursstructuur op de schop, want die kende volgens Glerum de nodige nadelen. 'In het verleden moest altijd een partner worden vrijgemaakt voor een bestuursfunctie. Dat leidde tot druk op zijn praktijk en zijn advocatenpraktijk leidde tot druk op zijn bestuurswerk. Daarnaast was er sprake van een verplichte rotatie, en iedere nieuwe managing partner legde weer zijn eigen accenten. Een goed doordachte langetermijnstrategie van een voorganger kon zomaar

teniet worden gedaan.'

In de zomer van 2015 gaven de aandeelhouders van BOEKEL een groot deel van hun mandaat over aan het nieuwe bestuur. Het kantoor maakte de strategische keuze zich te richten op bepaalde rechtsgebieden, de beloningsstructuur werd aangepast: het *lockstep*-model werd verlaten, zodat het winstaandeel niet langer groeit met de anciënniteit. Niet iedereen zag dat zitten en er zijn, mede daarom, ook mensen vertrokken.

Het bestuur en de CEO hebben 'vergaande bevoegdheden'. Glerum: 'Ik zet me vooral in op een efficiënte bedrijfsvoering, zodat de partners, advocaten en notarissen zich volledig kunnen richten op hun primaire taak: de contacten met hun cliënten. Zij zijn niet langer genoodzaakt zich met randzaken bezig te houden – in die zin is de CEO ook een COO, een Chief Operations Officer. Maar het belangrijkste is dat de CEO, in samenspraak met de aandeelhouders, de langetermijnstrategie bepaalt én bewaakt.' Het nieuwe model bevalt tot dusver prima, zegt Glerum. 'Zowel partners als cliënten ervaren een bestuurder die geen jurist is als prettig. Het is makkelijker om feedback bij cliënten op te halen, omdat er geen directe werkrelatie is. Die feedback kunnen we gebruiken om ons verder te verbeteren. Operationele aansturing en strategiebewaking in één hand leiden tot efficiëntie; zowel in operatie

Marien Glerum

als in besluitvaardigheid. Dat wordt ook door de medewerkers van ons kantoor zo ervaren.'

DE CHAT-ADVOCAAT

Als eerste kantoor biedt PlasBossinade (Groningen) burgers, ondernemers en anderen sinds een halfjaar de mogelijkheid rechtstreeks met een advocaat of notaris te chatten. Dat gaat via de 'PB sneldesk'. Circa tien van de vijftig advocaten en notarissen kunnen met cliënten chatten. Ze moeten op kantoor eerst inloggen voordat ze echt beschikbaar zijn om te chatten. Dat houdt in de praktijk in dat er steeds enkelen van hen via de chat bereikbaar zijn.

Het is volgens advocaat Stefan Mak, een van de chat-advocaten, moeilijk aan te geven of het chatten direct heeft geleid tot extra *business*. Per dag komen er twee serieuze chats binnen. 'Veel vragen zijn gericht aan de notarissen en gaan vooral over de tarieven van bepaalde aktes,' zegt Mak. 'Maar juist een vraag over de kosten kan leiden tot een opdracht.' Een gemiddelde chat duurt zo'n zeven à negen minuten.

Storend vindt Mak inkomende chatverzoeken zeker niet. 'Of mensen willen chatten of jou bellen, je wordt altijd even uit je concentratie gehaald. Dat hoort bij je werk.' Het chatten vraagt wel een actieve inzet van de chat-advocaat. 'Het kan voorkomen dat je even je kamer verlaat en dat er dan net iemand wil chatten. Die is bij geen respons geïrriteerd en komt niet meer terug. Ik heb dat weleens met het schaamrood op de kaken moeten constateren. Daar leren we van. De kinderziektes zijn nu na een halfjaar wel verdwenen en we zien de PB sneldesk echt als een laagdrempelige manier om contact met ons te hebben. Online wordt steeds belangrijker.'

HET SAMENWERKINGS-VERBAND VAN ADVOCATEN

'Geen gezeik in de maatschap.' Dat was het uitgangspunt van Carel Erasmus toen hij nadacht over een nieuw

Stefan Mak

© Elmer Spaargaren

advocatenkantoor. Want de maatschap is vaak een recept voor gedoe. Eigenwijze advocaten met een gelijk stemrecht kunnen goed samenwerken, totdat er moet worden gekozen voor ander meubilair, een aangepaste website of een kantoorstrategie. Kleine verschillen van inzicht kunnen leiden tot grote ergernissen, tot het vertrek van collega's toe. Zo moet het dus niet, dacht Erasmus, die een kantoor wilde neerzetten zonder al die risico's. Dat kantoor staat er nu aan de Amsterdamse Joan Muyskenweg: vijf werkkamers zijn ingericht, het kan doorgroeien tot vijftien. Erasmus neemt geen advocaten in dienst, er komt slechts een samenwerkingsovereenkomst met hen. Op dit moment heeft Erasmus, die zelf ook werkzaam is als advocaat, met één advocaat zo'n samenwerkingsovereenkomst getekend. 'We richten ons op de zzp-advocaat die aanspraak mist en die graag met collega's wil sparren. Daarnaast is deze constructie interessant voor advocaten in loondienst die snakken naar zelfstandigheid maar niet weten hoe. En die het niet zien zitten een eigen kantoor te starten. Veel advocaten willen zich niet bezighouden

met marketing of de inrichting van een kantoor. Ik vind dat wel leuk. Wie hier komt werken, hoeft zich daar niet om te bekommeren. Ze hoeven alleen een laptop en telefoon mee te nemen.' Het contract kent een zeer korte opzegtermijn, dus als het niet bevalt kan er ook snel afscheid worden genomen.

De advocaten die de samenwerking aangaan, werken voor eigen rekening. Ze factureren zelf en ontvangen het geld op hun eigen bankrekening. Ze hebben een licentie om de naam Advocaten van Oranje te gebruiken. Ze dragen geen percentage van hun omzet af, wel een maandelijks vergoeding voor het gebruik van hun (eigen) kamer in het kantoor. Daarmee hoopt Erasmus, die zo'n 20.000 euro heeft voorgefinancierd, zijn investering terug te verdienen. Een hr-manager helpt bij het selecteren van de juiste kandidaten, de aanwezige advocaten hebben een vetorecht want er moet wel een klik zijn. Wie zich wil aansluiten, moet zich wel thuis voelen in de kernwaarden van het kantoor: strijd voor rechtvaardigheid, het vinden van creatieve oplossingen voor ogenschijnlijk onoverkomelijke problemen, en het simpelweg ►

nooit opgeven. Niet toevallig de waarden van de Soldaat van Oranje (Erik Hazelhoff Roelfzema), voor wie Erasmus een passie heeft.

DE KLANTREVIEWS

Klanttevredenheid, dát was het leitmotiv van Arnold Birkhoff, toen hij nog managing partner was van Kneppelhout & Korthals Advocaten (Rotterdam). Na zijn vertrek als bestuursvoorzitter moest dit thema stevig in de organisatie worden geborgd, en zo werd Birkhoff *voice of the customer*. 'We onderscheiden ons op het gebied van service,' zegt hij. Andere kantoren zullen hetzelfde beweren, maar bij Kneppelhout & Korthals kunnen ze dat staven met echte klanttevredenheidsonderzoeken, waarvan sommige aspecten op de website worden gepubliceerd. Cliënten waarmee het kantoor een *service legal agreement* heeft afgesloten, krijgen jaarlijks een enquêteformulier in de bus, bij andere cliënten gebeurt dat standaard als een zaak is afgerond. Wat vond u van onze service? Was u tevreden over uw

contactpersoon? Wat zou u op ons kantoor veranderen als u één dag managing partner kon zijn? Langzaam overwonnen de advocaten hun 'angst' voor deze reviews – niet in de laatste plaats omdat ze overwegend positief tot heel positief waren. 'De cliënten met een 9 of 10 zijn onze ambassadeurs,' aldus Birkhoff. Maar ook een lagere score of een kritische opmerking wordt gewaardeerd vanwege het 'corrigerende effect' dat daarvan uitgaat. Zo lieten cliënten in hun reviews weleens weten hoe belangrijk ze het vinden dat ze snel worden teruggebeld. Advocaten hebben daar niet altijd de tijd en ruimte voor, maar nu staat dit bij Kneppelhout & Korthals hoog op de agenda. En er waren de aloude klachten dat declaraties niet altijd duidelijk zijn. Nu worden de facturen inzichtelijker gemaakt en wordt er nadrukkelijk over gecommuniceerd. De sectie Arbeid en Sociale Zekerheid, niet toevallig die waar Birkhoff zelf werkt, werd aangewezen voor een bijzondere pilot: alle reviews worden op de website geplaatst. Er staan nu

ruim vijftig beoordelingen op – vanaf november 2015 – met een gemiddelde score van 8,8. De laatste 23 reviews leverden zelfs een 9,1 op.

DE PRICING MANAGER

Dat steeds meer cliënten zo'n beetje klaar zijn met het uurtje-factuur-tje-model dat in de advocatuur nog staat als een huis, is wel bekend. Maar dan?

Sinds 2013 werkt Michaël van Leeuwen als legal project manager bij De Brauw Blackstone Westbroek. Hij bekeek of zaken goed verliepen, of er voldoende met cliënten werd gecommuniceerd en hield tegelijkertijd de *fees* en kosten tegen het licht. Omdat deze zaken steeds belangrijker werden, is hij begin september 2016 benoemd tot *pricing manager*. Het beprijzen van een juridische dienst gebeurt nu nog vaak alleen door een partner, op basis van zijn ervaring. Maar de pricing manager gaat daar iets aan toevoegen: het structureel beter worden in *pricing*, onder andere door data-analyse. Zo zegt Van Leeuwen: 'We weten bijvoorbeeld dat uurtje-factuur-tje nadelen kent. Zo gaat er geen *efficiency drive* vanuit. AFA's – *alternative fee arrangements* – kunnen in sommige gevallen een uitkomst bieden, maar welke? En in welke situatie?' De discussie hierover is nog vrij intuïtief, kennis van en cijfers over welke tariefmodellen goed en minder goed werken, zijn schaars. Daarvoor gaat Van Leeuwen in zijn nieuwe functie zorgen. Neem een M&A-deal. Een cliënt huurt daarvoor juridische bijstand in, die hij zal moeten afrekenen. Maar als de overname niet doorgaat, zit hij met de rekening. Van Leeuwen: 'We bekijken dan of wij in de pijn kunnen delen. Mogelijk gaat Van Leeuwen direct met cliënten in gesprek over de betaling. Zeker gaat hij praten met de afdelingen *procurement* van bedrijven. Maar hij gaat vooral na: welke modellen werken goed voor cliënten en voor het kantoor? 'Met data-analyse leren we wat wel werkt en wat niet, voor ons en voor onze cliënten.' ■

vacature

Giebels & Tromp Advocaten is gespecialiseerd in personen- en familierecht, jeugdrecht, strafrecht en de Wet BOPZ.

Wij willen ons team van drie advocaten versterken met een collega die bij voorkeur ook op een ander rechtsgebied werkzaam is en enkele jaren ervaring heeft in de advocatuur.

Voor ons is ieder mens uniek, dus ook iedere zaak. Wij leveren kwalitatief goed werk en hechten aan een informele sfeer. Van onze nieuwe collega verwachten wij een persoonlijke en gemotiveerde aanpak.

Reacties op de vacature kunnen gericht worden aan Esther Tromp (tromp@gtadvocaten.nl), bij wie ook informatie over de vacature kan worden ingewonnen.

Nassausingel 2 • Postbus 1510 • 6511 EV Nijmegen • 024-3488600
info@gtadvocaten.nl • www.gtadvocaten.nl

- > toga's (evt. op maat gemaakt)
- > ultra lichtgewicht stoffen
- > vakmanschap Nederlands bedrijf
- > snelle levering
- > deskundig advies

DVS
CONFECTIE

www.dvsconfectie.nl

Lookertstraat 8
5271 VC Sint Michielsgestel
Tel. 06-51360666
info@dvsconfectie.nl

ADVOCaat **A** CENTRAAL

SOFTWARE VOOR DE ADVOCATUUR

“ Na jarenlang gewerkt te hebben met diverse omslachtige tijdschrijf systemen is AdvocaatCentraal een verademing ”

mw. mr. D. Witberg
Witberg Hoorn
Advocaten

Tel. (035) 543 55 66

www.advocaatcentraal.nl

RECHTS
ORDE **RO**

rechtsorde.nl

Elke zaak op orde...

...met de veelzijdigheid van Rechtsorde

Probeer
de veelzijdigheid van
Rechtsorde uit.

Ga naar
www.rechtsorde.nl
en sluit gratis een
proefabonnement af.

Rechtsorde maakt uw zaak sterker.

Want met onze juridische zoekmachine heeft u snel toegang tot een wereld aan relevante juridische kennis. Denk aan openbare informatiebronnen zoals Rechtspraak.nl. Daarnaast doorzoeken we ook de

digitale juridische bronnen waar u op geabonneerd bent. Zelfs het zoeken in uw eigen juridische informatie is mogelijk. Gestructureerd werken aan uw zaak is met Rechtsorde binnen handbereik.

Rechtsorde is veelzijdiger dan ooit. Probeer het een maand gratis!

What's your story?

EEN GOED VERHAAL HEBBEN

DOOR / NATHALIE GLOUDEMANS-VOOGD

In een tijd waarin klanten kritischer zijn, moeten advocaten nadenken over welk verhaal zij vertellen en hoe zij zich onderscheiden van hun concurrenten. Een *corporate story* opstellen kan daarbij helpen.

Specialisten zijn we. We kennen de markt. U kunt ons vinden op verschillende locaties in binnen- en/of buitenland, we hebben zoveel advocaten en we werken multidisciplinair. Klinkt als een bekende riedel? Dat kan kloppen. De 'Over ons'-pagina van een groot aantal advocatenkantoren bevat deze elementen. Hier gaan ze de oorlog niet mee winnen: natuurlijk is het allemaal waar, maar een klant is het ook weer snel vergeten. Zo springt het kantoor er niet uit. Een betere strategie: word een onderscheidend merk met een goede *corporate story*. Wie zijn we? Waar liggen onze wortels? Waarom bestaan we eigenlijk? En voor wie? Waar ligt onze toekomst? Dat is waar een *corporate story* over gaat. De Rotterdamse hoogleraar Cees van Riel muntte die

term in Nederland: de *sustainable corporate story* is in zijn visie een verhaal over de kernpunten van een bedrijf dat dient als startpunt voor de interne en externe communicatie. Een dergelijke *corporate story* zorgt uiteindelijk voor effectievere communicatie, was zijn idee. Het gezamenlijke verhaal kan dienen als kader voor alle bedrijfscommunicatie, van blogs tot contacten met de media. Een *corporate story* helpt bedrijven zich te onderscheiden van hun concurrenten. Plus: het verhaal zorgt voor binding tussen de werknemers en het bedrijf en kan bijdragen aan veranderprocessen. *Corporate stories* passen in de trend om storytelling te gebruiken in bedrijfscommunicatie. Dat is ook logisch; het mensengedrag is ingericht op verhalen vertellen en verwerken.

Ook blijkt uit onderzoek dat verhalen vaak meer overtuigen dan feiten en cijfers. Een goede *corporate story* is dan ook een echt verhaal, met een held, die obstakels heeft te overwinnen en terugkomt in zijn oude wereld met een elixer, een oplossing voor problemen. Het verhaal is eenvoudig door te vertellen en reflecteert de waarden van de organisatie. 'Je zult niet overal hetzelfde verhaal vertellen, maar je gebruikt het als toetssteen: dit is onze rode draad en dit zijn mooie voorbeelden daarvan,' zegt Astrid Schutte, coauteur van *Corporate Stories* (Adfo Books, 2013). 'Zeker bij advocatenkantoren, met professionals die autonoom te werk gaan, heeft elk kantoor wel een eigen manier van werken. Je zou willen dat de markt die cultuur ook snapt.' Het proces om die normen uit te kunnen

leggen aan anderen is meteen het grootste voordeel aan een corporate story opstellen, vindt Schutte. 'Veel corporate stories verschijnen niet in druk; bedrijven gaan ermee aan de slag op verschillende manieren. Het belangrijkste is het gesprek over die gezamenlijke waarden. Natuurlijk probeer je dat te vatten in een tekst en die probeer je zo mooi mogelijk te maken, maar dat is niet waar het om gaat,' zegt Schutte. 'Het krachtigste effect van het proces is dat je als organisatie ontdekt welke gezamenlijke kleur je hebt. Je verkrijgt inzichten in wie je eigenlijk bent of in de dingen waarin je verschilt van anderen. Die reflectie, dat besef, dat is winst en het effect van het proces zelf.' Daaruit ontstaat idealiter een rode draad die het bedrijf naar buiten kan uitdragen. 'Maar dan moet je wel aparte afspraken daarover maken,' zegt Schutte. 'De vorm waarin je dat doet – webtekst, film, speech – kan verschillen per situatie en hangt af van je doelgroep.'

BRILLEN

Schutte adviseert om binnen professionele organisaties met meerdere mensen te kijken naar wat de gemene deler binnen het bedrijf is. 'Omdat je als professional veel vanuit je eigen ervaring en expertise werkt, kijk je vooral met je eigen bril. Bij een corporate story zeg je eigenlijk: als we alle brillen van binnen de organisatie en een paar van buiten de organisatie op tafel leggen, wat is dan de overlap? Kunnen we uitleggen waarin we anders zijn?' Niet alleen helpt de corporate story zo om het kantoor te positioneren, ook is deze exercitie nuttig voor nieuwkomers én de huidige werknemers. 'Je kunt nieuwelingen zo duidelijk uitleggen: dit is hoe we dingen doen. Je maakt met elkaar expliciet waar je voor staat. Zo ervaar je binnen kantoor ook meer samenhang in de dingen die je doet.' Het proces naar dat gemeenschappelijke verhaal begint met kijken naar verleden, heden en toekomst. 'Je begint met waar we vandaan ko-

men, wie we zijn en waar we naartoe gaan. Die vragen kun je beantwoorden met een brede groep of alleen de top. In sommige organisaties wil de top eerst zelf onder woorden brengen wat de corporate story is en die dan toetsen bij het personeel. Andere organisaties laten juist eerst de medewerkers aan het woord. De volgorde hangt af van de cultuur.' Ook kan het nuttig zijn om externen bij de corporate story te betrekken. 'Vraag bijvoorbeeld drie grote klanten naar wat zij belangrijk vinden in een advocatenkantoor en hoe het kantoor daarop scoort,' zegt Schutte. Als het eerste raamwerk staat, is het zaak het verhaal te toetsen binnen de organisatie. 'Mensen kunnen voorbeelden aandragen. Dan komen er ook dilemma's bij: dat helpt je om het verhaal scherp te krijgen. Bijvoorbeeld: als we zeggen dat we de medewerker heel belangrijk vinden, maar de klant ook, waar kiezen we dan voor bij een conflict tussen die twee belangen?' Op basis hiervan

is het zaak zoveel versies maken tot iedereen het erover eens is: dit is de basisvorm. 'Het helpt als je daar een goede schrijver voor inzet, bij voorkeur iemand met journalistieke ervaring die weet door te vragen. Samen kom je dan tot een uiteindelijke versie van de corporate story.'

Kantoren met een aimabele cultuur waar veel afgestemd wordt, kunnen dit proces zelf begeleiden zonder externe gespreksleider. Toch denkt Schutte dat een buitenstaander in veel gevallen het gesprek kan aanscherpen. 'Het is best een lastig proces. Er komt veel naar boven en dat kan heftige meningsverschillen opleveren. Met een derde partij blijft het net wat zakelijker en scherper,' vindt Schutte. Een andere optie is een adviseur van een afstand te laten meedenken. 'Waarom hapert het proces bijvoorbeeld? Daarover kun je dan sparren. Maar uiteindelijk gaat het niet om een trucje; het gaat om het doel: hoe krijgen we een zo helder mogelijk organisatieverhaal, dat helpt te laten zien wie we zijn?'

Zo kan het ook

Het Amsterdamse advocatenkantoor bureau Brandeis beschrijft het kantoor met een herkenbaar en makkelijk door te vertellen verhaal. De naamgever van kantoor, de Amerikaanse topadvocaat Louis Brandeis, nam alleen zaken aan waarin hij geloofde; dat doet bureau Brandeis dus ook, impliceert de naamskeuze. Het kantoor richt zich op procederen ('Procederen is een ambacht') en is er voor de *challenger*, in verzet tegen de status-quo en de gevestigde orde. Dat doet bureau Brandeis op de klassieke wijze ('Noem ons ouderwets, maar een advocaat hoort onafhankelijk te zijn'): de advocaten zijn *dominus litis* en trekken als het nodig is de handschoenen juist uit. Tegelijkertijd vertelt het kantoor eerlijk dat af en toe hard onderuit gaan erbij hoort: alleen zo word je een goede *litigator*, de held van het verhaal. De meer ervaren advocaten bij bureau Brandeis werpen zich op als Yoda's van talentvolle Luke Skywalkers: 'Wij geven onze lessen door aan de jongste generatie advocaten.'

Korte, soms zelfs onvolledige zinnen, bevestigen een het beeld van doelgerichtheid waar het kantoor voor zegt te staan. We zijn niet bang, zegt het collectief bovendien. Dat maakt de lezer ook op uit hun keuze niet op te treden voor de overheid, grote banken en accountantskantoren en het feit dat Brandeis-advocaten gevraagd en ongevraagd hun mening geven in opiniestukken, columns, wetenschappelijke artikelen, lezingen en aan journalisten.

Zeker niet alleen voor de Zuidas

Ontvang 6x per jaar gratis dit bomvolle e-magazine. Onze vakredactie selecteert voor u het belangrijkste nieuws. Dit wordt afgewisseld met juridisch inhoudelijke artikelen, exclusieve interviews en relevante niet-juridische onderwerpen. Ook leest u de best gelezen columns van Advocatie.nl.

Meld u aan via www.advocatie.nl/aanmeldenmagazine

Sdu

oprecht
de beste
keuze

HOEDER DER MORAAAL

DOOR / ROBERT SANDERS

J.M. van Stipriaan Luiscius (1859-1936)

Johannes Marius van Stipriaan Luiscius, geboren op 16 mei 1859 in Den Haag, was van kindsbeen af vertrouwd met het Haagse rechtsbedrijf; zijn vader A.M. van Stipriaan Luiscius, de latere raadsheer in de Hoge Raad, had als advocaat een zekere reputatie opgebouwd. Zoon Johannes studeerde en promoveerde in Leiden, maar het doorlopen van de Indische Inrichting in Delft en het grootambtenaarsexamen voor Nederlands Indië verraadden nog een andere belangstelling. Zijn gezondheid belemmerde hem echter om naar de Oost te gaan. In plaats daarvan werd Van Stipriaan Luiscius in 1886 beëdigd als advocaat en procureur te Amsterdam. Een jaar later verplaatste hij zijn praktijk naar Den Haag waar hij in 1889 associeerde met mr. A.M.M. Montijn. Samen met zijn compagnon en drie andere confrères richtte hij het Bureau van Consultatie in Strafzaken op, waarvan hij jarenlang bestuurslid was. Daarnaast was hij oprichter en bijna tien jaar voorzitter van het Bureau van Consultatie in Ongevallenschillen; beide bureaus hadden de taak advocaten aan te wijzen voor de kosteloze behandeling van zaken. Van Stipriaan Luiscius ontpopte zich vanaf het begin van de twintigste eeuw als een actief publicist. Enigszins moraliserend sneed hij in zijn werk thema's aan die te maken hadden met de gewenste ethische en zedelijke ontwikkeling van de mens. Ruim dertig jaar voordat zijn confrère Bordewijk naam zou maken

met de roman 'Karakter' publiceerde Van Stipriaan Luiscius voor de Nederlandse jeugd een boek onder dezelfde titel. Tussen 1906 en 1932 werd het boek tientallen malen herdrukt en vertaald in vele talen, waaronder het Fins, Italiaans en Tsjechisch. 'Het is een treurige waarheid,' schreef hij, 'dat van de duizend mensen slechts honderd weten wat karakter is, slechts tien karakter hebben en slechts één een goed karakter heeft.' Niet minder begaan was hij met de ontwikkeling van zijn eigen beroeps-genoten. Een reeks artikelen van zijn hand, in 1913 verschenen in *Themis*, werd in 1917 gebundeld in het boekje 'De Advocaat'. Zoals Johannes van der Linden een eeuw eerder had gedaan in 'De ware pleiter' schetste Van Stipriaan Luiscius een beeld van de ideale (jonge) advocaat en diens belangrijkste eigenschappen: de jonge advocaat moest goed onderlegd zijn, een scherp verstand bezitten en welsprekend zijn. Aan de advocatuur kende Van Stipriaan Luiscius dan ook grote betekenis toe: 'Het is een vrij en edel beroep. De advocaat heeft geen meester boven zich behalve zijn plicht en er is geen betrekking waarin zoveel belangrijk werk kosteloos voor arme mensen wordt verricht.' Voor Van Stipriaan was er zonder goede balie geen goed recht. Het recht doen zegenieren was immers het vak van de advocaat, die zich dan ook diende te onthouden van 'kwade zaken', zoals vorderingen die wel steunden op de wet, maar niet op de rechtvaardigheid.

Tijdens de crisisjaren zag hij dan ook met lede ogen hoe vele – vaak minder geschikte – juristen hun toevlucht zochten tot de balie. In 1926 bepleitte hij in het *NJB* een *numerus clausus* voor de advocatuur; zo zou het de Hoge Raad verboden moeten worden meer dan een zeker aantal advocaten per jaar te beëdigen. Juristen die tevergeefs aan de deur van de balie kloppen moesten maar een andere betrekking zoeken. 'Onze hogeschoolen zijn overladen met studenten en zij leveren gepromoveerden en doctorandi af alsof er de grootste behoefte aan bestond. Laat de ouders de jongelui doen opleiden voor een beroep dat zij ook in het buitenland kunnen uitoefenen,' hield hij zijn lezers voor. In zijn kritiek spaarde hij ook de raden van toezicht niet, waar hij zelf in Den Haag ook ruim tien jaar deel van had uitgemaakt. De raden waren volgens hem vaak slap, terwijl het in het belang van de balies was, dat zij rechtvaardig maar streng optreden. 'Wanneer het publiek zeker weet, dat elk onbehoorlijk optreden van eenen advocaat streng gestraft wordt, zal de thermometer onzer achting stijgen. Men maakt zich niet bemind door dit streng optreden maar men doet er nuttig werk mede.' Nadat hij tot op hoge leeftijd bleef praktiseren, overleed Van Stipriaan Luiscius op 7 juni 1936.

Beeld: De Telegraaf

ARTIKEL 80_a RO EN RECHTSBESCHERMING TE EXTENSIEVE TOEPASSING VAN HET 'ONVOLDOENDE BELANG-CRITERIUM'

DOOR / NIELS VAN SCHAIK & STEVEN GROEN

De Hoge Raad interpreteert artikel 80a RO te extensief door evident geponde cassatieverzoeken af te wijzen wegens 'onvoldoende belang' omdat de verzoeker zich voor herstel van het geconstateerde verzuim ook tot een andere instantie had kunnen wenden, menen advocaten Niels van Schaik en Steven Groen.

Een 'topjaar' voor de strafkamer was het, zo staat te lezen in het onlangs verschenen jaarverslag 2015 van de Hoge Raad. Onder meer door de toepassing van artikel 80a Wet op de rechterlijke organisatie (RO) als selectie aan de poort is de strafsector van de Hoge Raad erin geslaagd om in dat jaar 4.908 zaken af te doen.¹ Daarbij wordt opgemerkt dat de toepassing van artikel 80a RO voor de Hoge Raad ruimte heeft gecreëerd om zich te richten op 'de zaken die ertoe doen' – dat wil zeggen, zaken die de Hoge Raad belangrijk vindt: '[z]o kan sneller antwoord worden gegeven op vragen die in de rechtspraktijk

spelen en waarmee direct al richting kan worden gegeven voor de beoordeling van een groot aantal andere gevallen'.² In die bewoordingen ligt besloten dat de Hoge Raad zich meer en meer wil richten op zijn – naar zijn eigen visie – twee belangrijkste kerntaken: het bewaken van de rechtseenheid en het bevordering van de rechtsontwikkeling. De derde kerntaak, het verlenen van rechtsbescherming, verdwijnt daardoor naar de achtergrond. Dit blijkt ook uit een aantal recente uitspraken, waarin de Hoge Raad evident geponde cassatieklachten afdoet met toepassing van artikel 80a RO ('onvoldoende belang'), omdat de verzoeker zich

voor herstel van het geconstateerde verzuim ook tot een andere instantie had kunnen wenden.

ONVOLDOENDE BELANG

Sinds de invoering van artikel 80a RO op 1 juli 2012 kan de Hoge Raad een cassatieberoep niet-ontvankelijk verklaren, indien 1) de aangevoerde klacht klaarblijkelijk niet tot cassatie kan leiden en/of 2) de verzoeker klaarblijkelijk onvoldoende belang heeft bij diens cassatieklacht. Deze bepaling is er blijkens de wetgeschiedenis vooral op gericht de werkdruk van de Hoge Raad te ontlasten. Die werkdruk werd onder meer toegeschreven aan het toegenomen aantal

kansloze of voor cassatie ongeschikte zaken dat aan de Hoge Raad werd voorgelegd.³

Het eerste criterium – de klacht kan klaarblijkelijk niet tot cassatie leiden – heeft weinig nieuws gebracht; het gaat om cassatiemiddelen die in het oude systeem met artikel 81 RO werden afgedaan.

Dat ligt anders voor het tweede criterium. In het aan de totstandkoming van artikel 80a RO ten grondslag liggende rapport van de Commissie normstellende rol Hoge Raad (hierna: ‘de Commissie-Hammerstein’, genoemd naar de voorzitter van deze commissie) werd namelijk gesignaleerd dat het in strafzaken regelmatig voorkomt dat een middel al dan niet terecht klaagt, doch het punt waarover van zo ondergeschikte betekenis is, dat dit niet tot enig gevolg zou hoeven te leiden, of dat de Hoge Raad door tamelijk mineure ingrepen de zaak zelf kan afdoen. De Commissie-Hammerstein wijst in dit verband op gevallen waarin de Hoge Raad bijvoorbeeld de kwalificatie op ondergeschikte punten corrigeert, of op niet-wezenlijke onderdelen overwegingen van de feitenrechter verbeterd leest. In dit soort zaken – waarin in feite uitsluitend een beroep wordt gedaan op de rechtsbeschermende taak van de Hoge Raad, zonder dat de rechtsbescherming wezenlijk in het geding is – was volgens de Commissie-Hammerstein een eenvoudige afdoeningsmodaliteit wenselijk.⁴ Om die reden deed het criterium van een ‘klaarblijkelijk onvoldoende belang’ zijn intrede. Hierbij moet gedacht worden aan gevallen die op zichzelf een terecht klacht inhouden, maar waarin na verwijzing toch geen andere beslissing zou kunnen volgen.⁵ Dit zijn bijvoorbeeld gevallen waarin de motivering van de feitenrechter niet helemaal vlekkeloos is of waarin kleine vormfouten zijn gemaakt, maar echter op de uiteindelijke beslissing niet van invloed kunnen zijn geweest.⁶ De wetgever noemt nadrukkelijk als voorbeelden dat wetsartikelen verkeerd of onvolledig

zijn aangehaald, aan de uitspraak niet de juiste stukken zijn gehecht, terwijl deze zich wel in het dossier bevinden en zaken waarin geen andere klachten zijn ingediend dan dat de redelijke termijn in geringe mate is overschreden.⁷

EXTENSIEVE TOEPASSING

Inmiddels heeft de Hoge Raad in verschillende (overzichts)arresten geconcretiseerd hoe invulling placht te worden gegeven aan het ‘onvoldoende belang-criterium’.⁸ Daaruit blijkt dat de Hoge Raad veelvuldig toepassing geeft aan dit artikel. In de overzichtsarresten uit 2012 werd al aangekondigd dat gebreken in de bewijsmotivering die tot dan toe grondvormden voor vernietiging, zich in geval van onvoldoende in rechte te respecteren belang voortaan voor toepassing van artikel 80a RO zouden lenen.⁹ De voorbeelden die de Hoge Raad noemt, zijn allemaal kwesties die een gebrek in zich hebben, maar ondanks dat gebrek niet tot een andere uitkomst zouden leiden – in zoverre dus in lijn met de bedoeling van de wetgever.

Opvallender zijn de zaken waarin de Hoge Raad een extensievere invulling geeft aan artikel 80a RO dan de wetgever voor ogen heeft gehad. Dit zijn gevallen waarin de Hoge Raad een fout in stand laat, terwijl herstel van de fout zonder meer zou leiden tot een andere uitkomst van de procedure en de verdachte bovendien nadeel ondervindt door het bestaan van die fout. In dit verband kan worden genoemd het verzuim inzake de in artikel 27 Wetboek van Strafrecht (Sr) bedoelde aftrek van voorarrest toe te passen,¹⁰ het verzuim op voet van artikel 353 Wetboek van Strafvordering (Sv) opnieuw te beslissen over het beslag¹¹ en de misslag bij berekening van het wederrechtelijk verkregen voordeel waardoor het bedrag te hoog is vastgesteld.¹² Als redengeving voor deze extensieve toepassing van artikel 80a RO wijst de Hoge Raad erop dat het verzuim ook op een andere manier

kan worden hersteld dan door een cassatieberoep: aftrek van voorarrest of aanpassing van het ontnemingsbedrag kan alsnog ‘gemakkelijk’ via een herstelarrest of in de executiefase worden bewerkstelligd, terwijl ter reparatie van een ‘beslagverzuim’ artikel 552a lid 3 Sv uitkomst biedt (beklag tegen het uitblijven van een last tot teruggave van de beslagen voorwerpen). Een ‘effective remedy’¹³ is ook anderszins voorhanden, zo lijkt de Hoge Raad te denken.

RECHTSBESCHERMING

De Hoge Raad drijft de rechtzoekende er dus toe het herstel van evidente fouten van de feitenrechter bij andere instanties af te dwingen. Daarmee kiest de Hoge Raad nadrukkelijk – overeenkomstig de beschreven visie in het jaarverslag 2015 – voor twee van zijn kerntaken: de rechtsontwikkeling en de rechtseenheid.

Dat is in strijd met de bedoeling van de wetgever bij de invoering van artikel 80a RO. In de totstandkomingsgeschiedenis is op geen enkel moment aan de orde geweest te willen tornen aan de rechtspositie van de rechtzoekende die terecht klachten met een rechtens te respecteren belang aan de Hoge Raad wil voorleggen. Volgens de wetgever houdt het ‘belang’ immers slechts verband met de (verwachte) niet-gewijzigde uitkomst na terug- of verwijzing – de klacht rechtvaardigt dan *vanwege* die uitkomst een cassatieprocedure niet. In de uitleg van de Hoge Raad echter, wordt dit uitgangspunt opgerekt – de klacht rechtvaardigt *ondanks* de uitkomst een cassatieprocedure niet, omdat er (ook) een *andere procedure* voorhanden is.

Deze extensieve uitleg van artikel 80a RO laat zich ook moeilijk rijmen met artikel 440 lid 2 Sv. Daarin is als algemeen uitgangspunt neergelegd dat de Hoge Raad na vernietiging een zaak zelf dient af te doen indien hij daarvoor niet in de feiten hoeft te treden. De ratio achter deze bepaling – die overigens dateert van ver voor de invoering van artikel 80a ►

RO – is dat voorkomen moet worden dat nodeloos wordt doorgeproceedeerd indien vaststaat dat het recht verkeerd is toegepast.¹⁴ Deze ‘efficiency-bepaling’¹⁵ heeft betrekking op precies die gevallen die de Hoge Raad thans wegens een gebrek aan belang niet-ontvankelijk verklaart. De Hoge Raad placht namelijk (onder meer) aan artikel 440 lid 2 Sv toepassing te geven indien sprake is (of was) van ‘evidente vergissingen’ van de feitenrechter.¹⁶ Zo trok de Hoge Raad in een arrest van 8 mei 2012 gewoon nog het voorarrest af en deed daarmee wat het hof had behoren te doen.¹⁷ Maar in HR 19 maart 2013, *NJ* 2013/246 verklaarde de Hoge Raad het middel dat hierover klaagt niet-ontvankelijk, met juist de reden dat sprake was van ‘eenieder evidente vergissing’, waarvoor een andere instantie kan worden aangeschreven.¹⁸ Hetzelfde is te zien in HR 30 september 2014, *NJB* 2014/1858 waar de Hoge Raad op grond van artikel 440 lid 2 Sv na vernietiging wel nog zelf de zaak afdeed waarbij een mislag bij de berekening van het wederrechtelijk verkregen voordeel werd hersteld, hetgeen – gelet op HR 5 september 2015, *NJ* 2015/401, m.nt. P.H.P.M.C. van Kempen – nu uit den boze lijkt.¹⁹

Artikel 440 lid 2 Sv is echter niet gewijzigd bij het invoeren van artikel 80a RO. De vraag is derhalve of toepassing van 80a RO in deze gevallen doelmatiger is dan toepassing van artikel 440 lid 2 Sv: voorkomt de Hoge Raad met het toepassen van artikel 80a RO óók nodeloze procedures, zodat daarmee voorgelopen wordt op (de ratio van) artikel 440 lid 2 Sv? Onzes inziens is dat niet het geval. Want waarom zou een cassatieadvocaat die tijdens bestudering van de stukken geen ander verzuim vindt dan, bijvoorbeeld, het verzuim op de voet van artikel 353 Sv te beslissen over een beslag waarvan het lot duidelijk is, dit niet gewoon ter herstel aan de Hoge Raad moeten kunnen aanbieden voor een inhoudelijk oordeel? De stukken liggen immers al op de

griffie en het voeren van een klaagschriftprocedure kost de strafrechten dan juist meer tijd en geld – of in elk geval niet minder.²⁰

Bovenal doet de huidige koers van de Hoge Raad een niet te verwaarlozen beroep op de – juridische dan wel financiële – zelfredzaamheid van de rechtzoekende. De rechtzoekende die reeds een cassatieadvocaat in de arm heeft genomen, wordt nu immers belast met het entameren van een nieuwe procedure of dient te trachten een herstel arrest gewezen te krijgen, ten einde een fout van de feitenrechter ongedaan te maken. Zeker voor on- en minvermogenden is dit problematisch. Anders dan bij bodemprocedures komt deze rechtzoekende voor dit soort werkzaamheden immers niet zonder meer in aanmerking voor een toevoeging.²¹ De Raad voor Rechtsbijstand heeft de auteurs van dit artikel desgevraagd laten weten dat in dit soort situaties vastgehouden wordt aan het beleid dat voor herstelbeslis-

singen niet wordt toegevoegd, terwijl ook voor een klaagschriftprocedure geen toevoeging zal worden verstrekt wanneer de beslagen voorwerpen al eerder onderwerp van beklag zijn geweest of een waarde hebben van minder dan 500 euro. Met andere woorden: als rechtzoekende gelijk hebben is één, maar je gelijk halen is een lastiger (en vaak duurder) verhaal geworden.

Concluderend: de Hoge Raad zou moeten terugkomen op de hier beschreven extensieve interpretatie van artikel 80a RO. Hoezeer ook gewicht moet toegekend aan rechtseenheid en rechtsontwikkeling, het bieden van rechtsbescherming – zeker op individueel niveau – mag daaraan niet ondergeschikt worden gemaakt. ■

Niels van Schaik en **Steven Groen**
zijn advocaat bij Van Schaik | Van Elst |
Van Dam Advocaten te Utrecht.

NOTEN

- 1 Jaarverslag Hoge Raad 2015, p. 24, online: www.rechtspraak.nl (zoek op *jaarverslag Hoge Raad 2015*).
- 2 Id., p. 25.
- 3 *Kamerstukken II* 2010/11, 32576, 3, p. 1 en p. 3.
- 4 *Kamerstukken II*, 2007/08, 29279, 69.
- 5 *Kamerstukken II* 2010/11, 32576, 3, p. 19.
- 6 Id., p. 11.
- 7 Id., p. 13.
- 8 Zie o.m. HR 11 september 2012, *NJ* 2013/242 m.nt. F.W. Bleichrodt en HR 7 juni 2016, ECLI:NL:HR:2016:1005.
- 9 Zie *NJ* 2013/242, ro. 2.2.5.
- 10 HR 19 maart 2013, *NJ* 2013/246, m.nt. F.W. Bleichrodt.
- 11 HR 8 juli 2014, *NJB* 2014/1518.
- 12 HR 15 september 2015, *NJ* 2015/401, m.nt. P.H.P.H.M.C. van Kempen.
- 13 Zie hierover ov. 5.10 van de conclusie van A-G Knigge voor HR 19 maart 2013, *NJ* 2013/246, m.nt. F.W. Bleichrodt.
- 14 Tjong, in: *Melai/Groenhuijsen e.a., Wetboek van Strafvordering*, artikel 440, aant. 9.2.
- 15 J. Hielkema, ‘Doel(matig) getroffen maar ook vernietigd? Lotgevallen van strafzaken met terecht voorgestelde cassatiemiddelen’, in: B.F. Keulen, G. Knigge & H.D. Wolswijk (red.), *Pet af: liber amicorum D.H. de Jong*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2007, p. 141.
- 16 Zoals blijkt uit ov. 22-24 van de conclusie van A-G Jörg voor HR 25 januari 2005, *NJ* 2006, 411.
- 17 HR 8 mei 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV9232. Zie ook HR 20 januari 2009, ECLI:NL:HR:2009:BG5563.
- 18 HR 19 maart 2013, r.o. 3.3, *NJ* 2013/246, m.nt. F.W. Bleichrodt.
- 19 HR 30 september 2014, *NJB* 2014/1858 en HR 15 september 2015, *NJ* 2015/401, m.nt. P.H.P.H.M.C. van Kempen.
- 20 Zie in die zin al eerder J. Nan, ‘De schaduwzijde van artikel 80a RO’, in: M.S. Groenhuijsen, T. Kooijmans & J.W. Ouwkerk (red.), *Roosachtig strafrecht* (De Roos-bundel), Deventer: Kluwer 2013, p. 468.
- 21 Zie bijvoorbeeld artikel 4 Brt en artikel 12 Wrb.

Alle vakmanschap op het gebied van ICT in huis.

ICT VOOR DE JURIDISCHE PRAKTIJK
LEXXYN
GROEP

Lexsyn Groep bundelt de krachten van ICT-bedrijven die zich specifiek richten op de juridische sector. Met vaksoftware als CCLaw, FORTUNA, NEXTmatters, NEXTassyst, BigHand en ContactManager, maar ook met cloud computing, kantoorautomatisering, documentmanagement, webdiensten en portals, digitaliseren van archieven en telefonie.

Vakmanschap begint hier: 088 - 002 84 00.
Maak een afspraak met onze specialisten of kijk op:

www.lexsyn.nl

devoon

ict concept.

LEXXYN.NL

“Hoe borg ik de continuïteit van mijn digitale dataopslag?”

Uw betrouwbare back-up oplossing

Ons specialisme

Alles voor elkaar

ict concept.

T 088 002 84 82
www.ict-concept.nl

Amersfoort Amsterdam Eindhoven Joure Oosterhout Rotterdam

LEXXYN.NL

I-FourC introduceert

I-FourC Een eenvoudige & slimme manier om digitalisering in de juridische praktijk vorm te geven

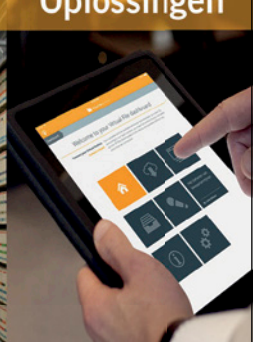
Digitaliseren

Extern Archief

ICT Oplossingen

I-FourC is specialist in digitalisering, archivering en innovatieve software oplossingen.

Lees meer wat we voor u kunnen betekenen:
www.i-fourc.nl/advocatuur

Papierloos vanaf dag één

Ontdek de Trebbiano

Duurzaam genieten van uw terrasoverkapping

Topklasse in hardhouten terrasoverkappingen.
Dit exclusieve ontwerp wordt op basis van uw wensen
geheel op maat samengesteld.

Neem vrijblijvend contact met ons op.

ONDERTUSSEN OP HET BINNENHOF

DOOR / JAAP-JELLE VOLLAARD

Voor advocaten relevante Haagse voornemens en wetten.

BELANGRIJKE DEBATTEN

Na Prinsjesdag op 20 september en de Algemene Financiële Beschouwingen over de Rijksbegroting behandelt de Tweede Kamer de komende weken de begrotingen van de afzonderlijke ministeries. Het debat over de begrotingen van de ministeries van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken staat geagendeerd voor de week van 29 november. Of de Tweede Kamer zal instemmen met de begrotingen van beide departementen wordt

pas bekend omstreeks 8 december. Dan stemmen de Kamerleden over alle begrotingen, inclusief de door politieke partijen ingediende amendementen.

WETSVOORSTELLEN IN BEHANDELING BIJ DE TWEDE KAMER

Op 6 oktober leverde de Tweede Kamer schriftelijke inbreng voor twee wetsvoorstellen die leiden tot aanpassing van de Grondwet. Het eerste wetsvoorstel (TK 34516) voegt een artikel aan de Grondwet

toe: 'De Grondwet waarborgt de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten.' Het tweede wetsvoorstel (TK 34517) betreft het recht op een eerlijk proces en voegt aan artikel 17 Grondwet een nieuw lid toe. Dit luidt: 'Ieder heeft bij het vaststellen van zijn rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging recht op een eerlijk proces binnen een redelijke termijn voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter.'

advertentie

Insolvency Law
& Security Rights

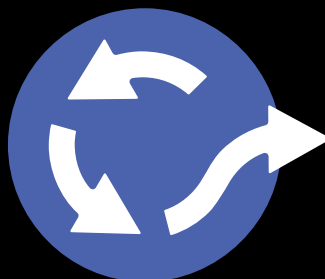
Corporate Restructuring

Corporate Litigation

Supreme Court Litigation

RESOR

Enough **courage** to change course?

At RESOR we take joy in intellectual yet effective & solid solutions.

If you're a senior associate and are ready to take the next step in your career, visit us at www.resor.nl.

“Onze cliënten gaan altijd voor. Met de PO Deal is dat nooit een probleem.”

Chantal van den Berg en Nathalie Wolters
Reflex Advocaten, Haarlem

***PO Deal All Inclusive:
12 maanden lang onbeperkt
cursussen volgen voor maar €1995,-***

Het arbeidsrecht is permanent in beweging. Daarom moeten wij als arbeidsrechtadvocaten ook flexibel zijn. De PO Deal helpt ons daarbij, want een ingeplande cursus mag altijd weer kosteloos geannuleerd worden. Het is geweldig om op die manier vrij uit het totale aanbod te kunnen kiezen. Omdat we er toch in de eerste plaats voor onze cliënten zijn. Daarom past de PO Deal perfect in onze praktijk.

Profiteer ook van de PO Deal en meld u aan op www.sdujuridischeopleidingen.nl/podeal

Opleidingen & Events

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Volstrekt kansloos

DOOR / THEO POWW

Advocaten stellen in schuldsaneringszaken te vaak hoger beroep in terwijl er geen kans op succes is, meent voormalig raadsheer-plaatsvervanger Theo Pouw. Hij vindt dat de Raad voor Rechtsbijstand een keurmerk zou moeten instellen voor insolventieadvocaten.

Als raadsheer-plaatsvervanger in het gerechtshof 's-Hertogenbosch heb ik naar schatting zo'n 2.500 hoger beroepen in schuldsaneringszaken (mee)behandeld en (mee)beslist. Ondanks dat ik nu uit functie ben, neem ik nog altijd met belangstelling kennis van de uitspraken op dit terrein. Daarbij blijf ik mij verbazen over het aantal zaken dat aan de hoven wordt voorgelegd, terwijl er geen enkele kans op succes is. Dat die zaken toch worden doorgezet, roept de nodige vragen op. Het gaat daarbij niet om appel-procedures die om redenen van burgerlijk procesrecht (onverschoonbare termijnoverschrijding, geen grieven en dergelijke) kansloos zijn, maar om zaken van zuiver materieel schuldsaneringsrecht, zoals:

1. GEEN MINNELIJK TRAJECT DOORLOPEN

De rechtbank wijst een verzoek om toelating tot de schuldsaneringsregeling af omdat schuldenaar zijn goede trouw bij het ontstaan en onbetaald laten van zijn schulden in de vijf jaar voorafgaand aan de indiening van

het toelatingsverzoek onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt (art. 288 lid 1 sub b Faillissementswet, Fw). In hoger beroep stelt het hof echter vast dat de schuldenaar niet de in artikel 288 lid 2 sub b Fw voorgeschreven poging om met de schuldeisers tot een minnelijke regeling te komen heeft ondernomen.¹ Het verbaast dan ook niet dat het hof de schuldenaar alsnog niet-ontvankelijk verklaart in zijn toelatingsverzoek. Had de advocaat dat niet kunnen en moeten voorzien?

2. NIET IN ACHT NEMEN VAN DE TIENJAARSTERMIJN

Op schuldenares is minder dan tien jaar geleden de schuldsaneringsregeling van toepassing geweest. Een nieuw verzoek wordt daarom door de rechtbank afgewezen (art. 288 lid 2 sub d Fw). In appel overweegt het hof dat het de bedoeling van de wetgever is geweest een schuldenaar slechts één keer in de tien jaar de kans te bieden op een schone lei (vgl. de conclusie van A-G Wuisman vóór HR 1 februari 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:BY9064, waaruit tevens volgt dat het aan de wetgever, niet

aan de rechter, is om de 'knellende werking van artikel 288 lid 2 sub d Fw in schrijnende gevallen' te vermindere(n). Van de in artikel 288 lid 2 sub d Fw voorziene uitzonderingen op deze regel was geen sprake, zodat het hoger beroep geen enkele kans van slagen had.²

3. OMZETTING FAILLISSEMENT IN SCHULDSANERING

Een failliete schuldenaar verzoekt zijn faillissement om te zetten in schuldsanering (art. 15b Fw). De rechtbank wijst dat verzoek af wegens het ontbreken van goede trouw (zie het eerste voorbeeld). Ter zitting van het hof erkent de schuldenaar dat hij destijds van de griffier van de rechtbank een brief heeft ontvangen met de mededeling dat hij de behandeling van de faillissementsaanvraag kon tegenhouden door binnen veertien dagen schuldsanering aan te vragen (art. 3 lid 1 Fw). Schuldenaar dacht echter 'dat het zo'n vaart niet zou lopen'. Het hof acht het daarom aan schuldenaar toe te rekenen dat hij niet van de hem geboden mogelijkheid gebruik heeft gemaakt.³ ►

Omzetting behoort dan niet meer tot de mogelijkheden. Zonder argumenten die tot de tegenovergestelde conclusie leiden, zoals artikel 15b lid 1 eerste zinsnede vereist, was het een volstrekt kansloos hoger beroep, nog afgezien van de kwestie van de goede trouw.

4. VERLENGING

De rechtbank beëindigt een schuldsanering zonder schone lei, onder meer omdat de schuldenaar een aanzienlijke boedelachterstand heeft laten ontstaan. In hoger beroep verzoekt de schuldenaar om verlening, maar geeft niet aan hoe hij de boedelachterstand dan denkt weg te werken.⁴ De advocaat van schuldenaar had daarvoor een concreet en haalbaar plan aan het hof moeten voorleggen en als dat niet mogelijk was, had hij het appel moeten intrekken. Nu bepleitte hij een volstrekt kansloze zaak.

WAAROM DAN TOCH?

Voor sanieten ligt het voor de hand om tegen een negatieve rechterlijke beslissing in hun schuldsaneringsregeling een rechtsmiddel aan te wenden; zij hebben immers weinig of niets te verliezen en de kosten zijn in het algemeen relatief gering: een beperkte eigen bijdrage en geen griffierecht.⁵ Een appelprocedure kan echter alleen door een advocaat aanhangig worden gemaakt en dat zal nagenoeg altijd gebeuren op toevoegingsbasis omdat sanieten nu eenmaal niet behoren tot de meest kapitaalcrachtige bevolkingsgroep. Vanwege de uiterst korte appeltermijn – niet meer dan acht dagen – zullen de mogelijkheden van een advocaat om met een schuldenaar te overleggen over de haalbaarheid van een hoger beroep niet altijd even ruim zijn. Wel is het zo dat er na indiening van het appelschrift meestal een periode

van minstens vier tot zes weken verloopt voordat de mondelinge behandeling van het hoger beroep plaatsvindt. In die periode is er nog alle gelegenheid om nader op de zaak in te gaan: wat is er in eerste aanleg misgegaan en waarom; valt er nog iets te ‘repareren’ en wat is daarvoor nodig? Als in die fase de conclusie moet zijn dat het appel niet haalbaar is, kan de zaak worden ingetrokken, althans wanneer de door de advocaat afgelegde eed serieus wordt genomen.

Hoe komt het dan dat er toch zoveel volstrekt kansloze zaken door dehoven behandeld moeten worden, waarna ze vaak ook nog aan de Hoge Raad worden voorgelegd, die ze dan zonder inhoudelijke behandeling afdoet op basis van artikel 80a of artikel 81 Wet op de rechterlijke organisatie (RO)? Uit wat ik bij het hof langs heb zien komen, maar ook uit datgene wat nu aan jurisprudentie te lezen valt, leid ik als de belangrijkste reden af dat veel advocaten – de ‘goeien’ uiteraard niet te na gesproken – de moeilijkheidsgraad van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) ernstig onderschatten met een groot gebrek aan kennis van de materie tot gevolg. Vaak zijn sanieten daarvan het ‘slachtoffer’. Immers, afwijzing van een verzoek om toelating tot de schuldsaneringsregeling betekent voor schuldenaren dat zij nog langer blijven verkeren in een uitzichtloze financiële positie. De consequenties van een tussentijdse beëindiging op grond van artikel 350 lid 3 sub c tot en met g Fw (een zogenoemde ‘foute’ reden), of een reguliere beëindiging zonder schone lei (art. 358 lid 2

Fw) zijn voor een schuldenaar nog veel ernstiger. Niet alleen zijn alle onbetaald gebleven schulden weer invorderbaar, maar ook moet tien jaar worden gewacht voordat toegang tot de schuldsaneringsregeling opnieuw mogelijk is.

Mogelijk speelt ook een rol dat als gevolg van de onophoudelijke bezuinigingen een toevoeging in een schuldsaneringszaak in verhouding tot de te investeren tijd en kosten steeds minder op gaat leveren. Voor een advocaat wordt het dan steeds moeilijker om tijd en energie te steken in het zoeken naar mogelijkheden om de zaak voor zijn cliënt ten goede te keren, terwijl dat vaak wel mogelijk is.

KEURMERK

Is er een oplossing voor dit probleem? Mij lijkt van wel. Zoals op andere terreinen kan door de Raad voor Rechtsbijstand voor afgifte van een toevoeging voor een schuldsaneringsprocedure een minimumaantal PE-punten op het terrein van het insolventierecht of de schuldhulpverlening als voorwaarde worden gesteld: een soort keurmerk. Daardoor zal het kennisniveau bij de advocatuur in rap tempo drastisch verbeteren, waarmee veel schuldenaren geholpen zullen zijn. Bijkomend voordeel: een aanzienlijke besparing van mankracht en kosten bij de rechterlijke macht en bewindvoerderskantoren. ■

Theo Pouw is docent handels- en ondernemingsrecht aan Maastricht University

NOTEN

- 1 Hof 's-Hertogenbosch, 1 december 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:5031.
- 2 Hof 's-Hertogenbosch, 15 oktober 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:4277.
- 3 Hof Arnhem-Leeuwarden, 21 augustus 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:6549.
- 4 Hof 's-Gravenhage, 7 juli 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:3423.
- 5 HR 8 juli 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ3883 en HR 11 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BU4020.

Professional en vacature prikbord

MR. HANNEKE SLAGER

Cordemeyer & Slager / Advocaten, LawyersforIT
J.Slager@cslaw.nl
www.cslaw.nl
Haarlem | 06 - 53 17 16 72

Sinds de oprichting van ons kantoor in 1985, bedienen wij de IT sector. Een sector die met steeds weer nieuwe producten en diensten traditionele business modellen op hun kop zet. En ja, waar ook nog steeds wel eens wat mis gaat. Wij hebben als geen ander onze wortels in dit dynamische marktsegment.

Wij zetten onze 31 jaar ervaring graag in.

LawyersforIT
Cordemeyer & Slager / Advocaten

HANS VOORHOEVE

EQURIUS
voorhoeve@equrius.com
www.equrius.com
Den Haag | 06 - 14 52 56 52

EQURIUS is gespecialiseerd in executive search van ervaren professionals. De advocatuur is voor ons het belangrijkste marktsegment. Sinds onze start in 2005 bemiddelden wij vele ervaren advocaten.

Momenteel werven wij:

- Advocaat ondernemingsrecht
- Advocaat financiering en zekerheden
- Advocaat corporate M&A
- Advocaat kostenmaat, personen- en familierecht, of een ander rechtsgebied
- Advocaat arbeidsrecht met praktijk, partner positie of partner perspectief

IJSBRAND OUDSHOORN

Urios
info@urios.nl
www.urios.nl
Alkmaar | 072 - 512 22 05

Na jaren van papieren dossiers en uitgeprinte stukken is de advocatuur nu volop bezig met een digitaliseringsslag, waarvan het toekomstige digitaal procederen ook onderdeel is.

In voorbereiding hierop werkt ook Urios aan een koppeling met de Raad voor de Rechtspraak, waarbij gebruiksgemak, net als functionaliteit, niet uit het oog verloren zullen raken.

MR. PAULINE KUIPERS

Bird & Bird
pauline.kuipers@twobirds.com
www.werkenbijbirdenbird.nl
Den Haag | 070 - 353 88 00

Het Mededingingsrecht team is op zoek naar een enthousiaste nieuwe collega, die bij voorkeur affiniteit heeft met de geregeerde markten.

Als advocaat-medewerker werk je samen met collega's op het gebied van sectorregulering, bestuursrecht, procesrecht, privacy- en consumentenrecht. Kom jij het team versterken?

Kijk voor het volledige profiel op onze website.

Bird & Bird

GIEBELS & TROMP ADVOCATEN

info@gtadvocaten.nl
www.gtadvocaten.nl
Nijmegen | 024 - 348 86 00

Giebels & Tromp Advocaten is gespecialiseerd in personen- en familierecht, jeugdrecht, strafrecht en de Wet BOPZ. Wij willen ons team van drie advocaten versterken met een collega die bij voorkeur ook op een ander rechtsgebied werkzaam is en enkele jaren ervaring heeft in de advocatuur.

Voor ons is ieder mens uniek, dus ook iedere zaak. Wij leveren kwalitatief goed werk en hechten aan een informele sfeer. Van onze nieuwe collega verwachten wij een persoonlijke en gemotiveerde aanpak.

MARJOLIJN WIBBELINK

Meijer Consulting Group
marjolijn@meijercg.nl
www.meijerconsultinggroup.nl
Utrecht | 030 - 236 94 85

Ik werk nu ruim twintig jaar met advocaten. Voor mij is de uitdaging altijd geweest om aandacht te vragen voor de mensgerelateerde kant van het vak. Inmiddels ben ik gespecialiseerd in begeleiding van maatschappen/besturen en teams.

Als partner van MCG heb ik diverse rollen niet alleen gedragkundige en DISC-expert, maar ook (organisatie)adviseur, executive coach, trainer en docent. Mijn aanpak is praktisch en resultaatgericht. Altijd gekoppeld aan strategie en doelen.

JEANET VAN DEN ENGH

Vitaliteitscentrum Zuid
Info@vczuid.nl
vczuid.nl
010 - 501 11 06

Werk je (te) hard en wil je je lichamelijke- en geestelijke vitaliteit verhogen? Kies dan voor VP3: een stofwisselingstherapie uit Zwitserland om je stofwisseling te resetten en succesvol af te vallen.

Bovendien heeft deze therapie een positieve werking op medische klachten, zoals hoge bloeddruk, hoog cholesterol, vermoeidheid en maag/darmklachten.

vitaliteitscentrum zuid

Civiele cassatie, procesbegeleiding of prejudiciële vraag bij de Hoge Raad?

Alt Kam Boer advocaten

Zie onze website www.altkamboer.com voor een track record over de afgelopen 15 jaar.
Vaste prijsafspraken mogelijk. Ook op basis van een toevoeging.

Info: mr H.J.W. Alt

PB 82228, 2508 EE Den Haag | T: 070 - 358 94 79 | F: 070 358 51 97 | E: alt@altkamboer.com

Skippi Sneltransport betrouwbaar in spoedleveringen

0800-389 58 54 www.skippi.nl

VU LAW
ACADEMY

Met onze leergangen kunt u in 2017 volop specialiseren of de diepte ingaan!

- Leergang Arbeidsrecht **Nu met drie werkgroepen juridische casuïstiek**
- Leergang Aanbestedingsrecht voor inkopers
- Leergang Aanbestedingsrecht voor juristen
- Leergang Grondslagen vennootschaps- en ondernemingsrecht
- Leergang Intellectuele eigendom **NIEUW**
- Leergang M&A, law, finance, skills
- Leergang Strafrechtelijk bewijsrecht vanuit verdedigingsperspectief
(gelijkgesteld met de profileringscursus van de Stichting Strafrechtpraktijk)
- Leergang Tax Compliance **NIEUW**
- Leergang Verbintenissenrecht

Meer informatie en inschrijven: www.vula.nl

VU
VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

IS VERDER KIJKEN

Juridische kwesties
die zijn weggezaakt

De proceskostenveroordeling in IE-zaken

DOOR / CASPAR JANSSENS

Artikel 1019h Rv verplicht tot een ruime proceskostenveroordeling van de verliezende partij in IE-zaken. Maar hoe komt de in het gelijk gestelde partij aan deze vergoeding?

Bijna tien jaar geleden trad artikel 1019h Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) in werking. Dit artikel werd in het Rv ingevoegd ter implementatie van artikel 14 van Richtlijn 2004/48/EG betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten (ook wel: de 'Handhavingsrichtlijn'). Deze richtlijn beoogt een adequate en geharmoniseerde bescherming te bieden voor de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten. Sindsdien kunnen in IE-zaken desgevorderd de redelijke en evenredige gerechtskosten en andere kosten die de in het gelijk gestelde partij heeft gemaakt voor vergoeding in aanmerking komen, tenzij de billijkheid zich daartegen verzet. Veroordeling van de wederpartij ex artikel 1019h Rv dient expliciet in de dagvaarding of bij antwoord te worden gevorderd. Is dat gebeurd, dan kunnen in beginsel niet alleen deurwaarderskosten, griffierechten en de daadwerkelijke advocaatkosten worden toegewezen, maar bijvoorbeeld ook de kosten van deskundigen of gemachtigden op het gebied van octrooi-, merken- en modellenrecht. Zelfs reis- en verblijfkosten van advocaten en de kosten van een bedrijfsrecherchebureau dat werd ingeschakeld om een inbreukmaker te achterhalen, zijn door de rechter toegewezen. Voorwaarde voor toewijzing is dat de kosten redelijk en evenredig dienen te zijn. In de praktijk lijken de grenzen voor toewijzing van de volledige proceskosten grote

overeenkomsten te vertonen met de dubbele-redelijkheidstoets van artikel 6:96 lid 2 BW. De mate van inbreuk is niet relevant bij de bepaling van de hoogte van de toe te wijzen proceskosten, maar in voorkomend geval kan toewijzing van de volledige kosten in strijd met de billijkheid zijn.

Bij de parlementaire behandeling van artikel 1019h Rv is opgemerkt dat het artikel verplicht tot een ruime proceskostenveroordeling van de verliezende partij. De rechtspraak paste artikel 1019h Rv aanvankelijk strikt toe en veroordeelde de verliezende partij soms tot betaling van enorme proceskosten. Na kritiek op die handelwijze lijkt de rechtspraak op haar schreden terug te keren en zijn indicatietarieven voor rechtbanken, hoven en Hoge Raad opgesteld. Deze indicatietarieven zijn bedoeld om de redelijkheid van de gevorderde proceskosten in IE-zaken te beoordelen. Ook geven ze procespartijen een handvat om het proceskostenrisico in te schatten. Zeer recent heeft het Hof van Justitie op prejudiciële vragen geantwoord dat een systeem van forfaitaire tarieven voor vergoeding van de kosten voor de bijstand van een advocaat niet in strijd is met artikel 14 Handhavingsrichtlijn, mits die tarieven 'waarborgen dat de kosten die de verliezende partij moet dragen, redelijk zijn, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan'. Forfaitaire tarieven dienen echter een significant en passend deel van de redelijke kosten te omvatten (HvJ EU 28 juli 2016,

C-57/15, ECLI:EU:C:2016:611).

De indicatietarieven zien alleen op de werkzaamheden van de advocaat, inclusief de eventuele buitengerechtelijke advocaatkosten. Kosten van deskundigen, verschotten, griffierechten en btw vallen dus buiten de indicatietarieven. Zoals de term al aangeeft, kan van de indicatietarieven worden afgeweken indien de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn en die hogere kosten redelijk zijn. Indien een vordering tot betaling van een hoger bedrag dan de indicatietarieven wordt betwist, worden hoge eisen gesteld aan de onderbouwing van die kosten. Doorgaans dient de proceskostenopgave tegelijkertijd met de laatste producties te worden overgelegd. Tot 24 uur voor de zitting kan het kostenoverzicht nog worden aangevuld met kosten die sinds de laatste opgave zijn opgekomen. De opgave dient inzicht te geven in het uurtarief van de betrokken medewerkers en een overzicht te bevatten welke tijd door wie waaraan is besteed. Ook eventuele verschotten dienen te worden gespecificeerd. In de praktijk maken partijen echter vaak afspraken over de hoogte van de proceskosten. De rechter volgt partijen doorgaans in die afspraak, zodat dit een goede garantie lijkt om echt zekerheid over de proceskosten te verkrijgen. Ook hier geldt dus: een regeling in der minne verdient vaak de voorkeur boven een proces.

Caspar Janssens is cassatieadvocaat bij Kneppelhout & Korthals Advocaten N.V. in Rotterdam.

ADVOCAAT CENTRAAL

SOFTWARE VOOR DE ADVOCATUUR

“ AdvocaatCentraal biedt bijzonder veel mogelijkheden en is toch eenvoudig in gebruik ”

mr. Eric Osinga
Osinga Advocatuur

Tel. (035) 543 55 66

www.advocaatcentraal.nl

MCG

MCG laat topprofessionals in gezondheidszorg, advocatuur, overheden, onderwijs en bedrijfsleven nog beter functioneren. We geven advies, coachen, trainen en verzorgen assessments. Op het hoogste niveau - op onze eigen wijze. Samen zorgen we dat uw organisatie betere prestaties levert.

www.meijerconsultinggroup.nl

HELDERECHT

Helderecht Advocaten is een modern en jong advocatenkantoor met ambitie. Onze visie: het voortdurend aanbieden van relevante diensten en producten en het zoeken naar slimme oplossingen om onze klanten te ontzorgen. Waarbij het belang van de klant altijd centraal staat.

In verband met groei zijn we voor onze vestiging in Apeldoorn op zoek naar een:

ADVOCAAT MEDEWERKER ALGEMEEN CIVIEL EN ONDERNEMINGSRECHT (M/V)

Wij bieden een uitdagende en gevarieerde commerciële (proces)praktijk. Professionaliteit staat hoog in het vaandel, maar wel door informeel en persoonlijk contact.

Advocaten met een eigen praktijk zijn ook welkom om zich bij ons aan te sluiten.

Stuur je sollicitatie naar rolien.scheper@helderecht.nl
Kijk voor meer informatie op www.helderecht.nl

SOFTWARE FOR LAWYERS AND LEGAL DEPARTMENTS

Profiteer van onze cloud oplossing. Al uw apparaten verbonden en gesynchroniseerd.

Discover the possibilities of CICERO LawPack

www.cicerosoftware.com
sales@cicerosoftware.com

CICERO
LawPack[®]

VERHOORBIJSTAND

NIEUW ONDERZOEK VERHOORDUUR NOODZAKELIJK

De uitkomsten van het onderzoek door onderzoeksbureau Significant in opdracht van het ministerie van Veiligheid en Justitie naar de gemiddelde verhoorduur in de piketfase zijn niet representatief. Dit wordt gestaafd door een review door onderzoeksbureau APE in opdracht van de NOvA. De NOvA benadrukt dat extra onderzoek onvermijdelijk is voor een betrouwbaar beeld van de gemiddelde verhoorduur en de redelijkheid van de vergoeding van rechtsbijstand die daar tegenover staat.

Het afgelopen jaar heeft de NOvA in overleggen met het ministerie steeds benadrukt dat de standaardvergoeding van 150 euro (voor zware zaken 300 euro) niet toereikend is. Onderzoek zou duidelijkheid moeten verschaffen of deze vergoeding adequaat is, maar de onderzoeksmethode laat te wensen over. De onderzoeksresultaten, die de minister op 1 september aan de Tweede Kamer heeft gestuurd, zijn gebaseerd op het systeem Basisvoorziening Handhaving (BVH). Al in 2010 heeft politiebond ACP een zwartboek opgesteld dat BVH kwalificeert als 'van zeer lage kwaliteit' en 'slecht onderhouden'. De APE-review bevestigt dat aan de BHV-gegevens ten onrechte grote waarde is toegekend. Tegelijk is niet of nauwelijks geput uit Summ-IT, sinds 2012 het nieuwe registratiesysteem voor de politie. Bovendien is de gehouden steekproef beperkt tot voornamelijk de regio

Oost-Nederland, terwijl de NOvA altijd heeft aangedrongen op een landelijke steekproef.

TIJDELIJKE VOORZIENING

In dit licht zijn de uitkomsten van het Significant-onderzoek onbetrouwbaar te noemen. Wat de NOvA betreft, kunnen hieraan dan ook geen conclusies worden verbonden, zeker geen 'rechtvaardiging' van de door de advocatuur bekritiseerde vergoedingsregeling. Om alsnog een betrouwbaar beeld te verkrijgen van de gemiddelde verhoorduur en de redelijkheid van de vergoeding daarvoor, is nieuw en gedegen onderzoek noodzakelijk. Verder is een tijdelijke voorziening noodzakelijk om de schade te beperken. Zolang geen betrouwbare onderzoeksresultaten voorhanden zijn, is het wat de NOvA betreft wenselijk over te stappen naar een vergoeding op basis van daadwerkelijk bestede tijd.

INGRIJPENDE GEVOLGEN

Ondanks de onvrede van de advocatuur met de vergoedingsregeling schrijft de minister dat 'slechts een beperkt aantal advocaten zich heeft laten uitschrijven van de piketlijst' en 'acties tot een kleine schaal beperkt zijn gebleven'. Hiermee wordt miskend welke ingrijpende gevolgen de invoering van verhoorbijstand heeft voor de dagelijkse praktijk van advocaten, zeker onder de huidige voorwaarden. De nadelige effecten daarvan openbaren zich wellicht niet binnen enkele maanden, maar zullen op de lange termijn bijzonder schadelijk blijken.

NOVAGENDA

Evenement: Innovatieplatform 4

Thema: Togomores 2.0: innovatie en gedragsregels, (hoe) gaat dat samen? Welke gedragsregels belemmeren innovatie binnen de advocatuur en ziet u het liefst geschrappt of aangepast? Discussieer mee met de commissie Gedragsregels 2017

Datum: 13 oktober 2016

Locatie: Kunsthal, Rotterdam

Informatie: www.advocatenorde.nl/innovatie

Evenement: Gerbrandydebat

Thema: Hoofdspreker Metin Feyzioğlu, president van de Unie van Turkse Balies, gaat in op de uitdagingen van de advocatuur in de (Turkse) rechtsstaat. Aansluitend volgen twee debatten tussen politici en advocaten over terrorisme en de vluchtelingencrisis

Datum: 16 november 2016

(inloop vanaf 17.30 uur)

Locatie: Sociëteit De Witte, Den Haag

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse orde van advocaten

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse orde van advocaten. De NOvA verzorgt de rubrieken Van de NOvA, Geschillencommissie, Tuchtrect, Transfers en de column Ten slotte van de landelijk deken.

Samenstelling algemene raad

Nederlandse orde van advocaten

- Bart van Tongeren (algemeen deken)
- Bert Fibbe (waarnemend deken)
- Bernard de Leest
- Ruben Alderse Baas
- Leonard Böhmer
- Aai Schaberg

Bureau van de NOvA

Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Bezoekadres

Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 – 335 35 35
Fax 070 – 335 35 31
E-mail info@advocatenorde.nl
Kvk-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk

helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070-335 35 54

Twitter

@Advocatenorde

LinkedIn

Nederlandse orde van advocaten

Facebook

Nederlandse orde van advocaten

Instagram

@Advocatenorde

Periscope

@Advocatenorde

TOEZICHT

‘ONZORGVULDIGHEDEN’ IN UITWERKING EUROPESE ANTI-WITWASRICHTLIJN

De algemene raad van de NOvA heeft forse kritiek op het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), bedoeld om de vierde Europese anti-witwasrichtlijn te implementeren. Zo houdt het wetsvoorstel geen rekening met de inrichting van het toezicht op advocaten zoals vastgelegd in de Advocatenwet.

Het wetsvoorstel regelt onder meer dat de ministers van Financiën en Veiligheid en Justitie invloed kunnen uitoefenen op de wijze waarop toezicht op advocaten wordt uitgeoefend. In een brief van 26 augustus uit de algemene raad hierop stevige kritiek. ‘Nog vers in het geheugen ligt de moeizame discussie over het toezichtmodel. De verbazing is dan ook groot dat zonder voorafgaand overleg met de NOvA een wijziging wordt voorgesteld die daarop een principiële inbreuk maakt.’

Andere pijnpunten zijn dat de Wwft-verplichtingen niet van toepassing zijn op advocaten in loondienst, de verhouding van de geheimhou-

dingsplicht van advocaten tot de meldingsplichten in artikel 16 Wwft, alsmede de verzware van de administratieve lasten.

De algemene raad hoopt dat er sprake is van ‘onzorgvuldigheden in het proces van de voorbereiding’. ‘We zijn onthutst over het ogenschijnlijk gemak waarmee een zware principiële discussie over de onafhankelijkheid van de advocaten terzijde is geschoven. Wij vragen dan ook uw indringende aandacht om onze zorgen op dit punt weg te nemen.’

Naast de algemene raad hebben ook de elf lokale dekens, belast met het toezicht op de naleving van de Wwft, zich uitermate kritisch uitgelaten over

de voorgestelde inrichting van het toezicht en de ministeriële invloed daarop.

 De brief van de algemene raad, evenals het advies van de adviescommissie strafrecht en de reactie van dekens, vindt u in de juridische databank op advocatenorde.nl/wetgevingsadviezen (zoek op ‘witwasrichtlijn’).

KEI

START PRE-PILOT KEI

In de arrondissementen Gelderland en Midden-Nederland is de pre-pilot voor KEI (digitaal procederen) van start gegaan.

In samenwerking met de Rechtspraak en Spir-it, de automatiseringsorganisatie van de Rechtspraak, gaat een beperkt aantal advocaten zowel echte als gefingeerde zaken geheel via het nieuwe webportaal Mijn Rechtspraak afhandelen. De advocaten zullen hierbij letten op onder meer snelheid, toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van het webportaal.

De uitkomsten van deze pre-pilot worden meegewogen in de beslissing om landelijk te gaan testen met digitaal procederen. Beide lokale ordes én de NOvA volgen de uitkomsten van de pre-pilot op de voet en staan in direct contact met enkele van de deelnemende kantoren.

 Kijk voor meer informatie op advocatenorde.nl/kei.

RECHTSSTATELIJKHEID

VERKIEZINGSPROGRAMMA’S LANGS DE RECHTSSTATELIJKE MEETLAT

In de aanloop naar de landelijke verkiezingen op 15 maart 2017 gaat een NOvA-commissie de verkiezingsprogramma’s van alle politieke partijen en groepen, die momenteel in de Tweede Kamer zijn vertegenwoordigd, doorlichten op rechtsstatelijkheid.

De commissie ‘Rechtsstatelijkheid in verkiezingsprogramma’s 2017’ bestaat uit de volgende leden:

- Prof. mr. drs. Wouter Veraart, hoogleraar Encyclopedie der Rechtswetenschap en Rechtsfilosofie, Vrije Universiteit Amsterdam (voorzitter).
- Mw. prof. mr. Lokke Moerel, hoogleraar Global ICT Law, Tilburg University.
- Prof. mr. Peter Rodrigues, hoogleraar Immigratierecht, Universiteit van Leiden.

- Mw. prof. mr. J.E.J. Corien Prins, hoogleraar Recht en informatisering, Tilburg University.
- Prof. dr. Marc de Wilde, hoogleraar Algemene rechtsleer, Universiteit van Amsterdam.
- Dr. mr. Camilo Schutte, advocaat bij Schutte, Schlupe & Heide-Jørgensen, Amsterdam.

De doorlichtingscommissie zal haar rapport naar verwachting eind februari 2017 presenteren in Nieuwspoor Den Haag.

STRAFRECHT

RECHTERLIJKE TOETS
'LEVENSLANG' ONGEWIS

Het pleidooi van onder meer de NOvA om een onafhankelijke rechter te laten beslissen over het vervroegd vrijlaten van levenslang gestraften, kon op 8 september op een kleine meerderheid in de Tweede Kamer rekenen. Toch lijkt staatssecretaris Dijkhoff vooralsnog vast te houden aan zijn eigen plan om die toets zelf uit te voeren omdat 'een wetwijziging om een rechterlijke toets in te voeren te lang duurt'.

Na kritiek op het Nederlandse beleid door onder meer het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de Hoge Raad, introduceert de staatssecretaris voor levenslanggestraften na 25 jaar een tussentijds toetsingsmoment.

De NOvA blijft van mening dat het aan de rechter is om de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf te toetsen. Ook moet duidelijk zijn aan welke de criteria wordt getoetst en wat hiervan de consequenties zijn. Dit

standpunt wordt onderschreven door onder meer de PvdA, D66 en SP die vinden dat het voorstel van Dijkhoff nog niet aan de Europese normen voor mensenrechten voldoet. De uitkomst van dit debat blijft vooralsnog ongewis. De staatssecretaris gaat door met zijn eigen plannen en zal daarnaast op verzoek van de Kamer ook een wetsvoorstel voorbereiden. Onduidelijk is echter of de Kamer dit voorstel nog voor de verkiezingen zal kunnen behandelen.

DILEMMAPP

BENT U EEN
POLITICUS OF
EEN IDEALIST?

Of bent u toch een belangenbehartiger, winnaar, autonoom of misschien wel loyalist? Als u alle tien de dilemma's in de DilemmApp heeft beantwoord, staat uw persoonlijke profiel voor u klaar in de app. In welke categorie u valt, hangt af van de keuzes die u bij elk dilemma heeft gemaakt. Aan elke keuze is een bepaalde mate van persoonlijk, organisatie- en maatschappelijk belang gekoppeld. Nieuwsgierig? Kijk voor uw persoonlijke profiel en een uitgebreide toelichting in het menu van de DilemmApp bij 'Uw score/ persoonlijk profiel'.

👉 Ook de gratis DilemmApp downloaden? Kijk dan op advocatenorde.nl/DilemmApp.

advertentie

Snel en simpel tijdschrijven en declareren voor slechts € 21,- per maand

Vraag de gratis demo aan op www.urios.nl

Urios Standaard | Dossiers | Partijen | Toevoegingen | Insolventies | Tijdschrijven | Meertalig declareren en herinneren

Urios Plus | Agenda | Elektronisch factureren | Export naar boekhouding | Managementrapporten | Documenten | Outlook-koppeling

urios
eenvoud bespaart tijd

Kanaalkade 26-E | 1811 LP Alkmaar | tel 072 512 22 05 | info@urios.nl | www.urios.nl

Mijn cliënte wil inkeren. Wie helpt mij de feiten boven water te krijgen?

Goeie vraag.®

Meer weten over het antwoord op deze goeie vraag? Bel met onze forensische experts Mark Hoekstra op 088 676 94 33 of Peter Schimmel op 088 676 94 17.

(c) 2016 Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

 Grant Thornton
An instinct for growth

→ www.proefabonnement.boomjuridisch.nl

NÚ 2
MAANDEN
GRATIS!

RECHTSPRAAK UPDATES

**GESELECTEERDE EN GERUBRICEERDE
JURISPRUDENTIE PER RECHTSGEBIED**

- ✓ REDACTIES UIT WETENSCHAP
EN PRAKTIJK
- ✓ ANNOTATIES, COMMENTAREN EN
SNELLE ATTENDERING

Boomjuridisch

Oog voor vernieuwing

KEI

NIEUW CIVIEL PROCES- REGLEMENT BIJ DE HOVEN

Als onderdeel van KEI (modernisering van het procesrecht en digitalisering van de rechtspraak) is per 1 september een nieuw procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de hoven ingegaan.

Dit nieuwe reglement streeft ernaar om de doorlooptijden te verkorten, onder meer door een snellere mondelinge behandeling en een grotere regierol voor de rechter. Ook neemt het een voorschot op digitaal procederen vanaf 2017. U kunt het nieuwe procesreglement raadplegen op de website van de rechtspraak. Ga naar rechtspraak.nl, klik op 'voor advocaten en juristen' en scroll omlaag naar het kopje 'civiel recht'. Let op: dit procesreglement geldt niet voor andere rechtsgebieden dan civiel; hiervoor volgen later aparte procesreglementen.

 Kijk voor meer informatie op advocatenorde.nl/kei.

BENOEMINGEN

Mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk
Lid Commissie
Disciplinaire Rechtspraak

Per: 1 oktober 2016

VACATURES

De NOvA telt achttien adviescommissies wetgeving die de algemene raad adviseren over wetsvoorstellen die ter consultatie aan de NOvA worden voorgelegd.

De algemene raad zoekt momenteel advocaten voor de

adviescommissie strafrecht

adviescommissie vreemdelingenrecht

Vindt u het leuk om naast uw werkzaamheden als advocaat een bijdrage te leveren aan versterking van wetgevingskwaliteit en beleidsmatige en politieke ontwikkelingen van dichtbij te volgen, dan wordt

u van harte uitgenodigd uw interesse kenbaar te maken. Gemiddeld vindt eens per kwartaal een vergadering plaats en verloopt verder contact zo veel mogelijk via e-mail. Een keer per jaar wordt de vergadering afgesloten met een informeel diner. De werkwijze van de commissie wordt vastgesteld in overleg met de algemene raad. Ondersteuning vindt zo veel mogelijk plaats door het bureau van de NOvA. Er staat geen vergoeding tegenover behalve vergoeding van de reiskosten.

Voor meer informatie over de adviescommissie strafrecht kunt u contact opnemen met Esther van den Bosch (070-335 35 65, e.vandenbosch@advocatenorde.nl). Voor meer informatie over de adviescommissie vreemdelingenrecht kunt u contact opnemen met Lucas Korsten (070-335 35 27, l.korsten@advocatenorde.nl). Uw interesse kunt u uiterlijk 28 oktober 2016 kenbaar maken via secretariaat@advocatenorde.nl onder vermelding van 'sollicitatie adviescommissie' en de vermelding om welke adviescommissie het gaat.

advertentie

BouwConsilium

Expertise • Advies • Taxaties

www.bouwconsilium.nl
info@bouwconsilium.nl

Ondersteuning inzake VASTGOED GESCHILLEN

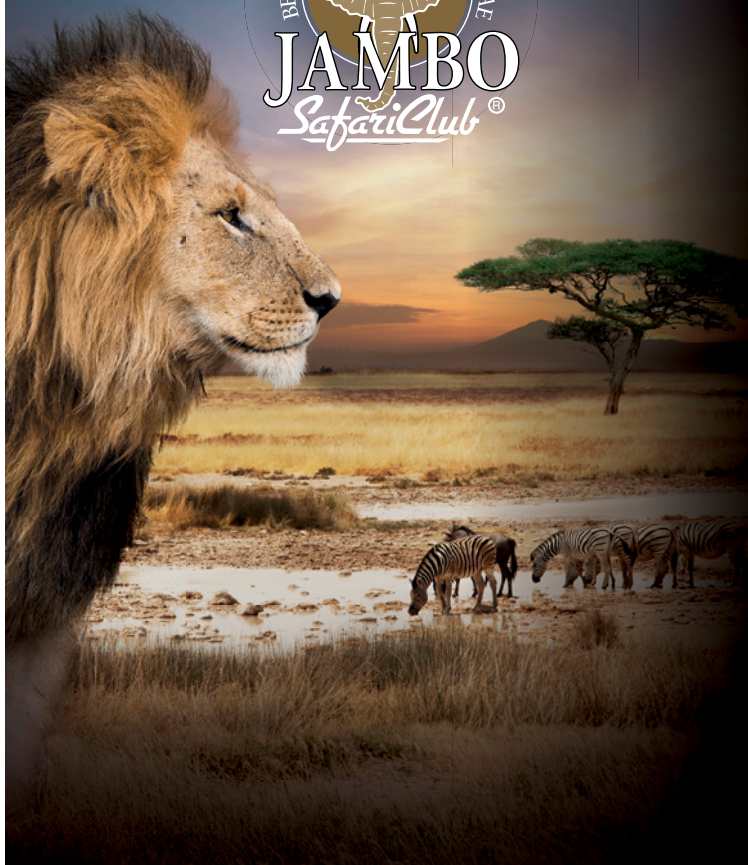
BouwConsilium ondersteunt u inzake bouw/vastgoedgeschillen door het uitvoeren van inspecties, het opstellen van Rapportages of het uitbrengen van een Deskundigenbericht.

Door onze jarenlange ervaring en grondige kennis van de vastgoedsector stellen we heldere en goed onderbouwde rapportages op, waarmee uw zaak wordt versterkt.

Expertise inzake Nieuwbouw, Verbouw en Bestaand Vastgoed, normkennis van constructies tot en met de afwerkingen.

BouwConsilium verleent diensten aan: rechtbanken, verzekeraars, advocaten, bedrijven en instellingen. Werkgebied – geheel Nederland

Neem vrijblijvend contact op met Ing. E.V. (Edwin) Hulleman via mail of 06 – 22 19 66 54

SAFARI IN AFRIKA?

Ruim 100 inspiratiereizen vindt u op jambo.nl en in onze brochure of bel met onze Afrika specialisten op 020-2012740 voor een reis op maat. De mogelijkheden zijn eindeloos, privé reizen geheel conform uw wensen!

Tanzania • Kenia • Madagaskar • Seychellen
Mauritius • Zuid-Afrika • Oeganda • Zimbabwe
Namibië • Mozambique • Zambia • Botswana

BOLSJOJ
REIZEN

AL 30 JAAR DÈ SPECIALIST

RUSLAND

BALTISCHE LANDEN

MONGOLIË

CHINA

GEORGIË

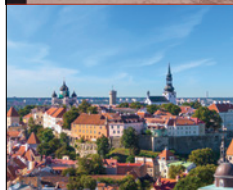
ARMENIË

FINLAND

VRAAG NU DE GRATIS BROCHURE AAN!

INDIVIDUELE- EN GROEPSREIZEN • MAATWERK
CITYTRIPS • RIVIERCRUISES • FLY & DRIVES
TRANS SIBIRIË EXPRESS EN ANDERE TREINREIZEN

020 - 2012777 | INFO@BOLSJOJ.NL | WWW.BOLSJOJ.NL

ADVIESCOMMISSIE PENSIOENRECHT

‘GROOT VERSCHIL IN KWALITEIT VAN WETSVOORSTELLEN’

De NOvA telt achttien adviescommissies wetgeving, die gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over wetsvoorstellen. Eén daarvan is de adviescommissie pensioenrecht. Vier vragen aan de voorzitter: Irene Vermeeren-Keijzers van Jones Day.

Wat hebben de commissieleden met elkaar gemeen?

‘Wij zijn allemaal gespecialiseerd in pensioenrecht en hebben ruime (proces)ervaring. Sommigen van ons werken voor een gespecialiseerd nichekantoor, anderen voor een groot internationaal kantoor. Alle leden zijn regelmatig te gast als spreker op seminars of als docent, enkelen zijn ook rechter-plaatsvervanger. Wat we met elkaar gemeen hebben, is een grote interesse in pensioenontwikkelingen. Daarbij streven wij naar goede wetgeving en adviseren vanuit het belang van het recht. Wij constateren een groot verschil in kwaliteit van wetsvoorstellen en hopen dat onze adviezen daar in positieve zin aan kunnen bijdragen.’

Welk wetgevingstraject staat u het meest bij en waarom?

‘De wijziging van artikel 27 van de Wet op de ondernemingsraden, waardoor het instemmingsrecht op pensioenen voor de or is vergroot. Er was al jaren discussie over de interpretatie en reikwijdte van artikel 27 lid 1 sub a WOR (oud). Naar aanleiding van de zogenoemde ‘Shell-kwestie’, waarbij Shell een nieuwe pensioenregeling introduceerde zonder instemming van de or of vakbonden, werd dit artikel in 2014 via een amendement van Kamerlid Pieter Omtzigt gewijzigd. Helaas was die wijziging iets te kort door de bocht, wat weer tot discussie leidde. Dat was aanleiding voor een lijvig SER-advies en een nieuw wetsvoorstel van staatssecretaris Klijnsma. Na een intensieve internetconsultatie en discussie in de Tweede Kamer, is de WOR per 1 oktober jl. opnieuw gewijzigd. Een hele voortuitgang! Ons advies is op de meeste

punten opgevolgd. Uiteindelijk zal de rechter finale invulling moeten geven aan enkele onderdelen die nog steeds voor discussie openstaan. Het is dus nu aan ons advocaten om daar verder richting aan te geven.’

Met welk advies heeft uw commissie echt het verschil kunnen maken?

‘Dat was toch wel ons advies over de Wet algemeen pensioenfonds. Dat heeft breed de aandacht getrokken, ook in de vakpers, is actief opgepakt in de Eerste Kamer en heeft geleid tot vragen aan de staatssecretaris. Niet alle door ons gesignaleerde knelpunten zijn opgelost, maar wij verwachten dat via reparatiewetgeving ook de nog openstaande punten worden opgelost.’

Wat staat de komende tijd bovenaan in uw agenda?

‘We staan aan de vooravond van een herziening van ons pensioenstelsel. Daar hoort uiteraard ook nieuwe wetgeving bij. Dit heeft onze primaire aandacht. Andere onderwerpen zijn onder andere de verplichtstelling, het dga-pensioen en de herziening van de IORP-richtlijn. Daarnaast staat een gesprek met het ministerie van SZW, de staatssecretaris en wetgevingsjuristen in het bijzonder, hoog op onze agenda. Wij hopen van harte dat dit wederzijds is.’

SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE PENSIOENRECHT

Irene Vermeeren-Keijzers, Jones Day (voorzitter)
Onno Blom, Onno F. Blom Advocaten
Teun Huijg, Stibbe
Ruud Derksen, KienhuisHoving
Maarten Minnaard, Houthoff

Wijnanda Rutten, Clifford Chance
Roel Veugelers, Veugelers Advocatuur
Willem Wille, Wille Advocatuur

OVERZICHT ADVIESCOMMISSIES

Kijk voor een overzicht van alle adviescommissies op advocatenorde.nl > Advocaten > Persoonsgegevens > Adres- en ledenlijst > Adviescommissies wetgeving.

WETGEVINGSADVIES**WETSVOORSTEL BESTUUR EN TOEZICHT RECHTSPERSONEN**

Adviescommissie: Gecombineerde commissie vennootschapsrecht (NOvA/KNB)

Datum advies: 31 augustus 2016

Strekking: De commissie constateert tot haar tevredenheid dat een aantal punten van het GCV-advies uit de consultatiefase (2014) in het wetsvoorstel zijn verwerkt en doet enkele aanvullende aanbevelingen. In het algemeen acht de GCV het nuttig dat de algemene bepalingen over aansprakelijkheid van bestuurders (en commissarissen) die voor alle rechtspersonen gelden nu in het algemene gedeelte worden opgenomen. Ook ondersteunt de commissie dat het wetsvoorstel nu voorziet in de mogelijkheid voor het gebruik van een monistisch bestuursstelsel bij verenigingen en stichtingen.

JURIDISCHE DATABANK

Alle wetgevingsadviezen vindt u in de Juridische databank op advocatenorde.nl/wetgevingsadviezen.

TRANSFERS

WIE, WAT, WAAR?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

NAAR ANDER KANTOOR

Achenbach, mw. mr. D.H.L.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Amsterdam
Adank, mw. mr. W.M.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te New York
Agt, mr. W.M. van: DOCK Legal Experts te Rotterdam
Alkemade, mw. mr. A.L.M.: Houthoff Buruma te New York
Apperloo, mr. D.A.: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Amsterdam
Bautz, mr. R.J.T.: Jones Day te Amsterdam
Beelaerts van Blokland, mr. N.J.M.: Salomons Van der Valk Advocaten te 's-Gravenhage
Beenhakker, mr. F.: De Haan Advocaten & Notarissen te Groningen

Biesheuvel, mw. mr. H.: BLIX Advocaten te Amsterdam
Blaauw, mr. R.A.D.: DOCK Legal Experts te Rotterdam
Bodewes, mw. mr. K.W.M.: Shearwaters Advocatuur B.V. te Amsterdam
Boere, mr. D.W.: Justion Advocaten te Terneuzen
Bois, mw. mr. D.N. du: Hupkes c.s. advocaten te Amsterdam
Bol, mw. mr. K.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Bolluyt, mr. O.: Luns Van der Velden Advocaten te Almere
Bonger, mr. A.A.: BNP Paribas Fortis SA/NV, Netherlands Branch te Amsterdam
Bos, mr. E.C.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam
Bos, mr. J.J.P.: Simmons & Simmons

Brouwers, mw. mr. M.A.J.: Schelstraete Advocaten te Oosterwijk
Bruinsma, mr. R.A.: Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten te Amsterdam
Buyink, mw. mr. E.A.: Labor & Law te Amsterdam
Calis, mw. mr. L.E.: Berntsen Mulder Advocaten te Alphen aan den Rijn
Cammelbeeck, mr. S.J.: Onno F. Blom Advocaten te Nieuwegein
Chaouat, mw. mr. Z.S.: SRK Rechtsbijstand te Zoetermeer
Coorssen, mr. S.W.: 360 Advocaten te 's-Gravenhage
Clerck, mw. mr. J.A. de: Van Benthem & Keulen N.V. te Utrecht
Coehorst, mr. L.F.P.: Nexa Velo Advocaten te Utrecht
Crul, mr. F.D.: Boekel N.V. te Amsterdam

Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Amsterdam
Eijck, mw. mr. A. van: Advocatenkantoor Bezuidenhout te 's-Gravenhage
Eijssen, mr. P-H.C.: Bird & Bird LLP te 's-Gravenhage
Fortuyn, mr. J.R.: Jones Day te Amsterdam
Gelderman, mr. A.B.B.: KienhuisHoving advocaten en notarissen te Enschede
Gispen, mr. G.H.: Houthoff Buruma te Rotterdam
Graus, mw. mr. M.A.W.: Van Dijk c.s. Advocaten te Maastricht
Gubbels, mr. J.B.: Tijssen & Saes Advocaten en Belastingadviseurs te Roermond
Hampsink, mw. mr. B.A.M.: Cleerdin & Hamer te Amsterdam
Heidanus, mr. N.A.: Heidanus Arnoldus

Erfrecht te Eindhoven
Hoogeveen, mw. mr. E.M.: Osborne Clarke N.V. te Amsterdam
Hooijmans, mw. mr. F.M.: Wessel Tideman & Sassen Advocaten te 's-Gravenhage
Jacobse, mr. J.J.: Justion Advocaten te Middelburg
Jansen, mr. M.: Jones Day te Amsterdam
Jansen, mw. mr. N.M.: SAP Letselschade Advocaten te Amersfoort
Janssen, mr. M.: DijkmansBergJeths Advocaten te Eindhoven
Janssen-van Kesteren, mw. mr. W.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam
Jeulink, mw. mr. A.: Braak Advocaten B.V. te Groningen
Jongste, mw. mr. M.J.: Sterc arbeidsrecht advocaten te Amsterdam

'CLIËNT TERUGBRENGEN NAAR SITUATIE VAN VOOR ONGEVAL'

'Een groot kantoor in goede sfeer, fijne collega's, een geheel digitale werkomgeving en een korte reistijd,' noemt letselschadeadvocaat **Lidewij Calis** (38) als voordelen van haar nieuwe kantoor Berntsen Mulder Advocaten in Alphen aan den Rijn. Hiervoor werkte ze jarenlang bij DELB Advocaten in Den Haag. 'Mijn cliënten zijn vaak slachtoffers wier leven op de kop staat door een ongeval. Ik wil proberen de cliënt terug te brengen naar de situatie van voor het ongeval, zo goed als dat kan. Het doel is een minnelijke regeling, maar als het nodig is, ga ik een procedure niet uit de weg.'

Beerepoot, mw. mr. Y.S.: Jones Day te Amsterdam
Berkenbosch, mr. J.R.: Jones Day te Amsterdam
Berkhout, mr. G.C.: Lemstra Van der Korst N.V. te Amsterdam
Berrevoets, mr. M.H.: SNS Bank N.V. te Utrecht
Beurskens, mr. G.: Osborne Clarke N.V. te Amsterdam

LLP te Amsterdam
Bosma, mr. J.: Robers Advocaten te Hengelo
Bouman, mr. W.H.: Lauxtermann Advocaten te Amsterdam
Bouwman, mw. mr. M.: Cleerdin & Hamer te Amsterdam
Bremmer, mw. mr. L.L.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Amsterdam

Diekman, mr. H.J.J.: CCL Advocaten B.V. te Amsterdam
Dinter, mw. mr. B.M. van: VDT Advocaten te Tilburg
Dolmans, mr. J.E.S.: Van As Advocaten te Nieuwegein
Doorman, mr. A.: Freshfields Bruckhaus Deringer LLP te Amsterdam
Driedonks, mr. M.R.: Holland Van

Roosjen Advocaten te Groningen
Heijman, mw. mr. A.C.A.: COOPER-Legal B.V. te Amsterdam-Zuidoost
Heijnsbroek, mr. P.: Houthoff Buruma te Brussel
Hinnen, mr. J.G.: Groenendijk & Kloppenburg Advocaten te Leiden
Hokken, mw. mr. C.: Advocaten Familie- &

Josephus Jitta, mr. M.W.: ENSPIGT B.V. te Amsterdam
Jumelet, mr. A.: DOCK Legal Experts te Rotterdam
Kentie, mr. B.: Houthoff Buruma te Londen
Kerkhof, mr. S.E.L. van: Boskamp & Willems Advocaten te Eindhoven
Kerstholt, mr. H.A.: NautaDutilh te

"Mutsaerts: al 10 jaar de beste verzekeringspartner voor de advocatuur"

M-VERZEKERINGEN.NL

Dossier op orde

Jubileum
10 jaar
ADVOCATUUR

Tot 10 jaar geleden was er weinig concurrentie tussen aanbieders van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV). In 2007 brak Mutsaerts de markt open met M-Verzekeringen: kwalitatieve verzekeringen specifiek voor de advocatuur met ongekend scherpe tarieven.

Inmiddels zijn veel zelfstandige advocaten en partners van advocatenkantoren bij Mutsaerts verzekerd. We zijn uitgegroeid tot een toonaangevende speler in de markt en advocaten kiezen voor M-Verzekeringen in combinatie met het persoonlijke advies van Mutsaerts.

Ook uw dossier op orde met M? Kijk voor ons complete aanbod op www.m-verzekeringen.nl of neem contact met ons op.

MUTSAERTS.NL/ADVOCATUUR

Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • info@mutsaerts.nl

New York
Kippersluis, mr. P.P.M.
 van: Pels Rijcken &
 Droogleever Fortuijn
 N.V. te 's-Gravenhage
Knoppers, mw. mr. P.G.:
 SmeetsGijbels B.V. te
 Amsterdam
Kool, mr. Y.A.: Houthoff
 Buruma te Londen
Korff, mw. mr. E.M.T.:
 Aantjes Advocaten te
 's-Gravenhage
Krumpelman, mr. F.J.H.:
 DOCK Legal Experts te
 Rotterdam
Kuipers, mw. mr.
 C.E.A.J.: Osborne Clarke
 N.V. te Amsterdam
Lijkwan, mr. A.S.D.:
 ATvocatencoöperatie
 te Baarn
Loopik, mw. mr.
 M.J. van: De Brauw
 Blackstone Westbroek
 N.V. te Amsterdam
Loosbroek, mw.
 mr. E.C.H. van:
 Smit Advocaat &
 Belastingkundige te
 Rotterdam
Lucius, mw. mr. M.W.:
 DijkmansBergJeths
 Advocaten te Eindhoven
Mans, mw. mr. A.W.M.:
 Joosten & Verkoeijen
 Advocaten te Venlo
Maris, mw. mr. M.N.:
 Dammers Advocatuur &
 Mediation te Haarlem
Meijer, mr. W.B.:
 Loyens & Loeff N.V. te
 Amsterdam
Mens, mr. J. van: LOYR
 te Amsterdam-Zuidoost
Momers, mr. A.E.M.:
 De Brauw Blackstone
 Westbroek N.V. te
 Amsterdam
Nazir, mw. mr. H.F.:
 Ausma De Jong
 Advocaten te Utrecht
Nieuwenhuizen, mw.
 mr. A.A.A.C. van:
 Knepelhout & Korthals
 N.V. te Rotterdam
Offers, mr. E.J.: Nike
 European Operations
 Netherlands B.V. te
 Hilversum
Öntas, mw. mr. G.:
 Onlaw Advocaten te
 Amsterdam
Osch, mw. mr. I.W.
 van: 360 Advocaten te
 's-Gravenhage
Ouarani, mr. M.:
 Boumans & Partners
 Advocaten te Maastricht
Parker, mr. C.A.: De
 Brauw Blackstone

Westbroek N.V. te
 New York
Pauwels, mw. mr. V.P.A.:
 DOCK Legal Experts te
 Rotterdam
Pepels, mr. S.C.: Jones
 Day te Amsterdam
Perez, mw. mr. E.Z.:
 Sjöcrona van Stigt
 Advocaten te Rotterdam
Pesman, mw. mr.
 A.M.: Aardema Van
 Boetzelaer Advocaten te
 Heerenveen
Pieterse, mr. R.M.:
 Justion Advocaten te
 Middelburg
Pop, mr. R.G.:
 NautaDutilh N.V. te
 Amsterdam
Post, mw. mr. J.W.:
 Antonia Advocaten &
 Mediators te Deventer
Röben, mw. mr.
 J.D.D.M.: Wybenga
 Advocaten te Rotterdam
Roetman, mw. mr. H.J.:
 Berris Familierecht te
 Gouda
Roos, mw. mr. I. de:
 Van Bavel advocaten te
 Amsterdam
Roosjen, mr. S.O.:
 Heidanus Arnoldus
 Roosjen Advocaten te
 Groningen
Rouwet, mw. mr. C.J.:
 Rouwet Advocatuur te
 Lichtenvoorde
Ruiter, mw. mr.
 R.M. de: Spronk
 Meijjer Advocaten te
 Amsterdam
Schepers, mr. J.:
 Daamen, advocaten te
 Maastricht
Schoonbeek, mw. mr.
 A.B.: Andringa Caljé
 De Jager & Schoonbeek
 Advocaten te Rotterdam
Schuurs, mr. E.J.: Jones
 Day te Amsterdam
Segaar, mr. C.A.: CMS
 Derks Star Busmann
 N.V. te Amsterdam
Snouckaert van
Schauburg, mr. R.G.:
 Van Diepen Van der
 Kroef Advocaten te
 Haarlem
Spooren, mw. mr. M.M.:
 El Assrouti Advocaten te
 Amsterdam
Spoormans, mw. mr.
 A.A.C.: Boshouwers
 Schellekens Spoormans
 Familierecht te
 Amsterdam
Stein, mw. mr. S.H.:
 DOCK Legal Experts te
 Rotterdam

Stiekema, mw. mr.
 L.C.Y.: De Brauw
 Blackstone Westbroek,
 Singapore Pte. Ltd te
 Singapore
Swart, mw. mr. N.:
 Pijnenburg Advocaten te
 Amsterdam
Tijdink, mr. R.A.M.:
 DAAN Advocatuur B.V. te
 Arnhem
Tukker, mw. mr. J.M.:
 Houthoff Buruma te
 Amsterdam
Uittenbroek, mr. J.P.:
 Houthoff Buruma te
 Londen
Verkuijl-Boessenkool,
 mw. mr. M.: Helderecht
 Advocaten te Apeldoorn
Vos, mw. mr. L.M.: De
 Brouwer Advocaten te
 Rotterdam
Vries, mw. mr. I. de:
 Hanze advocaat te
 Groningen
Wagner, mw. mr. J.:
 Visser Quispel Heidema
 te Oud-Beijerland
Wammes, mr. M.H.C.:
 Fort Advocaten N.V. te
 Amsterdam
Wattel, mr. M.: DOCK
 Legal Experts te
 Rotterdam
Weinstein, mr. D.S.:
 Jones Day te Amsterdam
Welles, mw. mr. J.:
 Wiggers Ross N.V. te
 Zevenaar
Wiersma, mr. A.: Li
 & Van Wieringen
 Advocaten en
 Belastingadviseur te
 Stadskanaal
Wierstra, mw. mr.
 M.L.: Salomons Van
 der Valk Advocaten te
 's-Gravenhage
Winthagen, mw. mr.
 M.B.: Gresnigt & Van
 Kippersluis te IJsselstein
 ut
Woerden, mw. mr. M.
 van: Liber Dock B.V. te
 Amsterdam
Wonnink, mw. mr. L.:
 Cortex Advocaten B.V. te
 Druten
Yesildag, mr. O.:
 DOCK Legal Experts te
 Rotterdam
Youssuf, mr. A.: DOCK
 Legal Experts te
 Rotterdam
Zevenbergen, mr. A.P.B.:
 Credit Exchange B.V. te
 Barendrecht
Zuiden, mw. mr. C.M.
 van: NautaDutilh N.V. te
 Amsterdam

**NAAR NIEUW(E)
 KANTOOR OF
 ASSOCIATIE**
030 Advocatenkantoor
 (mw. mr. M. van Keulen
 te Utrecht)
Aarts Advocatuur (mw.
 mr. L.M.F. Aarts te
 Amsterdam)
Advocatenkantoor
Bouchikhi (mr. Y.
 Bouchikhi te Utrecht)
Advocatenkantoor
Bouter (mr. J. Bouter te
 Amsterdam)
Advocatenkantoor
Groenberg (mr. J.E.
 Groenberg te Nieuw-
 Vennepe)
Advocatenkantoor M.J.
Nelck B.V. (mr. M.J.
 Nelck te Hilversum)
Advocatenkantoor Mr.
J.W. Spanjer (mr. J.W.
 Spanjer te Heemstede)
Advocatenkantoor mr.
Y.L.S. Schipper (mw.
 mr. Y.L.S. Schipper te
 Maastricht)
Advocatenkantoor
Niesten (mr. M.A.J.J.
 Niesten te Eindhoven)
Advocatenkantoor
Sissing (mr. P.B. Sissing
 te 's-Hertogenbosch)
Advocatenkantoor
Suiskens (mw. mr. Y.W.P.
 Suiskens te Roermond)
Advocatenkantoor
SVK (mr. G. Grijs te
 Rotterdam)
Advocatenkantoor
Virtu BV (mw. mr.
 C.S. Leunissen te
 Amsterdam)
Aerts Leimena
advocaten (mw. mr.
 K.K.M. Aerts-de Kok te
 Steenbergen nb)
Amsterdamse Meesters
Advocatenkantoor
 (mr. H.J.G. Heijen te
 Amsterdam)
B2B advocatuur (mw.
 mr. E.G.M. Zachariasse
 te Noordwijk zh)
Bongers Van der Woude
Advocaten (mr. E.
 Bongers en mw. mr.
 J.M. van der Woude te
 Haarlem)
Booij Bikkers Advocaten
 (mw. mr. C.A.H. Bikkers
 en mr. J.A. Booij te
 Haarlem)
BRKL bureau voor
conflictbemiddeling
en advocatuur (mr. C.L.
 Berkel te Veenendaal)
Busch Advocaten-

kantoor (mw. mr. E.
 Busch te Alkmaar)
Cortex Advocaten B.V.
 (mr. E.W.J. van Dijk, mr.
 J.L.J.J. Nelissen, mw. mr.
 M.M.A. Timmermans en
 mw. mr. L. Wonnink te
 Druten)
CrossLink Legal (mw.
 mr. B. de Knock te
 Amsterdam)
D & Co (mr. A. Doubi te
 Amsterdam)
De besloten
vennootschap mr. dr.
R.J.P. Schobben BV
 (mr. R.J.P. Schobben te
 Heerlen)
De Bode Advocatuur
 (mw. mr. L. de Bode te
 Arnhem)
De Groot (mr. A. de
 Groot te 's-Gravenhage)
Deikwijs Advocaten
LLP (mr. A.H. Ekker
 en mr. D.M. Linders te
 Amsterdam)
Den Besten Advocaten
 (mr. D.P. van der Veer te
 Zeewolde)
Dicke Advocatuur
 (mr. T.R. Dicke te
 Amsterdam)
Dienst Justitiële
Inrichtingen (mw.
 mr. P.J.S. de Jong-
 van den Bogaard te
 's-Gravenhage)
DOCK Legal Experts
 (mr. W.M. van Agt, mr.
 R.A.D. Blaauw, mr.
 A. Jumelet, mr. F.J.H.
 Krumpelman, mw. mr.
 V.P.A. Pauwels, mw.
 mr. S.H. Stein, mr. M.
 Verhagen, mr. M. Wattel,
 mr. O. Yesildag en mr. A.
 Youssuf te Rotterdam)
DSW Zorgverzekeraar
 (mw. mr. J. van der Meer
 te Schiedam)
DTH-LAW (mr.
 H.M.M.V.A.H.C. van
 Lidth de Jeude te
 Amstenrade)
Expert Advocaten
 (mw. mr. L.J.A. Eshuis-
 Nijmeijer, mw. mr.
 A.A.M. Oude Ophuis en
 mr. E.W. Stals te Almelo)
FR Advocatuur (mw.
 mr. A. van Houtman te
 Oirschot)
Freshfields Bruckhaus
Deringer (mw. mr. A.E.
 Coelen te Londen)
HBN Law (Netherlands)
 BV (mr. J.B.C. van
 Amersfoort en mr. J. Pas
 te Amsterdam)
Hellex advocatuur

Erithacus rubecula

The European redbreast

Redbreasts approach large wild animals, such as wild boar and other animals which disturb the ground, to look for any food that might be brought to the surface.

We created Redbreast to assist businesses in realizing the value of large disputed claims without the burden on working capital and management time that is usually associated with complex litigation. We fund and manage litigation in return for a share of the proceeds. Our consideration is 100% result-based.

Funding of litigation costs

We pay all costs of prosecuting large commercial claims, including attorney's fees, court fees, expert's fees, bailiff's fees, and any adverse costs order.

Result-based consideration

Our consideration is defined as a percentage of the actual proceeds from the case. This way we assume the client's risk of losing and align our financial interest in the case with that of our client.

Knowledge sharing

Redbreast makes its know-how, experience, and international network available to the client and its counsel to further the case.

Case management

Besides classic litigation funding, Redbreast also offers to manage the client's case, free of additional charge, including the coordination of actions in multiple jurisdictions if necessary.

- (mw. mr. M.H.J. van der Tol te Rotterdam)
- Heuvelmans Advocaten** (mr. Y. Quint en mr. P.E. van Zon te Eindhoven)
- Houblon Advocatuur B.V.** (mr. M.G. Hop te Dreischor)
- Invicta Advocatuur** (mw. mr. E.A.G. van Acker te Sint Jansteen)
- Juncto Advocaten** (mr. G.B. van de Bunt, mw. mr. E. Koorwinder en mr. D. Tap te 's-Gravenhage)
- Just 4 U** (mr. M.J. Roelse te Vlissingen)
- Justion Advocaten** (mr. D.W. Boere, mr. E. Bregonje, mr. M.J. Hoekstra en mr. J.P.G. van Roeyen te Terneuzen)
- Karapetyan Advocatenkantoor** (mr. K. Karapetyan te Hengelo ov)
- Keizerhof Advocaten** (mr. M.I. L'Ghdas en mr. J.F. Overes te Amsterdam)
- Koole Terminals** (mw. mr. M.C. Kuin te Zaandam)
- Kronenberglegal** (mr. R.A. Kronenberg te Amsterdam)
- Amsterdam)
- Maalsté strafrechtadvocatuur** (mr. J.J.J.L. Maalsté te Utrecht)
- Miranda Manderfeld Advocatuur** (mw. mr. M.I.T. Manderfeld te Amstelveen)
- mr. C. de Vries Advocatuur** (mw. mr. C. de Vries te Amsterdam)
- mr. Erik Jansen advocatuur** (mr. H.J.A. Jansen te Helmond)
- mr. L.H. van Houten-advocaat** (mr. L.H. van Houten te Capelle aan den IJssel)
- Mr. Mediators** (mw. mr. T.J. Kreeftenberg te Eindhoven)
- Mr. Mediators Advocatuur Coaching en Scheidingsmediation** (mr. B.P.G. Dijkers te Twello)
- mr. Y.O. Jansen** (mw. mr. Y.O. Jansen te Amsterdam)
- mr. Chr.W.L. Veen** (mr. Chr.W.L. Veen te Amsterdam)
- MRM Advocatuur** (mr. M.L. van Opijnen te Utrecht)
- mrVerweij** (mw. mr. N. Verweij te Rotterdam)
- (mr. A.P. Reinders te Beers nb)
- Schut en Dragtenstein Advocaten** (mr. L.M. Dragtenstein te Amsterdam)
- Sivro Advocatuur** (mr. Z. Sivro te Amsterdam)
- Stanford Law School** (mr. G.W.C. Hartman te Stanford)
- Tanner De Witt Solicitors** (mr. J.W.G. Möller te Hongkong)
- Toonen Advocatuur** (mr. B.J.P. Toonen te Grave)
- Van den Elzen Strafleiter** (mr. D.H. van den Elzen te Rotterdam)
- Van der Weijden Advocatuur** (mw. mr. A.G.C.B. van der Weijden te Amsterdam-Zuidoost)
- Van Hasselt Commercial Law** (mr. F.M. van Hasselt te Deventer)
- Van Leur advocatuur & mediation** (mw. mr. A.H. van Leur te Amstelveen)
- Verizon Nederland B.V.** (mw. mr. C.A. Eijberts te Amsterdam)
- Vesper Advocaten** (mr. A.G.J. Knipping, mr. J.S. Kruijt en
- Ardenne-Stachiw**, mw. mr. E.M., Woudenberg (01-08-2016)
- Bander**, mw. mr. L.E., Donkerbroek (31-08-2016)
- Beernink**, mw. mr. C.L.R., Nijmegen (01-07-2016)
- Berk**, mr. J.W.C., Papendrecht (01-07-2016)
- Bernard**, mr. B.S., Laren nh (01-07-2016)
- Bernhagen**, mr. M.J., Amsterdam (01-07-2016)
- Bertrams**, mr. J.C.M., Amsterdam (31-08-2016)
- Bijsterveldt**, mr. P.B.Q. van, Amsterdam (01-07-2016)
- Bird**, mr. T., Amsterdam (22-07-2016)
- Bloemen-Patberg**, mw. mr. L.A., Amsterdam (01-08-2016)
- Blom**, mr. M.P.A., Rotterdam (09-08-2016)
- Boonk**, mw. mr. A.J., Rotterdam (31-08-2016)
- Bos**, mr. A.W., Amsterdam (29-07-2016)
- Braak**, mw. mr. M.L.J. van de, Amsterdam (01-07-2016)
- Brinkkemper**, mw. mr. W., Amsterdam (01-07-2016)
- Amsterdam (01-08-2016)
- Csillag**, mw. mr. M.E., Breda (01-07-2016)
- Damen**, mr. E.R., Alkmaar (01-08-2016)
- Damminga**, mr. A.H.J., Zwolle (03-08-2016)
- Dekkers**, mw. mr. A., Utrecht (01-08-2016)
- Deldjou Fard**, mr. S., 's-Hertogenbosch (25-07-2016)
- Diederer**, mw. mr. V.I.F., Maastricht-airport (01-07-2016)
- Dijk**, mw. mr. I.S. van, Amsterdam (14-07-2016)
- Dingemans**, mr. W.J.H., Goes (21-07-2016)
- Dinten-de Groot**, mw. mr. Th.P.A., Eindhoven (31-08-2016)
- Dubbeldam**, mr. E.J., Sittard (01-08-2016)
- Elderman**, mw. mr. N., Zwolle (23-08-2016)
- Frenken**, mr. P.M.P., Vught (01-08-2016)
- Galen**, mr. P.J.M. van, Utrecht (01-07-2016)
- Graaf**, mr. W.J. de, Amsterdam (13-07-2016)
- Graus**, mr. P.M.J., Heerlen (13-07-2016)
- Groot**, mr. H.J. de, Deventer (01-08-2016)
- Ham**, mr. G., Groningen (01-07-2016)

INFORMEEL EN OP HOOG NIVEAU

Jetty Tukker (44) is onlangs overgestapt van Allen & Overy naar Houthoff Buruma waar ze zich bezighoudt met beursgangen en andere kapitaalmarkttransacties. 'Bij Houthoff Buruma heerst een informele sfeer waar collega's op het hoogste niveau zowel Nederlandse als internationale cliënten bijstaan. Bovendien werken ze veel samen met gerenommeerde buitenlandse kantoren. Ik geniet er iedere keer weer van om me te verdiepen in de juridische aspecten van een deal en in de business van cliënten en met hen mee te denken over voor hen belangrijke transacties.'

Kwaaitaal Familierechtadvocatuur & Mediation (mw. mr. A.J. Kwaaitaal-Robbers te Haarlem)

Labor & Law (mw. mr. E.A. Buyink en mw. mr. K.L.M. Kaldenbach te Amsterdam)

Landvast Advocaten (mr. A.N. Broekhoven en mr. L.B. van Luijn te Rotterdam)

Lieshout Westerhout Advocaten (mr. O.A.J.M. van Hellenberg Hubar, mr. G.A.M. Lieshout, mr. M.G.M. Muffels, mr. S. Remers en mr. B. Westerhout te

N.D. de Fluiter Advocaat (mr. N.D. de Fluiter te Amsterdam)

ONVZ Ziektekostenverzekeraar (mw. mr. S.C. van Kam te Houten)

Op 't Ende Advocatuur (mr. M.J. op 't Ende te Rotterdam)

Overman Advocatuur (mr. M.A. Overman te Rotterdam)

Pennino Advocaten B.V. (mw. mr. M.J.E. Spauwen te Maastricht)

Polman Advocatuur (mw. mr. M.M.A.A. Polman te Amsterdam)

Reinders Advocatuur

mr. V. Wismans te Amsterdam)

Vieira Advocatuur (mw. mr. L. Vieira te Rotterdam)

Vyborg Legal (mr. B.M. Kocken te Oegstgeest)

Waterschap Drents Overijsselse Delta (mr. S.H.C. Nijs te Zwolle)

Wilnis House Advocatuur B.V. (mr. A.H.P.M. van Tielraden te Baarn)

UIT DE PRAKTIJK

Aerts, mr. E., Tilburg (01-08-2016)

Bruggen, mr. A.A. van, Alblasterdam (01-07-2016)

Bruggen-van Veen, mw. mr. M. van der, 's-Hertogenbosch (01-08-2016)

Bruijn, mw. mr. M.A.C. de, Tilburg (01-08-2016)

Brummans, mw. mr. K.L.W., Venlo (18-08-2016)

Chaplina, mw. mr. Y.A., Amsterdam (22-07-2016)

Choy, mr. C., Bodegraven (05-08-2016)

Cornelisse, mw. mr. M., Spijk gld (01-07-2016)

Crijns, mw. mr. M.R.D.,

Harmelen, mr. R.W. van, Rotterdam (25-07-2016)

Heek, mw. mr. M.C.A. van, Haarlem (22-08-2016)

Hein, mr. D.P., Amsterdam (04-07-2016)

Hessaini, mw. mr. R. el, Amsterdam (01-07-2016)

Heuverling, mr. M., Waalwijk (01-07-2016)

Hobma, mr. J.A., Enschede (01-08-2016)

Hoevenaars, mr. J.J., Berkel-Enschot (12-08-2016)

Houtkooper, mw. mr. S.C., Amsterdam (07-07-2016)

'HET STRAFRECHT RAAKT HET MEEST WEZENLIJKE VAN HET MENSZIJN'

Hans Schepers (38) maakte onlangs de overstap van Van Dijk advocaten naar Daamen, advocaten in Maastricht. Voordelen van zijn nieuwe kantoor? De werkomgeving is volledig digitaal en het team is jong, maar deskundig. 'Daarnaast kan ik me nu volledig richten op het strafrecht, penitentiair recht en bestuurlijk sanctierecht. Het strafrecht raakt het meest wezenlijke van het menszijn, namelijk dat je in beginsel de vrijheid hebt om te gaan en staan waar je maar wilt. Mijn werkdag is geslaagd als ik voor een cliënt het verschil hebben kunnen maken in positieve zin.'

Huibregtse, mr. K., Rotterdam (13-07-2016)

Huijben, mw. mr. S.M.M., 's-Hertogenbosch (01-08-2016)

Janssen, mr. J.A.H.M., Rotterdam (31-08-2016)

Jolly, mr. D.D., Amsterdam (01-07-2016)

Kaart, mr. D., 's-Gravenhage (01-08-2016)

Katwijk, mw. mr. A.E.H. van, Amsterdam (01-07-2016)

Keizer, mr. T., 's-Gravenhage (01-08-2016)

Keppenne, mr. P.L.E.R., Amsterdam (26-07-2016)

Kézér, mr. A.G.M., Helden (01-07-2016)

Kint, mw. mr. T., Breda (22-07-2016)

Kleiweg De Zwaan, mw. mr. M.E., Rotterdam (30-08-2016)

Klinken, mw. mr. A.R. van, Zuidwolde dr. (15-07-2016)

Kloosterman, mw. mr. E.C.C., Rotterdam (01-08-2016)

Koudenburg, mw. mr. C.E., Amsterdam (01-07-2016)

Kruk, mw. mr. A. van

der, Amsterdam (01-07-2016)

Langemeyer, mw. mr. C.M.H., Amsterdam (15-07-2016)

Latuputty, mw. mr. M., Amsterdam (01-07-2016)

Leemkolk, mr. M.C. van de, Huissen (26-07-2016)

Lelie, mw. mr. M.E. van der, Breda (01-08-2016)

Linde, mw. mr. M.D.M. van der, Amsterdam (24-08-2016)

Los, mw. mr. F.J., Amsterdam (01-08-2016)

Lubbers, mw. mr. M.R., Amsterdam (01-07-2016)

Maric, mw. mr. S., Amsterdam (01-07-2016)

Maris, mr. W.P., Zwolle (01-08-2016)

Marrewijk, mw. mr. I. van, Rotterdam (01-08-2016)

Meggouh, mw. mr. K., Londen (28-07-2016)

Mesman, mr. J.P., 's-Hertogenbosch (01-08-2016)

Moes, mr. E.R., Bergen op Zoom (01-08-2016)

Mwangi, mw. mr. B.N., Amsterdam (01-07-2016)

Nieuwstad, mw. mr. P.T., Woerden (01-08-2016)

Oudenhoven, mr. T.T.A., Nijmegen (25-07-2016)

Pijper, mw. mr. J., Rotterdam (31-08-2016)

Prins, mw. mr. S.C., 's-Gravenhage (01-07-2016)

Punt-Koopmans, mw. mr. A.H., Leeuwarden (01-07-2016)

Rijk, mw. mr. L. de, Tilburg (01-07-2016)

Rodriguez Franzkowiak, mw. mr. A.M., 's-Gravenhage (01-07-2016)

Santen, mr. S.A.B. van, Eindhoven (04-07-2016)

Schnitker, mw. mr. M., Rotterdam (22-08-2016)

Schoenmaekers, mw. mr. N.E.M., Weert (01-07-2016)

Sijmons, mw. mr. E.S., Amsterdam (01-08-2016)

Simonova, mw. mr. E.M., Leeuwarden (31-08-2016)

Sinke, mw. mr. M.C., Middelburg (15-08-2016)

Snelders, mw. mr. M.Th.E., Zutphen (01-08-2016)

Sobczak, mr. F.,

Amsterdam (01-07-2016)

Stevens, mr. R.W.H., Amsterdam (01-08-2016)

Stiekema, mr. F.F., 's-Hertogenbosch (1-7-2016)

Tang, mw. mr. J.M., Rotterdam (22-08-2016)

Tchai, mw. mr. S., Capelle aan den IJssel (01-07-2016)

Tempelman, mw. mr. R.P., Amsterdam (01-08-2016)

Terstegge, mr. M.J., Rotterdam (05-08-2016)

Timmerman, mr. N., Eindhoven (01-07-2016)

Tops, mr. M.J., Amsterdam (03-08-2016)

Tuijtel, mw. mr. M.M., Rotterdam (31-08-2016)

Veenstra, mw. mr. M.A.S.M., Amsterdam (01-07-2016)

Veldman, mw. mr. B., Arnhem (01-08-2016)

Vermeulen, mr. A.H.G., Tilburg (01-07-2016)

Verrest, mr. M.E.J., Amsterdam (31-07-2016)

Voorberg, mw. mr. J., Hardinxveld-Giessendam (07-07-2016)

Vos, mw. mr. F.,

Eindhoven (03-08-2016)

Vos-Kruijff, mw. mr. S.M., 's-Gravenhage (09-08-2016)

Vugt, mw. mr. M.J.M. van, Maastricht (01-07-2016)

Weijer, mw. mr. R.T. de, Rotterdam (01-07-2016)

Wieringh, mr. L., Amsterdam (31-08-2016)

Wilgers, mr. J.G.G., Goes (31-08-2016)

Wilt, mw. mr. D. van der, Rotterdam (01-07-2016)

Wit, mw. mr. A.E.B. de, Heiloo (01-07-2016)

Witlox, mr. M.F.J., 's-Hertogenbosch (31-07-2016)

Zijl, mr. A.P. van, Amsterdam (22-07-2016)

Zumpolle, mr. M.Th.M., Utrecht (01-07-2016)

Zwieteren, mw. mr. E.M. van, Amsterdam (04-08-2016)

OVERLEDEN

Bie, mr. A.J. de, Kerkdriel (28-06-2016)

Weterings, mr. T.P.A., Amsterdam (28-07-2016)

advertentie

Procederen in Oostenrijk?

Wijkamp Advocatuur / Advokatur GmbH
Nederlandstalig advocatenkantoor gevestigd in Oostenrijk.

Meerdere advocaten
Meerdere specialismen
Communicatie in de Nederlandse taal.

A-6460 Imst, Sirapuit 7 Oostenrijk
T: +43 (0) 5412 / 64640 F: +43 (0) 5412 / 64640-15
M: office@wijkamp-advocatuur.com W: www.wijkamp-advocatuur.com

ADVOCaat CENTRAAL

SOFTWARE VOOR DE ADVOCATUUR

“ Compact, overzichtelijk en gebruiksvriendelijk programma (om in termen van LM advocaten te blijven: Lekker Makkelijk programma!) ”

mw. mr. M. Arends
LM Advocaten

Tel. (035) 543 55 66 www.advocaatcentraal.nl

GROEI BEGINT MET DE JUISTE KOFFIE
ONTDEK DE KRACHT VAN NESPRESSO VOOR UW BEDRIJF

BUSINESS SOLUTIONS

Bedrijven die de medewerkers zien als hun grootste kracht kiezen voor **Nespresso**, omdat bevroegen werknemers het bedrijf helpen te groeien. 87% van de werknemers denkt dat hun bedrijf om hen geeft, als men op het werk **Nespresso** krijgt*.

Vraag nu een proefplaatsing aan op nespresso.com/pro
of bel 0800 024 8010.

*Onderzoek uitgevoerd in 2014 door Strategic Research onder 212 beslissers en 1.000 werknemers van bedrijven met meer dan 50 werknemers in 5 Europese landen.

NESPRESSO
What else?

UITSPRAKEN

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Carel Gaaf (voorzitter), Jan de Bie Leuveling Tjeenk, Tjitske Cieremans, Han Jahae, Robert Sanders en Paul Wilmink.

ONAANGEKONDIGD BEZOEK

- Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden 17 augustus 2015, zaak nr. 15-43 en 15-44, ECLI:NL:TADRARL:2015:193 en ECLI:NL:TADRARL:2015:194.
- Artikel 46 Advocatenwet, gedragsregel 17.
- Advocaat wekte door ongevraagd en onaangekondigd bezoek aan gedetineerde de indruk de zaak over te willen nemen.

Mr. X maakte zich zorgen over de kwaliteit van de dienstverlening van de advocaten die een cliënt bijstonden in een grote en gevoelige strafzaak met veel publicitaire aandacht. In weerwil van het advies van zijn patroon begaf hij zich ongevraagd en onaangekondigd naar het huis van bewaring om de verdachte deelgenoot te maken van zijn zorgen. Hij gaf daarbij aan dat de behandelend advocaten geen gespecialiseerde strafrechtadvocaten waren; een visie die hij had gebaseerd op de tekst van de website van het kantoor waaraan de advocaten verbonden waren. Hij heeft bij dat gesprek tevens aangegeven dat hij dacht dat de cliënt toch zeker een gevangenisstraf van dertien jaar plus tbs boven het hoofd hing. Bij het slot van zijn verzoek heeft hij zijn visitekaartje achtergelaten. Zowel de deken als beide advocaten klaagden over het optreden van mr. X. Deze erkende de feitelijke gang van zaken, maar ontkende dat het hem erom te doen was geweest de zaak over te nemen. De raad van discipline oordeelt dat mr. X door het achterlaten van zijn kaartje op zijn minst genomen die indruk heeft gewekt. Mr. X. had zich tot die advocaten kunnen wenden c.q. de deken kunnen benaderen indien

hij van oordeel was dat de belangen van de betreffende verdachte niet voldoende behartigd zouden worden. Het onaangekondigd bezoek zonder overleg met de behandelend advocaten leverde een ernstige schending van de gedragsregels op. De handelwijze van mr. X is primair in strijd met het belang van de justitiabele en secundair in strijd met het belang van de advocatuur. De raad volstaat echter met een waarschuwing nu mr. X ter zitting er blijk van heeft gegeven de klachtwaardigheid van zijn handelen in te zien en heeft verklaard deze handelingen niet te zullen herhalen. Waarschuwing.

OVERLEGGEN STUKKEN VERKREGEN IN STRIJD MET DE WET

- Hof van discipline 2 november 2015, zaak nr. 7494, ECLI:NL:TADRSGR:2015:75.
- Artikel 46 Advocatenwet, artikel 7 lid 2 van de Wet politieregistratie.
- Twee advocaten brachten een ongevraagd van een journalist ontvangen uittreksel uit het politieregister in als schriftelijk bewijsstuk in een kort geding.

Klager verwijt mrs. X en Y in een kort geding procedure gebruikgemaakt te hebben van onrechtmatig verkregen politie-informatie. Klager had het *Algemeen Dagblad* gedagvaard ten einde rectificatie te bewerkstelligen van een aantal hem onwelgevallige artikelen waarin hij werd omschreven als een 'vuurwapengevaarlijke drugs crimineel'. Mrs. X en Y ontvingen de avond voor het kort geding ongevraagd van een journalist van het *Algemeen Dagblad* een uittreksel uit het politieregister waaruit bleek dat klager geregistreerd stond ter zake

harddrugsdelicten en de vuurwapenwetgeving. De betreffende journalist had het uittreksel gekregen van een medewerker van de politie. Ondanks bezwaren van de advocaat van klager heeft de voorzieningenrechter het stuk toegelaten en bij vonnis de vorderingen van klager afgewezen. Het hof overweegt dat een advocaat een grote mate van vrijheid toekomt bij de behartiging van het belang van zijn cliënt, welke vrijheid haar beperking vindt in een behoorlijke belangenafweging waarbij de advocaat rekening moet houden met gerechtvaardigde belangen van anderen dan zijn cliënt. Naar het onweersproken oordeel van mrs. X en Y vormde het stuk het enige schriftelijke bewijsstuk en kon het stuk het verschil tussen winnen en verliezen betekenen. Na ontvangst van het uittreksel hebben mrs. X en Y dezelfde avond nog advies ingewonnen bij de deken en bij een tweetal deskundige strafrechtadvocaten. Ze hebben niemand aangezet tot het verkrijgen van deze gegevens, noch een en ander uitgelokt. Ook als mrs. X en Y beseft of vermoed hebben dat de gegevens zijn verkregen in strijd met de wet, volgt daar niet uit dat zij tuchtrechtelijk verwijtbaar hebben gehandeld door deze over te leggen in rechte. Uit jurisprudentie van de Hoge Raad volgt immers dat onrechtmatig verkregen bewijs in civiele procedures niet zonder meer geen wettig bewijs oplevert, maar dat de rechter steeds over de toelaatbaarheid oordeelt, rekening houdende met de omstandigheden van het geval. Nu het hof slechts toetst aan artikel 46 van de Advocatenwet wordt de klacht dat mrs. X en Y hun gestelde geheimhoudingsplicht van artikel 7 lid 2 van de Wet politieregistratie

hebben geschonden verworpen. Het hof bevestigt de beslissing van de raad van discipline waarbij de klacht ongegrond is verklaard. Ongegrond.

TOEVOEGINGSPERIKELEN ECHTSCHIEDINGS- PROCEDURE

- Hof van discipline 20 november 2015, zaak nr. 7535, ECLI:NL:TADRSH:2015:100.
- Artikel 46 Advocatenwet, gedragsregel 24.
- Na afronding van een echtscheidingsprocedure waarin de advocaat cliënt op toevoegingsbasis heeft bijgestaan, maakt hij met die cliënt de afspraak om de boedelverdelingsprocedure tegen betaling voort te zetten.

Mr. X heeft klager op toevoegingsbasis bijgestaan in een echtscheidingsprocedure met nevenvorderingen en in een hogerberoepsprocedure in de echtscheidingszaak. Nadat de echtscheidingsbeschikking is gewezen, dienden de onderhandelingen met betrekking tot de verdeling te worden voortgezet. Mr. X heeft aan klaagster meegedeeld niet bereid te zijn die onderhandelingen verder te willen voeren op toevoegingsbasis en is overeengekomen dat er een nota gestuurd zou worden. Klaagster heeft zich met deze gang van zaken akkoord verklaard.

Klaagster stelt dat bij nader inzien is gebleken dat de onderhandelingen over de verdeling onder de verstrekte toevoeging vielen en dat het mr. X niet vrijstond daarvoor separate betaling te vragen. Mr. X meent dat, nu de onderhandelingen waren mislukt en besloten is dat een afzonderlijke boedelverdelingsprocedure zou moeten worden gevoerd er sprake is van een nieuwe situatie. Het hof oordeelt, anders dan de raad van discipline, dat mr. X zich redelijkerwijs op het standpunt kon stellen dat met de eindbeschikking en het mislukken van het viergesprek de verleende toevoeging ook ten aanzien van de boedelverdeling was

uitgewerkt zodat het mr. X vrijstond met klaagster afspraken te maken over de financiering van een nieuw te voeren procedure.

Het hof voegt er wel aan toe dat het tijdstip waarop mr. X de financiering aan de orde heeft gesteld, direct na het mislukken van het viergesprek, niet erg gelukkig is gekozen en dat mr. X klaagster erop had moeten wijzen dat een andere advocaat haar wellicht wel onder toevoegingsverband zou hebben willen bijstaan. Nu deze punten echter buiten het klachtverband vallen, kunnen ze niet leiden tot gegrondverklaring van de klacht. Ongegrond.

COMMUNICATIE NA DE FOUT

- Raad van discipline Amsterdam 12 oktober 2015, zaak nr. 15-103A, ECLI:NL:TADRAMS:2015:237 en raad van discipline 's-Hertogenbosch 12 oktober 2015, zaak nr. L64-2015, ECLI:NL:TADRSH:2015:222.
- Artikel 46 Advocatenwet, gedragsregel 11.
- Twee uitspraken op dezelfde dag door verschillende raden over de tuchtrechtelijke verwijtbaarheid van beroepsfouten en de melding daarvan aan de cliënt.

In Amsterdam heeft mr. X een beroepschrift een dag te laat ingediend. Hij heeft dat aan de cliënt gemeld en aangeboden een nieuwe bezwaaronder (over dezelfde kwestie) gratis te voeren. De cliënt klaagt over de fout. De raad van discipline oordeelt dat vaststaat dat een beroepsfout is gemaakt. Dat is onzorgvuldig en de klacht is dus gegrond. Voorts heeft mr. X niet genoeg gedaan na melding van de fout. Hij had de fout en zijn voorstel schriftelijk moeten bevestigen. Hij had de cliënt ook moeten adviseren onafhankelijk advies te vragen. Gelet op zijn aanbod om een bezwaarprocedure gratis voor de cliënt te doen, krijgt mr. X (slechts) een waarschuwing.

In Den Bosch heeft mr. Y een verjaringstermijn laten lopen. Hij

had negatief geadviseerd over de slagingskans van de vordering en het dossier gesloten. Een opvolgende advocaat heeft hem aansprakelijk gesteld. Hier overweegt de raad van discipline dat onvoldoende blijkt van het negatieve advies. Mr. Y had dat advies schriftelijk en behoorlijk onderbouwd moeten geven. Ook had hij uitdrukkelijk moeten wijzen op de verjaringstermijn en de datum waarop deze gestuit had moeten worden. Het nalaten van dit alles leidt tot een gegronde klacht. Niet gebleken is dat mr. Y na de aansprakelijkstelling niet professioneel gehandeld zou hebben. Hij had daarop niet gereageerd, maar de aanspraak kennelijk wel doorgeleid naar zijn verzekeraar. Dat was voldoende. Onvoorwaardelijke schorsing van een maand.

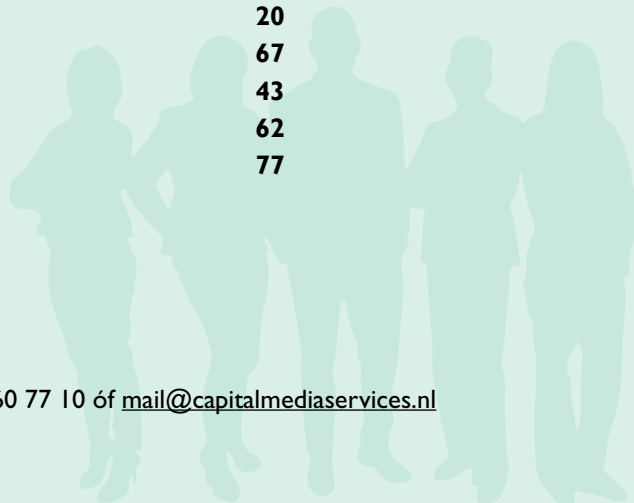
Noot

Een termijnoverschrijding is een fout. Uit de Amsterdamse beslissing blijkt dat louter die fout al een gegronde tuchtklacht oplevert. Of dat dan ook direct een maatregel zou opleveren, is niet duidelijk. Er was immers meer aan de hand, na die fout. Bij advocaten bestaat nog wel de indruk dat pas sprake is van tuchtrechtelijk laakbaar handelen wanneer een gemaakte beroepsfout niet direct wordt gemeld, met het advies een onafhankelijke opinie te vragen. Dat melden moet ook en wel schriftelijk, zo blijkt maar weer. Maar dat gedrag na de fout is niet voldoende om een gegronde klacht te ontlopen. In Den Bosch was het vooral de manier waarop de termijnoverschrijding had kunnen plaatsvinden: omdat er niet voor gewaarschuwd was en daarover dus ook niets schriftelijk was vastgelegd. Dat was fout en leidde tot de maatregel. Hier meldde de advocaat niets aan de cliënt omdat hij het dossier al gesloten had. Dat hij na de aansprakelijkstelling niets van zich had laten horen, levert geen gegronde klacht op. De advocaat had het gemeld bij de verzekeraar en dat was voldoende.

TC

ADVERTEERDERS/DEELNEMERS-INDEX

ORGANISATIE	PAGINA
AANTJES ZEVENBERG ADVOCATEN	20
ADVOCATENKANTOOR VISSER	30
ALT KAM BOER ADVOCATEN	62
BIRD & BIRD	5
BOOM JURIDISCH	68
BOUWCONSILIUM	69
CICERO	64
CENTRALSERVICES	30, 47, 64, 77
CPO	16
DE ROOS & PEN ADVOCATEN	43
DEPONTI	56
DVS CONFECTIE	47
EQUIUS	10
GIEBELS & TROMP ADVOCATEN	47
GRANT THORNTON	67
GROTIUS	3
HELDERECHT ADVOCATEN	64
JAMBO SAFARI CLUB	70
INSTITUUT VOOR BOUWRECHT	20
INSTITUUT VOOR JURIDISCHE OPLEIDINGEN	30
INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT	22
INFORMATIEBUREAU NOBEL B.V.	22
JMS TEXTSERVICE	10
LEXXYN GROEP	2, 55
MEIJER CONSULTING GROUP	64
MUTSAERTS BV	73
NESPRESSO	78
NIEHOFF WERNING & KOOIJ	4
PROFESSIONAL EN VACATURE PRIKBORD	61
RECHTSORDE	47
REDBREAST	75
RESOR	57
RON BORGENDORFF FINANCIËEL ADVIES	43
SDU	50, 58
SKIPPI	62
TILBURG MAASTRICHT ARBEIDSRECHT (TMA)	20
URIOS	67
VITAE VALLEY	43
VU LAW ACADEMY	62
WIJNKAMP ADVOCATUUR	77

TEN SLOTTE

PUNT UIT

DOOR / BART VAN TONGEREN
ALGEMEEN DEKEN NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

‘Als de 900-puntengrens doorgaat, kan ik mijn praktijk wel opdoeken.’ We schrijven 5 september, drie dagen voor het algemeen overleg in de Tweede Kamer over gefinancierde rechtsbijstand. Op tafel liggen de omstreden plannen van minister Van der Steur om, met het rapport-Wolfsen in de hand, stevig het mes te zetten in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand. Met als heetste hangijzer: een meer dan halvering van het huidige plafond van 2000 naar 900 punten voor toevoegingszaken. De afgelopen maanden liep de advocatuur te hoop tegen de verkapte bezuinigingsplannen van het kabinet. Ook de NOvA liet zich – voor en achter de schermen – niet onbetuigd, want niet minder dan de toegang tot het recht voor minder draagkrachtige Nederlanders staat op het spel. En minstens even ernstig: het zou de doodsteek betekenen voor een groot deel van de advocaten met een volledige of gedeeltelijke toevoegingspraktijk.

Terug naar begin september. De uitspraak waar ik deze column mee begon, tekende ik zelf op uit de mond van een bezorgde advocaat. Samen met andere leden van de algemene raad en medewerkers van de NOvA hebben we meer dan zeventig advocaten van kleinere kantoren gebeld die veel op toevoegingsbasis werken. Die intensieve gesprekken logen er niet om. De noodkreten vanuit de advocatuur sterkten mij in mijn overtuiging om vol te blijven ageren tegen de vermaledijde hervormingsplannen. Het ministerie van VenJ heeft aan de NOvA een medestander als het gaat om constructieve

vernieuwing van ons rechtsstelsel, maar niet als dat ten koste gaat van zowel rechtzoekenden als een groot deel van de advocatuur.

Enkele dagen later zat ik, samen met veel advocaten, bij het algemeen overleg gefinancierde rechtsbijstand. De Kamer was duidelijk onder de indruk van de grote opkomst.

De minister grapte dat het kennelijk goed gaat met de praktijk van zoveel advocaten omdat zij het zich blijkbaar konden permitteren om niet-declarabel bezig te zijn. Gevat riposteerde mijn collega AR-lid Bernard de Leest dat deze advocaten helaas al langer dan vandaag gewend zijn om voor niets te werken.

Het debat pakte absoluut gunstig uit voor de advocatuur: een ruime Kamermeerderheid keerde zich resoluut tegen de 900-puntengrens. De minister bleek niet in staat nut en noodzaak aan te tonen om de 2000-puntengrens te verlagen, anders dan een poging tot verdere kostenreductie. Eind goed, al goed? Inmiddels heeft waarschijnlijk het voortgezet overleg in de Kamer plaatsgevonden, waarvan de uitkomst nu (medio september) nog ongewis is. Ik ga ervan uit dat de gezamenlijke inspanningen van de balie ervoor hebben gezorgd dat de 900-puntengrens definitief van de baan is. En zo nodig gaan we met onverminderde energie gewoon weer verder om de gezamenlijke stem van de advocatuur luid en duidelijk te laten horen. Want toegang tot het recht is een investering in onze rechtsstaat, geen kostenpost. Een verlaging van de huidige puntengrens is voor de NOvA hoe dan ook geen optie. Punt uit!

In februari 2017 zal voor de eerste keer de Grotius specialisatieopleiding Gezondheidsrecht van start gaan.

De zorgsector is een sterk groeiende sector in Nederland en uitgebreide en diepgaande kennis van het gezondheidsrecht wordt steeds belangrijker. Zorginstellingen zijn complexe organisaties die opereren in een milieu dat zich kenmerkt door transitie en de daarbij horende dynamiek. Bestuurders worden geconfronteerd met tal van regulatoire, governance en compliance vraagstukken, waarbij gedegen rekening dient te worden gehouden met de diverse stakeholders. Het goed op de hoogte zijn van alle juridische deelgebieden is daarom van essentieel belang.

In de opleiding Gezondheidsrecht wordt ingegaan op deze verschillende deelgebieden en zullen de relevante dwarsverbanden worden gelegd. Er zal onder meer worden stilgestaan bij de relevante wet- en regelgeving met betrekking tot patiëntrechten, kwaliteit, (medische) aansprakelijkheid, klachtrecht, marktordening en -toezicht, stelsel en verzekering, privacy en governance. Naast de grondige academische verdieping zal er veel aandacht zijn voor de praktijk, waarbij steeds de samenhang en verwevenheid tussen de diverse onderwerpen zal worden belicht. De colleges worden gegeven door een combinatie van de meest vooraanstaande academici en praktijkjuristen in het gezondheidsrecht. Na afronding van de opleiding hebben de deelnemers in het kader van het gezondheidsrecht zowel een verdiepings- als een verbredingsslag gemaakt. De opleiding wordt afgesloten met een mondeling examen.

Doelgroep en toelatingscriteria

De opleiding is bedoeld voor advocaten, juristen werkzaam bij de overheid, zorginstellingen en -verzekeraars, bedrijfsjuristen, leden van de rechterlijke macht en andere juristen die met gezondheidsrecht te maken hebben. U dient reeds 3 jaren of langer in de praktijk werkzaam te zijn en een gedegen basiskennis van het gezondheidsrecht te hebben.

De hoofddocenten van de opleiding zijn:

- **prof. mr. dr. J.G. Sijmons**, advocaat Nysingh advocaten-notarissen Zwolle en hoogleraar gezondheidsrecht Molengraaff Instituut Universiteit Utrecht
- **prof. mr. dr. A.C. Hendriks**, hoogleraar Gezondheidsrecht Universiteit Leiden
- **mr. dr. M.Ph.M. Wiggers**, advocaat Loyens & Loeff Amsterdam

Kosten € 5.450 exclusief BTW

Meer informatie over de opleiding kunt u verkrijgen via www.grotiusacademie.nl

www.grotiusacademie.nl

Nihoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

Eenpitter?

Je doet in je eentje het werk van vijf man.

Daarin ben je geen uitzondering, want meer dan de helft van de advocatenkantoren is een eenmanszaak.

Door al die activiteiten staat het checken van je persoonlijke situatie vaak onderaan de To Do List.

Onverstandig, want juist als eenpitter ben je extra kwetsbaar. Door uitval bij ziekte bijvoorbeeld. En hoe zit het met je pensioen? Werken is leuk, maar je wilt toch ook ooit stoppen.

Het begint met het inventariseren van de financiële risico's. Vraag advies, of nog beter; laten we samen een plan maken.

Dan hoeft dat in ieder geval niet alleen te doen...

www.nwk.nl

